Kulturně společenský časopis
na internetu
2012 • 12

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Poslední slovo &

Jedna & Jedna.jedna &

Jedna.jedna.jedna &

Jedna.jedna.jedna.jedna...

Obsah:

Citát měsíce

Náhrada za pravidelný sloupek Vratislava Telátka, emeritního profesora filozofie, který zmizel neznámo kam

Telátko oblíbené telátko baculaté telátko nasycené telátko moje zlaté telátko na pastvině telátko u kravičky telátko na mém klíně...

Ze zpěvníku jatečních dělníků

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Jedna

Závěrečné slovo čili Ad libitum (4)
Ondřej Horák: **Pilná huba, holý neštěstí** (8)
Trojblok/g Josefa Šíši (12)
Max Ščur: **Pokusy o sebesurrealizaci / Seismografismus** (22)
Zbyněk Vybíral: **Vánoční** (28)
Michal Šanda: **Fusekle vycpaná papíry** (30)
Nejlepší kniha roku, kterou jste si nepřečetli (I) (33)

Jedna.jedna

Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Světská hantýrka** (34)
Jakub Šofar: **Strky-frky** (38)
Karel Paulík: **Nová literatura** (44)
Michal Šanda: **Na okraj** (52)
Nejlepší kniha roku, kterou jste si nepřečetli (II) (53)

Jedna.jedna.jedna

Wagner a Liszt v Piešťanech (54)
Vladimír Pospíšil: **Se singrovkou v odpoledni...** (56)
Jakub Šofar: **Přečteno** (58)
Na co se můžete těšit v příštím roce: Petr Stančík **a Mlýn na mumie** (64)
Dušan Objevitel: **Z našich mašiblů. Andrejka aneb Jako Nutella to nechutnalo aneb Mystický orgasmus ve tři ráno** (68)
Horákovo drobné obludárium (74)
Čítanka Dobré adresy: Milan Ohnisko **a Azurové inferno** (75)
Nejlepší kniha roku, kterou jste si nepřečetli (III) (78)

Jedna.jedna.jedna.jedna

Na perském koberečku (79)
Zdeněk Mitáček: **Dva výlety do Polska** (82)
Jaroslav Krištof: **Do pusty a ještě dál aneb Tady Eliot nebyl** (88)

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Jaroslav Krištof, Oradea vysněná (k článku na str. 88)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 12, ročník 13. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Jakub Šofar. Zástupce šéfredaktora: Štefan Švec. Redakce: Václav Dvořák, Štěpán Kučera, Petr Štengl, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

Veleváženě publikum,
a máme prosinec.

Ty ve kterého věřívám
Jen když mi bývá nejbídněji
Odpusť že s rybí hlavou si polívčičku
ohřívám
Neprosím o naději
Prosím o jedno jediné
Abych až můj čas uplyne
A odtud půjdu
Mohl jít beze studu

(Petr Kopta: Prosinec. In: Měsíce)

Prosinec, to je vše mezi prosbou a prasetem [prasinec]. O jak velký prostor jde, to je na svobodném uvážení každého z vás. Slovo „svobodném“ je v tomto punktu důležité, protože jsme (někteří) ještě zažili doby, kdy k uvážení bylo taky téměř cokoliv, ale bylo to uvážení podmíněné, nesvobodné. Jsou lidé, kteří s chutí vyhandlovali svobodu za pohodlí představy, že se musíme mít ještě o něco „lepšejc“. Protože zapomněli, že jsme se takhle dobře, i přes všechny průsery, zodějiny, podvody a ostatní šílenosti, které se dějí, nikdy neměli. Nejen materiálně. Máme se jako prasata v žitě.

V prosinci není půst, ten přijde až pak.

A to jsem Vám chtěl říct.

Jakub Šofar

Literární zádrhele

Adam Borzič

Bradleymu Manningovi

Zkouším si představit tu celu,
ale představ se mi nedostává.
Zkouším prožít jeho samotu,
ale ta moje je tak zabydlená,
že se musím přesunout jinam.
Na pláži si snáz představím
blonďáka s pihatým obličejem,
jak se pere se surfařským prknem,
směje se a maže krémem,
na souši balí Asiatky,
pak skočí do kabinky
vysprchovat se a tak dál...
Náhle mě přepadne pochybnost!
Třeba nikdy nesurfoval, a to *nikdy*,
teď zní tak příšerně absolutně,
že mám chuť zmlknout a už nepromluvit.
Nemůžu. Někdo ho musí oslovit,
i kdyby to bylo jen ve snu,
v trhaném spánku na holé pryčně,
po nekonečných hodinách samomluvy,
po nekončících hodinách výslechu.
Ta usměvavá tvář
připlouvá na internetových vlnách
a žaluje proti mému pohodlí.
Nezbývá mi než věřit, že mé spolčení
s *Mistry Zelného ostrova* plujícího
v bělostných vlnách světa *álam al-mithál*,
umožní doručit mu vzkaz:
Pihatý hrdino...,
nevím – jak pokračovat.

Komentář k básni

Představuje si blonďáka s pihatým obličejem,
jak se pere se surfařským prknem,
maže si krémem svoje svaly,
směje se a balí Asiatky
(ale určitě jen naoko),
pak skočí do kabinky
vysprchovat se...
Oh, básníkovi se klepe ruka,
neví jak pokračovat,
už dost představ,
už může naklepat jen tři tečky.
Napíše báseň o hrdinství,
i když vlastně je to skrytý vzkaz:
Pihatý hrdino s usměvavou tváří,
mám mokré sny.

Karl Thurgau von Jabkowicz

Jedna

Závěrečné slovo čili Ad libitum

Každá legrace musí někdy skončit. Nejtrapnější jsou rockeři, kterým z hlavy čouhá vypelichaný ocásek z vlasů. Může za něj tahat jen ta nejoblíbenější vnučka…

Takže holky a kluci, tohle je poslední Dobrá adresa, se kterou mám nějaké techtle mechtle. Trvalo to nejmíň tucet let, jestli ne víc. Nikdo za nic nemůže a všichni můžou za všechno.

Jakmile vrátka vržou, i když jste je namazali poctivě vazelínou, je potřeba je buď už neotevírat a nechat to zavřené, nebo je vyrvat a pověsit na stěnu jako artefakt.

Ale ještě něco budu vykládat.

Zaprvé. Už jsem to asi tu a tam připomenul, ale opakování je matka moudrosti. Ti, co měli nápad vydávat primárně nepapírová písmena, se jmenovali Pavel Kosatík a Jakub Tayari. Ale bylo to ještě v nepříhodné době, takže od nápadu internetového časopisu či přímo novin k měsíčníku Dobrá adresa byla ještě dlouhá cesta, na níž jsme po různých peripetiích skončili s Jakubem Tayarim sami. Autorem názvu toho něčeho byl Pavel Janáček, který ihned po přizvání jakoukoli účast odmítl, nicméně vymyslel značku. A Jakub Tayari to byl, kdo prosadil podobu v pdf, tedy spíše časopis šířený internetem než internetový časopis. I přes počáteční odpor, kdy majitelé pc s procesy 386 nebo 486 stahovali jedno číslo DA déle, než trvá cesta vlakem z Prahy do Kolína. Tehdy to bylo vizionářské, ale funguje to doteď.

Zadruhé. Snaha dělat si z literatury a z literárního dění tak trochu prdel… Vážnost a úctyhodnost některých provozovatelů písmenek je k poblití. Podstatná většina „písmáků“ by chtěla být slavná jako Bítls a taky za to dostat nějakou škváru, ale hraje si na skromnost, brebentí srdceryvně o ohrožení kultury a kvůli svému zapruzenému egu by byla schopna rozpoutat třetí světovou válku o národní obrození. Akorát to zajímá čím dál tím míň lidí. Čím míň čtenářů a diváků, tím větší křeč. Čím větší křeč, tím víc bodů pro VZP.

Zatřetí. Literární vědci jsou schopni prosadit grant, jehož výsledkem je zásadní práce o proměně názorů na význam topůrka v české literatuře 20. století, ale nějak se moc nehrnou k odpovědím na současné postavení a funkce literatury. To by museli pracovat v neoprénu, protože by jim teklo do bot.

Nedávno jsem znovu prohlížel anketu z Hostů 6–8/2003. Více než 45 respondentů odpovídalo na otázku: *Jak se v posledních třinácti letech změnilo postavení a funkce literatury?* Správně tušíte, že na druhou část otázky téměř nikdo neodpověděl, i když to avizoval. Ale každý toho napsal dva plné škopky: *Dosud jsme si nestanovili žebříček skutečných hodnot, neurčili jsme priority, jejichž zanedbáváním se dopouštíme příkoří sami na sobě; vzdělanost a živá kultura – jíž je literatura nezanedbatelnou součástí – by měly stát na horních příčkách.* Funkce *literatury je snad nezpochybnitelná, její postavení však zatím není náležitě důstojné. Český národ by si měl uvědomit, že právě literatura je tím nejmarkantnějším znakem, který jej odlišuje od ostatních národů* (Ivan Binar). Umění nic neříct, to umíme, to se ví. Ota Filip to nakonec vyřešil jednoduše: *Na tuto otázku ať odpoví – nebo bude muset odpovědět – literární věda.* Sylva Fischerová: *Odpověď na tuto otázku je jednoduchá: obojí se změnilo zásadně, rozhodně aspoň v této zemi a na ni je, jak vyplývá z formulace, otázka zřejmě zacílena.* Pěkně rozjeté, co bude dál. *Jak se tedy změnilo obojí – vlastní funkce literatury a její „dýchání“ v době po roce 1989?* Co je ale ta vlastní funkce. A je taky nevlastní funkce? Další osobnost: *Význam literatury a umění se i v dnešním světě podle všeho odvíjí od toho, zda literatura a umění má sílu na to, aby si vyvzdorovala svou goethovskou autonomii tváří v tvář všepohlcujícímu esteticko-ekonomickému stroji dnešního kapitalismu* (Michael Hauser). Odpovídá na to, o čem umí řečnit, ale nikdo se ho na význam literatury neptal. Jiří Holý píše chytře a objektivně a bez štkaní, ale k funkcím se nedostal. Martin Machovec to vzal od podlahy, česká literatura je „na samém dnu“, ale o funkcích nic, natož jak se změnily. Od Jaroslava Meda jsem očekával, že jeho odpověď bude ano, ano, ne, ne. Opak je pravdou: postmoderna, ne-dílo, internetové svody. Věroslav Mertl cituje Camuse, Gombrowicze, pěkně cituje a pěkně s citacemi pracuje. Práce s citací za jedna. Josef Nesvadba věští konec knih a čtení. První zablikání: Patrik Ouředník: *Otěhotní-li dotyčná společnost dějinnou událostí, porodí novou, nebo alespoň modifikovanou funkci literatury. To všechno je na mě přespříliš složité; já žiju v blahém domnění, že funkce literatury je táž už pět a půl tisíce let.* Vladimír Papoušek píše obecně o proměně literatury, Josef Škvorecký jasně a po svém o „znormálnění“ situace. Jana Štroblová využila prostor k moralizování s podporou slov, jako jsou „trh“, „zboží“ či „posmodernismus“; nic proti tomu, ale poněkud se míjí se zadáním. Pavel Švanda vítá osvobození a s tím proměnu spisovatele. A „vypichuje“ to, že umění obecně už není považováno za prostředek doplňující poznání, čímž vlastně nepřímo odpovídá na druhou část otázky, ale jaksi zastřeně, symbolicky. Jiří Trávníček způsobem sobě vlastním komentuje proměnu „spisovatelství“, ale místo funkcí literatury pracuje s rolemi literatury. Milan Uhde se taktéž věnuje „proměně“ postavení spisovatele ve společnosti, konci „povinnosti“ jeho ideologické angažovanosti. A nakonec Ludvík Vaculík: kniha jako zboží, neexistence kritiky: *Knih obecně přibylo, dobrých knih však nikoli a ani nemůže. Svoboda je totiž neomezená, obsahy té svobody jsou však omezené.*

Tak to byla první část (6/2003). Dál mě to nebaví to celé vypisovat, tak jen zkráceně. 7/2003: Aleš Haman 0, Josef Chuchma: *Funkce literatury obecně zůstává stále stejná: snažit se porozumět světu a lidskému údělu. Nicméně proměňuje se struktura, konkrétní „složení“ této funkce. (…) Česká literatura vždy byla literaturou poněkud zvláštních funkcí.* Pavel Janoušek 0. Lubor Kasal 0. Jan Lukeš 0. Vladimír Novotný: *Aby nenastala cosi jako ekologická katastrofa, musí nastat nové národní obrození. Do té doby, a ta nechť nenastane, literatuře zbývají či literatuře jsou vymezeny a přiděleny dvě jiné základní funkce. Ta první, paradoxně podepřená a podpořená postmodernou, byť je namířena na první pohled proti ní, jest funkce „bavičská“. (…)*

Vladimír Papoušek píše obecně o proměně literatury, Josef Škvorecký jasně a po svém o „znormálnění“ situace. Jana Štroblová využila prostor k moralizování s podporou slov, jako jsou „trh“, „zboží“ či „posmodernismus“; nic proti tomu, ale poněkud se míjí se zadáním. Pavel Švanda vítá osvobození a s tím proměnu spisovatele. A „vypichuje“ to, že umění obecně už není považováno za prostředek doplňující poznání, čímž vlastně nepřímo odpovídá na druhou část otázky...

Nemám nic ani proti jednomu z odpovídajících, pod větší část textu či pod celý bych se u většiny z nich podepsal. Nicméně nevypovídá tato neschopnost odpovědět na „poptávané“ o něčem? Existence vědního oboru je bez definice funkcí zkoumaného „objektu“ zbytečná. A občasná verifikace těchto funkcí je pro objektivní obraz vědního oboru nanejvýš důležitá. Jestliže většina hráčů v poli (a je jedno, zda jsou to autoři, vědci, „kritici“ či čtenáři) nějakým způsobem vyjevuje kritické názory (byť onen, stále se opakující, o krizi literatury je spíše důkazem, že literatura tu stále ještě je), důkladná revize skladu je na místě. Abychom nezjistili, že popisky skladovaného jsou totožné s těmi, které psali Václav Thám a Milota Zdirad Polák. A to krasopisně.

Estetická funkce takto zaměřené literatury je tedy redukována na její prvoplánované či proútrobní úkony mediální, které v naší paměti nezanechávají nic. Ta druhá nynější funkce literatury zdaleka není tak okázalá a navíc trpí zjevnou vnitřní schizofrenií. Ve snaze vytvořit si vlastní ústrojný literární svět a v něm se pozitivně projevovat funguje literatura často jakoby ve směru proti široké čtenářské obci, aby posléze existovala v nepřestajném traumatu svébytného ghetta, do nějž mívají přístup jedině vyvolení čtenáři. (...) Ergo: chce-li literatura být bavičskou, platí, že povšechně tupne, na opačném pólu se zase stává filigránní, mysteriózní literaturou, určenou zvláště pro nepočetné intelektuálně a esteticky zdatné jedince. Antonín Přidal 0. Jiří Stránský: *Neboť* funkce *i postavení jednou jsou. Jedno bez druhého je nemyslitelné, navzájem se podmiňují.* Vladimír Svatoň 0. Ján Štrasser 0. Jan Trefulka 0. Václav Vokolek 0.

8/2003: Milan Exner: *Sociální* funkce *(umělecké) literatury je ovšem něco jiného než její postavení: nelze ji (totiž) oddělit od její funkce estetické. Velký objem čtenářů konvertoval po revoluci, jíž říkáme sametová, k jiným typům četby než k četbě umělecké, a často jde prostě o texty s funkcí jinou, například populárně-vědnou, informační, bulvární... Pochybuji, že by před třinácti lety byl estetický prožitek tohoto typu čtenáře uměleckému textu adekvátní. Funkce umělecké literatury se (tedy) nezměnila. Zůstává v estetickém probouzení člověka, které v sobě skrývá jiný než empirický nebo rozumový prožitek a výklad světa.* Igor Fic 0. Daniela Fischerová 0. Jaroslav Erik Frič 0. Květoslav Chvatík 0. Milan Jungmann 0. Vladimír Justl 0. Eva Kantůrková 0. Ivan Klíma: *Pokud se týká* funkce, *ztratila ty vedlejší, dobou vnucené. Pro čtenáře – a pořád jich navzdory pesimistickým předpovědím není tak málo – si své základní funkce podržela. O tom, jaké ty* funkce *jsou, bylo už napsáno tolik, že se to stydím opakovat.* Radim Kopáč: *Po roce 1989 česká literatura ztratila sekundární ideologickou funkci, která v řadě případů zrelativizovala primární estetické kvality textu a rozdělovala literaturu na trojí (exilovou, samizdatovou, oficiální). (...) Se samotnou estetickou funkcí se ovšem v novém kapitalistickém prostředí, které knihu bere jako pouhou ekonomickou komoditu, postavení české literatury výrazně zhoršilo: mírou mohou být stále klesající náklady titulů anebo četnost jejich prezentace v médiích.* Antonín J. Liehm 0. Zdeněk Mathauser: *Něco jako filozofická reflexe může těžko vměstnat do svého kontextu uměleckou výpověď o výkonu vědomí. Ale čtu-li v Topolově* Sestře: *„Neslyšel jsem její hlas [...], její řeč prostě zněla v mozku [...], slyšel jsem ozvěnou mozek Psice“, tuším závan fantazie utvářející řád věcí souřadně a přečnívající relativistické limity postmoderní teorie, a zde cítím dotek dnešní* funkce *literatury: má cosi společného s blížícím se novým transcendentalismem.* Iva Pekárková 0. Milan Suchomel 0. Jan Štolba 0. Miloslav Topinka 0. Michal Viewegh: *Leč k věci. Čas kvapí (už jsem se ale mezitím stačil rozhodnout, že dneska večer si v Etrusku dám jehněčí hřebínky na rozmarýnu):* funkce *literatury se snad nezměnila, ta je podle mě vždycky stejná, jaksi bez ohledu na re-*

žim. Funkce literatury nás kdysi na fakultě učil Vítězslav Rzounek (poznávací, estetická a ještě nějaká), ale podle mě je hlavní funkcí literatury – mluvím pochopitelně o próze – dobře vyprávět zajímavé příběhy (což jsem, přiznávám, Rzounkovi tenkrát neřekl). Jiří Žáček 0.

Sečteno a oznámkováno – odpovědi na druhou část otázky většinou nedostatečné. Že literáti odpovídají vzletně a většinou na to, na co se je nikdo neptal, to mají v „popisu" své práce. Nejspíš by se ohradili, že přece na otázku odpověděli. Copak anketa je něco jako odpovědi při svatebním obřadu? Smět říci pouze „ano"? Že však i literární vědci mlží…

Nemám nic ani proti jednomu z odpovídajících, pod větší část textu či pod celý bych se u většiny z nich podepsal. Nicméně nevypovídá tato neschopnost odpovědět na „poptávané" o něčem? Existence vědního oboru je bez definice funkcí zkoumaného „objektu" zbytečná. A občasná verifikace těchto funkcí je pro objektivní obraz vědního oboru nanejvýš důležitá. Jestliže většina hráčů v poli (a je jedno, zda jsou to autoři, vědci, „kritici" či čtenáři) nějakým způsobem vyjevuje kritické názory (byť onen, stále se opakující, o krizi literatury je spíše důkazem, že literatura tu stále ještě je), důkladná revize skladu je na místě. Abychom nezjistili, že popisky skladovaného jsou totožné s těmi, které psali Václav Thám a Milota Zdirad Polák. A to krasopisně.

Začtvrté k té strašidelné angažovanosti, které se teď vytáhla jak zteřelé Boží tělo a nosí se na márách při každé vhodné příležitosti.

Důsledné slučování duchů revoluce s revolučními duchy v umění považuji za pošetilost a za zbytek reakcionářství, nejen politického, ale i uměleckého. Je to negativní obrázek vlasteneckých rájů. Nezáleží na tom, je-li básník kamelotem Rudého práva nebo československým generálem, ač je si to těžko představiti. Skutečný básník stojí vždy stranou politických štvanic a machlů. Revoluce si vždy přivlastňuje básníky až ex post.

Nechci přirozeně z celku stanovit pravidlo, ač historie, včerejšek i přítomnost dokazují, že obyčejně nejvyspělejší revolucionáři, politikové, sociologové a národohospodáři, kteří mají pro dnešní život význam, byli v celku největšímu reakcionáři v oblasti umění. Rovněž lze říci, že básníkům byly převraty státní, společenské a třídní celkem úplně lhostejné. Kdo zná například Baudelaira, ví, že jeho revoluční činnost v roce 1848 byla v jeho životě zcela bezvýznamnou epizodou a že Baudelaire není básníkem revoluce, jako jím není ani básník J. A. Rimbaud, který vstoupil do komuny z důvodů zcela prostých: měl hlad. Nezůstal však komunardem ani měsíc a ještě před pověstným krvavým týdnem uprchl z Paříže. Rovněž tak mohli bychom jmenovati Julesa Laforgua, Nervala, Germaina Nouveaua, Lautréamonta, Mallarméa a Apollinaira.

Básníkovy zájmy pohybují se vždy mimo okruh partají, nechodí tlouci v trikoloře vlastenecké špačky, ani se nestarají, zač je v SSSR pět deka skořice.

Básník se oprostil ode všech předsudků. Obdivuje hrdiny revoluce jako hrdiny kontrarevoluce. Jestliže miluje smrt, vzruší ho poprava Sacca a Vanzettiho stejně jako poprava carské rodiny. Atd.

Básníku laje se sobců a tvorů asociálních, zatímco zprava i zleva vyjí hyeny nad jeho skutky i poezií. Básníkovým nepřítelem je rub i líc lidské společnosti.

Napsal Jindřich Štyrský (Koutek generace II. Odeon, literární kurýr, 2/1929). Není k tomu co dál říci.

Das ist über alles.

Jakub Šofar

Při sestrojování čísla 12/2012 *Dobré adresy* jsem poslouchal: Townes Van Zandt: *Flyin' Shoes*; Radio Birdman: *The Essential (1974–1978)*; The Red Krayola: *The Parable of Arable Land + God Bless the Red Krayola and All Who Sail With It*; Seasick Steve: *Dog House Music*; Geoffrey Gurrumul Yunupingu: *Gurrumul*.

Samá divná muzika…

PS: Na konci listopadu jsem se odhodlal zlikvidovat jeden ze svých starých hříchů. Už třicet let jsem neprohlížel staré šelakové desky po matce, asi 300 jich bylo úplně nevhodně, horizontálně umístěno v krabicích, často bez obalu. Některé z nich nejspíše sběratelsky cenné, matka si za války nahrávala jazz a blues ze zahraničního rozhlasového vysílání. Její rodiče měli doma, v Brně, na Akademické, za protektorátu Pestalozziho, vlastní nahrávací zařízení. Můj dědeček, matčin otec, byl spolumajitelem firmy Markofon, výroba rozhlasových přijímačů a gramofonů.

Popelnice byla plná. Co k tomu mám říct více. Parplophon, Polydor, Brunswick, Odeon, Homocord, Parlophone, Telefunken, ASO, Gramophone Concert Records, Gevaphone. Úplně poslední prasklý talíř, kterým jsem to neštěstí ve sběrné nádobě „zazátkoval", byl Count Basie and his Orchestra.

Ono to má takhle být. Kotevní lana je třeba postupně uvolňovat…

Jedna huba, a pilný holý neštěstí

Pokus o přípustnou generalizaci

Zavřel bych je do cely a museli by si ten svůj román desetkrát za sebou přečíst. A nahlas, napadá člověka často při čtení současných prozaických novinek.

Ale popořádku... Když započínáme četbu takového *Muže bez vlastností* či *Hledání ztraceného času*, jistě už podle objemu svazků předpokládáme, že budeme muset vynaložit určitou námahu – za niž budeme snad na konci románu odměněni, neboť autor do svého díla zakódoval pro lidský život podstatné sdělení. Zato při čtení detektivky či humoristického románu žádnou námahu nepředpokládáme, naopak jde o kratochvíli, která má člověka napnout či pobavit.

V těchto letech jako by ale hypertrofovala prozaická tvorba, jež se tváří tak, že do ní tvůrci zakódovali pro lidský život podstatné sdělení – bohužel, v konkurenci velkých románů ovšem absolutně neobstojí. Románům typu *Muž bez vlastností* se tato ambiciózní dílka podobají vposledku pouze tím, že jejich čtení bývá také velká – avšak ničím nevykoupená – námaha. Námaha velmi patrně přímo úměrná námaze, kterou při tvorbě tohoto produktu zakoušel – o co méně talentovaný, o to urputnější – literát. A to podle všeho především proto, aby se prostřednictvím této knihy stal váženým romanopiscem.

A my jsme se tak snažili...

Zároveň ale samozřejmě takový autor touží, aby se jeho román stal bestsellerem. A pochopitelně totéž chce i jeho nakladatel. Proto se snaží produkt všelijak propagovat,

V těchto letech jako by ale hypertrofovala prozaická tvorba, jež se tváří tak, že do ní tvůrci zakódovali pro lidský život podstatné sdělení – bohužel, v konkurenci velkých románů ovšem absolutně neobstojí. Románům typu Muž bez vlastností se tato ambiciózní dílka podobají vposledku pouze tím, že jejich čtení bývá také velká – avšak ničím nevykoupená – námaha. Námaha velmi patrně přímo úměrná námaze, kterou při tvorbě tohoto produktu zakoušel – o co méně talentovaný, o to urputnější – literát. A to podle všeho především proto, aby se prostřednictvím této knihy stal váženým romanopiscem.

včetně angažmá samotného spisovatele, který poskytuje rozhovory, pokouší se kritikům naznačit, jak napsat pochvalnou recenzi, chodí do talk shows či předčítá ze svého díla na literárních večerech, festivalech či veletrzích.

Ovšem jelikož samotné dílo je jen zhmotněním autorovy ambice a čtenáři kromě únavy nic jiného nepřináší, bestsellerem se navzdory té přehršli snahy nestane. A tak se pak řekne, že kritici, kteří pouze napsali, že blbý román je blbý román, literátovi nepřejí úspěch. A že lidé zkrátka dnes kvalitní knihy příliš nečtou a nekupují, případně, že lidé dnes vůbec nějak nečtou… A na základě tohoto vzlykání na špatném hrobě se následně pořádají různé celonárodní kampaně na podporu čtení.

Lidé ovšem kvalitní knihy čtou, jen toto dílo zhrzeného spisovatele mezi ně nepatří. A lidé tedy čtou i povšechně, ovšem jednak zmíněná velká díla, jednak, a to samozřejmě z daleko větší části, ony kratochvilné texty… S knihami je to totiž stejné jako s lidmi. S některými člověk tráví čas velmi rád. Před těmi, jejichž společnost ale pouze násobí pocit osamělosti, pochopitelně dává přednost samotě.

Šeptání do vypuštěného bazénu

Nejúčinnější propagací je, když našinec o románu – nejlépe opakovaně – slyší od kamarádů nebo od známých v kavárně, v hospodě či na návštěvě. A když mu ještě někdo třeba převypráví určitou pasáž, která jej zaujme. Je to tedy nekoordinovaný proces, jemuž se říká „šeptanda“.

To vše naznačuje, že hlavním problémem současné literatury či spíše literární produkce je slabý vztah právě k ústnímu vyprávění či libo-li orálnímu podání. To ostatně naznačovala už první věta tohoto textu.

Ovšem jelikož samotné dílo je jen zhmotněním autorovy ambice a čtenáři kromě únavy nic jiného nepřináší, bestsellerem se navzdory té přehršli snahy nestane. A tak se pak řekne, že kritici, kteří pouze napsali, že blbý román je blbý román, literátovi nepřejí úspěch.

To je opět důkaz absence ústního vyprávění a zároveň jeho umělého – a nepřípadného – užívání, tedy jeho simulace. Tohoto posunu si ostatně v současnosti můžeme všimnout při pouhém cestování tramvají či vlakem. Většina lidí komunikuje, ovšem nikoliv s těmi, kteří jsou s ním v tramvaji či vlaku. Jde tedy o komunikaci zprostředkovanou – kterou je ostatně i literatura. Přičemž autorské čtení se asi podobá situaci, v níž by se lidé v kupé vlaku najednou dali do řeči, ovšem nikoliv spontánně, nýbrž každý by měl v ruce příručku Jak mluvit ve vlaku se spolucestujícími.

Jistě, romány typu *Muže bez vlastností* jsou ke čtenáři takzvaně nemilosrdné – to jest neberou na něj ohled, jde především o to, vypovědět, co vypovězeno být musí.

Ovšem u kratochvilného čtení, to jest u knih, které chtějí být masově prodávány, by měl být čtenář na prvním místě. Ale jak se s tím pak rýmují ty nečitelné „betonové“ kvádry kapitol onoho ambiciózního produktu, po jehož pozření si člověk připadá jako vypuštěný bazén?

Sličná děva je žolík

Místo toho, aby se vypravěčská klopotnost, narativní neumětelství odstranilo v samotném díle a bylo nahrazeno atraktivním tokem plným opojných příběhů – byl by ale něčeho takového vůbec takový slávožrout schopen? –, tak se román ponechá v nepoživatelném stavu, avšak velmi mnoho energie je následně věnováno již zmíněné propagaci. A tyto rozhovory či portréty autorů nejsou vlastně ničím jiným než návratem právě k ústnímu vyprávění – příběhem, který má být – konečně – atraktivní, a přitáhnout čtenáře k románu. Tedy náhradní zdroj.

K tomu je ještě třeba na druhou stranu dodat, že z hlediska cirkulace v médiích je ale skutečně lepší vydat během tří let tři průměrné romány (z čehož v ideální situaci

Zbožštění samotného autora a absence výrazných postav potom ještě plodí další výrazný příznak současné literatury. Hlavními hrdiny nyní zhusta vydávaných románů jsou právě oni velcí tvůrci, kteří ještě dokázali napsat „nesmrtelná“ díla s výraznými postavami (když zůstaneme pouze u prózy). Tím se nejen literární svět zavíjí do sebe, ale také se čtenáři jaksi sugeruje, že literatura je něco, co už má to nejlepší za sebou.

vycházejí v jednom médiu tři recenze a tři rozhovory) než jeden nadprůměrný za tři roky (jeden rozhovor a jeden rozhovor). Média chtějí občas někoho objevit, pak potvrdit jeho talent, či ho naopak potopit – chtějí zkrátka také vyprávět příběh. A hlavně musí naplnit stránky či stopáž.

Vrcholem absurdity u takových literátů a románů pak je propagace prostřednictvím autorského čtení. Nejenže se tak naplno ukáže, jak je text nepoživatelný a nefunguje – někdo v rohu důležitě kuňká a ostatní v místnosti se nudí, ale mají dobrý pocit, že si zas po čase vyrazili na kulturu, a tak vám jistě pokaždé řeknou, že se jim to líbilo, že to bylo super… Především se ale tak jako poslední – zoufalý – trumf nasazuje fyzická přítomnost autora. Pravda, pokud se jedná o dvacetiletou sličnou děvu, může jít o skutečného žolíka.

Ticho, nevidíte, že si čtu!

Nesmyslnost autorského čtení se plně vyjeví, když si řekneme, kdo je spisovatel. Je to – kromě ještě všeho dalšího – herec, který se stydí, je plachý, a zároveň režisér, jenž se nechce spokojit s tím, aby jeho postavy hrál někdo jiný než on sám. Při psaní románu se tomu všemu vyhne… Není, před kým se stydět. A může mít všechno pod kontrolou a nikoho jiného k tomu nepotřebuje. Jaká tedy absurdita, když je ve finále se svým dokonalým dílem jakýmsi pomyslným režisérem vyhnán na pódium, kde jakožto stu-

dem sžíraný herec ze svého dokonalého díla klopotně deklamuje.

To je opět důkaz absence ústního vyprávění a zároveň jeho umělého – a nepřípadného – užívání, tedy jeho simulace. Tohoto posunu si ostatně v současnosti můžeme všimnout při pouhém cestování tramvají či vlakem. Většina lidí komunikuje, ovšem nikoliv s těmi, kteří jsou s ním v tramvaji či vlaku. Jde tedy o komunikaci zprostředkovanou – kterou je ostatně i literatura. Přičemž autorské čtení se asi podobá situaci, v níž by se lidé v kupé vlaku najednou dali do řeči, ovšem nikoliv spontánně, nýbrž každý by měl v ruce příručku *Jak mluvit ve vlaku se spolucestujícími*.

Literární čtení má jistě právo na život – stejně jako člověk, jenž si ve vlaku či tramvaji čte knihu a je naštvaný, že jej ruší ten, kdo si právě povídá se spolužákem nebo kamarádkou. Jenže to znovu jen ukazuje nabouraný vztah k ústnímu vyprávění – k veřejnému či společenskému prostoru hovor zkrátka patří.

Paní Bovaryová dovolí…

Orální podání v tomto směru reprezentuje živou či žitou realitu, bez níž se jak vysoká, tak kratochvilná literatura neobejde – je to jejich základní živina. Jistě lze namítnout, že někdy ovšem řečené se skutečností – to jest s tím, co se děje – také nemusí mít vůbec nic společného. Jean-Paul Sartre v souvislosti s dílem Williama Faulknera podotkl, že skutečnost je skutečností teprve, když o ní někdo vypravuje.

Právě tímto způsobem – posouváním, mytizováním skutečnosti či jak tomu ještě chceme říkat – *může vzniknout* ona kýžená Literatura (nikoliv automaticky *vzniká*, a už vůbec ne *musí vzniknout*). To je svět, v němž se Leopold Bloom potkává se Sherlockem Holmesem.

Zato dnešní literatura je povětšinou světem, v němž každý chce být ctěný jako James Joyce, ale přitom populární jako Sherlock Holmes. Záměrně byl zmíněn Sherlock Holmes, a nikoliv Arthur Conan Doyle… A zas můžeme spekulovat, zda v současných románech výrazné postavy absentují proto, že do dnešního světa zkrátka nepasují, či proto, že je dnešní literáti neumí stvořit, anebo dokonce proto, že autoři už chtějí veškerou slávu pro sebe.

Žádné: „Lolita je slavná, ne já.“ Žádné: „Paní Bovaryová jsem já.“ Nýbrž: *Bovaryová, uhni, slavnej jsem tady snad já, ne?* Jistě, paní Bovaryová ani Lolita do žádné talk show přijít nemohou.

Plán kultury splněn na 105 %

Zbožštění samotného autora a absence výrazných postav potom ještě plodí další výrazný příznak současné literatury. Hlavními hrdiny nyní zhusta vydávaných románů jsou právě oni velcí tvůrci, kteří ještě dokázali napsat „nesmrtelná“ díla s výraznými postavami (když zůstaneme pouze u prózy). Tím se nejen literární svět zavíjí do sebe, ale také se čtenáři jaksi sugeruje, že literatura je něco, co už má to nejlepší za sebou.

Jenže i v tomhle má prsty ústní podání, respektive jeho absence – to, že se o tom nemluví. O tom, že kultura musí vznikat, protože kultura se podporuje, jistěže alibisticky. A protože, když už se někdo snaží něco v kultuře dělat, tak je to přece bez výjimky hodno obdivu, jistěže alibistického… V takovémto ovzduší vzniklá díla tak nepřekvapivě mají k životu, k lidem stejně daleko jako k umění.

Ondřej Horák

Jedna Trojblok/g Josefa Šíši

Úlomky na hladině beznaděje

Kdybych měl přirovnat k něčemu slovo „důstojný“, napsal bych „důstojný jako vrásky na tváři starých Cikánů“. Potkávám jednoho, a kdyby bylo v mé moci přimět jej ke chvilce strpení, pohlédl bych skrz jeho oči a proti proudu času někam do závratných dálek.

•

Mám rád latinismy, ač jsem se latině nikdy bohužel neučil. Každý český ekvivalent nutně vyvolá v mysli posluchače či mluvčího nějaký dávno zasutý zlomek vzpomínky, a to spíše záporné, nějaké mihnutí situace či okamžiku svázaného s určitým místem či chvílí, osobou, a ta vzpomínka nutně, byť mírně, deformuje prapůvodní význam i konotaci. Latinismus zůstává jaksi „mravně neutrální“. Je jakousi absolutní hodnotou slova, řečeno matematicky, a tím je uhrančivý. Je nejblíže té krajnosti, kdy slov vůbec netřeba. Nepřipouští další plýtvání slovy. Zazní-li latinismus, jako kdyby zaznělo *Amen*. Bezprostředně sousedí s říší „bezslovní“, či dokonce „před-slovní“. Latinská slova jsou přívětivě přísná, ba nekompromisní. Mají podobný účinek jako verše, které způsobují než suché polknutí, či jako vdechnutý kouř z tabáku silné cigarety po dlouhotrvající kuřácké abstinenci: *Je svaté Úzkosti už od počátku světa* – K. Šiktanc; *...Posléze je tu ještě něco a povědět to nesmíme, potichu jsme to zapomněli, hlasitě o tom nevíme* – J. Skácel; *A nevydávej mne nejstrašnější muce, když prchají krysy z mého potápějícího se srdce* – O. Mikulášek.

•

Pomyslím-li kdykoliv na knihu Daniila Charmse *Dobytku smíchu netřeba*, už automaticky v duchu měním slovo „smíchu“ za slovo „svobody“. Nevím proč, snad vyplavená frustrace z tohoto kapitalismu, resp. z lidí, jimž svoboda spadla do klína a oni ji dezinterpretují jako pokyn k svévolnému jednání.

•

S oblibou vyhledávám eseje Stanislava Komárka, ba jsem jeho nekritický adorant – já, známý spíše hyperkritickou rýpavostí. Jeho para-

Když si tak nechávám projít hlavou, co mě na minulém režimu dohánělo k šílenství, tak to nejsou ony jevové stránky skutečnosti, jako bylo nedostatkové zboží, člověk se i tehdy rád uskromnil, ani nemožnost vycestovat, jsou to „oklikou zmoudřelí“ členové KSČ ve středním věku, kteří se – jsouce argumentačně zahnáni do kouta – bránili slovy...

digma verbálního zmocňování se světa až nenormálně konvenuje s mým. Kdykoliv čtu jeho eseje – a poslední dobou čtu už jen je, rezignovav takřka úplně na krásnou literaturu, kterou už tak krásnou v naší éře planetárního žvástu neshledávám – vybaví se mi maně slova Ludwiga Wittgensteina: *Válčíme s jazykem. Mezi námi a jazykem je válka.* Troufám si říct, že uzavřel s jazykem (tajně?) příměří a tento se rozhodl být mu plně k službám. Svým verbálním perfekcionismem a smyslem pro pregnantní detail posunul hranice vyjadřování o notný kus k hraniční čáře, která už nám vypovědět víc o tomto světě bohužel nedovolí. Odměna za léta hledání. Přišla brzy? Pozdě? Příliš brzy? Příliš pozdě?

•

Když si tak nechávám projít hlavou, co mě na minulém režimu dohánělo k šílenství, tak to nejsou ony jevové stránky skutečnosti, jako bylo nedostatkové zboží, člověk se i tehdy rád uskromnil, ani nemožnost vycestovat, jsou to „oklikou zmoudřelí" členové KSČ ve středním věku, kteří se – jsouce argumentačně zahnáni do kouta – bránili slovy: „Strana se může mýlit, ale nemýlí se v zásadních věcech, a když se v nich mýlí, tak nikdy dlouhodobě, a i když dlouhodobě, tak vždycky ze správných pozic," čímž člověk delegoval veškerý svůj volní aspekt osobnosti na blahovůli někoho jiného. Tahleta antropomorfizace zločinného spolčení, personifikace neživotného monolitu.

•

Jakmile se dnes stane něco, co by mohlo zásadně zpochybnit věrohodnost tohoto režimu, „odkloní se" (děkuji, pane ex-ministře) mediálně pozornost k nějakému zvrácenému aspektu režimu minulého, který to ovšem může chápat jako malé vítězství, pokud se vůbec bere jako měřítko. Chválit dnes po těch letech od převratu nějakou státní instituci, to je jako obdivovat rybu za to, jak pěkně plave.

•

Moderní společnost osvobodila člověka od jedněch tlaků, aby ho vzápětí podřídila jiným kontrolním mechanismům, jež jsou sice mnohem abstraktnější a neviditelnější, jsou však neméně všudypřítomné. (Jan Keller)

Moderní společnost demaskovala jeden život ve lži, aby ho vzápětí nahradila kvalitativně jiným druhem téhož, jenž je sice neporovnatelně nevinnější a příjemnější než ten předchozí, je to však zase jen lež.

•

Je 10. listopadu 1982, ale spíše 11. či 12., kdoví, jak dlouho se to tajilo. Do největší posluchárny v Hybernské vchází ruská lektorka praktického jazyka, gestem nás nechává povstat a v přestávkách mezi vzlykoty nám s akcentem – a usedavě štkajíc – sdělí, že zemřel Leonid Iljič Brežněv. Pak se takřka zhroutí do židle. Je to promlčené?

•

Pubické obočí – závan nejspodnějších pater podsklepené Asie.

•

44 let po invazi jsem doživotně rozhodnut to těm Rusákům neodpustit. 44 let po invazi jsem rozhodnut to těm Rusákům doživotně neodpustit.

•

Intuitivní nutkání nejít s duchem doby, plavat proti proudu za jakéhokoliv režimu, včetně tohoto. Přesah z minulého? Předtím i dnes neochota identifikovat se. Puzen vnuknutím, žene mě to opačným směrem. Konformnost – smrt za živa přitakáním.

•

Michail Gorbačov – vidím ho jako postavu z karikatury v *Dikobrazu* z let sedmdesátých, avšak namísto otylého strýčka Sama, jemuž se zpod cylindru derou ven dolary, které jen tak tak že nechytí od zapáleného doutníku, sklání se tento Don Quijote Východního bloku nad zmírajícím tělem v podobě rozplizlé a scvrklé mapy Sovětského svazu a usilovně ji resuscituje, na skráních rozčepýřené chomáčky zpocených vlasů. Metaforicky tak svádí předem prohranou bitvu s institucionalizovanou tupostí, kterou spoluetabloval.

•

V mnohem větší míře pro minulý než pro tento režim platí úvaha Amose Oze o tom, že pravda není černobílá, nýbrž skládá se z nekonečného počtu odstínů šedi.

•

Jako magnet odlišné polarity na mě působí lidé, kteří něco nesnášejí a mají k tomu racionální argumenty, ale pak se někde něco přesmykne a nenávist, ve kterou mezitím averze přeroste, se u nich změní v samoúčel. Už jen začnou otevírat svá ústa, a chce se od nich horempádem na míle daleko. Infekční nenávist.

•

Staromilství – slepé rameno řeky, do jejíchž prohřátých vod se jeden utíká, když přítomnost obsesivně doráží svými chapadly. Chybí-li mi dnes něco, je to móda klobouků, deštníky, zvuk stahovaných rolet u kamenných krámků, vůně pečené bábovky a čerstvě umleté kávy v neděli odpoledne. A přechodníky. [*Vzpomínky jsou jediný ráj, z něhož nemůžeme být vypuzeni.* Jean Paul]

•

Vyznačuje-li se dnešní doba vůbec něčím, pak je to tím, že se ničím podstatným nevyznačuje. Již druhé období jakéhosi bezčasí. Na jednoho trochu moc, má-li vyměřeno zhruba tři čtvrtě století života.

•

Zoufalé hledání nepřítele jakožto antropologické konstanty. Nenalézán, působí hodnotovou erozi. Snad také absence adekvátnosti či spíše krize adekvátnosti: buď je něčeho příliš, nebo je toho příliš málo.

•

Ofenzíva femininního principu, maskulinita naopak v defenzivě.

•

Uslavovat se do němoty a přitom mít hubu plnou zdrobnělin (*těhulka čeká mimčo, které bude na prdelku potřebovat krémík „Oprudík"*).

•

Konzumně elementární živočišnost.

Nepřehlédnutelný nános katolické exkluzivity, brilantní výřečnost, noblesní dikce, vnějšková uhlazenost, etická sterilita – vše nastražená osidla na neopatrné „něcisty“. Sofistikovaně stylizované záblesky *autentického lidství.* Zákmity narcismu. Intelektuálně laděná kázání. Záviděníhodný vhled do humanitních nauk, odkud jak sběrači bavlny přepečlivě a racionálně vybírají argumenty *pro*, a tak jemně cizelují mozaiku své doktríny. Uvíznout v tenatech, člověk pak v neopatrnosti konvertuje.

•

Monokulturní převaha angličtiny. Disneylandizace kulturního prostoru. Bezhlavý únik od pomyšlení na relevance. Nekritická akcentace vnějškovosti – mezi tělesným vzezřením a duchovním ustrojením se automaticky očekává rovnítko. Urputně epikurejský *modus vivendi*. „Masová epidemie epikureismu“ (M. Machovec). „Rezignace na vizi posmrtného života“ (S. Komárek).

•

Párty na párty, grilovačka stíhá grilovačku. Pervertovaný mikrosvět umělých oslav.

•

Neschopnost velmocí nějaké větší empatie – resp. vhledu do jiných kultur a tradic, které pak pochopitelně vyvíjejí „sebezáchovný“ protitlak. Amerika – příkladná míra tolerance jinakosti se snoubí s nevídaným stupněm jejího nepochopení, tolerance jako vzorec setrvačného chování mechanicky přiložený jak pravítko, ale nic dál.

•

Počasí se vzpírá hodnotovým soudům. Spustí-li se prudký liják v lese – jaká to nádhera. Výrokům jako „počasí za moc nestálo“ odmítám porozumět, nemám k nim dešifrovací kód.

•

Slova, která dnes rakovinně bují, ano – maligní slova: *kontroverzní podnikatel*, *pohodář*, *to neřeš!*, *volby dopadly, jak dopadly*, *na sladkém „neujíždím“* (zaslechnuto výhradně u žen), *zajímavá nabídka*... Správně:

– *přinejmenším ekonomický darebák*
– *bezproblémový typ nesložitého vnitřního ustrojení*
– *na to raději nemysli (pozor – nebezpečí sebereflexe)*
– *blaho, které jsem vám mínil nastolit po mém zvolení, se minimálně do dalších voleb odkládá, za což si můžete sami*
– *svou jinak excesivní rozežranost jsem v zájmu toho, abych vypadala o rok a půl mladší, sporadicky, se sebezapřením a jednorázově, ochotna ovládnout*
– *finanční operace, při které je nabízející přesvědčen, že se konečně našel někdo, kdo mu skočil na špek, zatímco druhá strana si v duchu mne ruce, že tak pod cenou to může být jen proto, že nabízející je v dané branži totální nedouk; vzácně oboustranná spokojenost*

•

Nenápadně zrakem kloužu po fyziognomiích „teenagerů“ a identifikuji v nich potenciální vyšetřovatele NKVD či agentky GPU. Orwellovští antihrdinové blízké (?) budoucnosti? Chybí základní kategorie křesťanské etiky – soucit, tudíž se pravidelně dostavuje strach ze stáří s nimi.

•

Jestliže bych měl opatřit jedním přívlastkem současný stav euroamerické technické civilizace, napsal bych „vyšeptaná“. Dnem o dno v nehlubokých vodách.

•

Modla rentability – ryze ekonomistické pojetí mezilidských vztahů. Vše se musí rentovat. Model uvažování jako dar do vínku čerstvé svobody od liberálních sudiček někdy zkraje devadesátých let. Sousloví „nezištná pomoc“ přestává mít korelát v mimojazykové skutečnosti, přestává na cokoliv odkazovat. Co nevidět se ze slovníkových hesel vyškrtne. Jako příkladovou větu pak budeme číst: *Ač sám v nelehké životní situaci, šlechetně přispěchal se zištnou pomocí.*

•

Zde jsem člověkem, zde nakupuji. Po opuštění interiéru provozovny je ze mě na požádání doby Adolf Eichmann. *Tady jsem správně!* – nápis před supermarketem jednoho nadnárodního řetězce. Stejný nápis, doufám, uvidí vrcholový management i na dveřích v předpeklí.

•

Emoční a hodnotové okorávání z nadbytku. Ten – na rozdíl od nedostatku – demotivuje. Je mnohem nebezpečnější než snesitelné strádání, nezbadatelně infikuje a vymílá. V dlouhodobém horizontu v ústrety rozkladu bytosti. Patová situace. [*Dávno se ví, že je*

pro člověka nebezpečné, když se mu „vede příliš dobře“, když je ve svém přirozeném úsilí o získání slasti a odvrácení nelibosti příliš úspěšný. Konrad Lorenz: Odumírání lidskosti].

•

Smutný úděl synů, kteří se vůčihledně „potatili“. Nechtěná karikatura se věkem mění v nezamýšlenou parodii. U opačného pohlaví vše tak nějak tlumí ženskost.

•

Nepřehlédnutelný nános katolické exkluzivity, brilantní výřečnost, noblesní dikce, vnějšková uhlazenost, etická sterilita – vše nastražená osidla na neopatrné „něcisty“. Sofistikovaně stylizované záblesky *autentického lidství*. Zákmity narcismu. Intelektuálně laděná kázání. Záviděníhodný vhled do humanitních nauk, odkud jak sběrači bavlny přepečlivě a racionálně vybírají argumenty *pro*, a tak jemně cizelují mozaiku své doktríny. Uvíznout v tenatech, člověk pak v neopatrnosti konvertuje. Výsluní římskokatolických mediálních celebrit.

•

„Bojim se, že skončíme na silnici,“ svěřila své obavy Radiožurnálu jistá žena z Ostravy, která – mám za to – chtěla říct „na ulici“. Co by za to leckdo dal být dnes, v „rozviklané“ době, „on the road“. Nehledě na to, že by to byl *sui generis* návrat ke kořenům…

•

Dva opačné přístupy k identitě: buď je lidmi okázale stavěna na odiv, nebo pečlivě tajena – konspirativní skupinky „okapucínovaných“ teenagerů, těchto běženců ze Stínadel dnešních velkoměst, polotovarů urbánní subkultury, od nichž k vám doléhá buď šepot, nebo salvy pudového smíchu. Z obojího mrazí.

•

Jak mám rád knihy Jaroslava Foglara (první sešitové vydání *Rychlých šípů* mi koupil strýček v roce 1968), stejně tak cítím potřebu auru kolem něj vzniklou jaksi demýtizovat. Ač mi to neleze z huby rádo, byl to nejspíš homosexuální pedofil, který se však – jsa ze „staré“ školy – nikdy na nikom ničeho nedopustil, jen projektoval ty dvanáctileté chlapce do svých masturbačních vizí ve stanu po večerce, toť vše.

Vždyť mu ani není co odpouštět, jen sebrat odvahu a podívat se pravdě do očí…

•

Tato země prý drží smutný rekord v počtu kojenců a batolat v ústavech – nechtěná velkovýroba deprivantů, kteří pak – byť v malé míře – infiltrují do legislativy, exekutivy, justice a služeb.

•

Když se mě někdo zeptá, co říkám počínání nějaké politické strany či uskupení, odpovídám po židovsku, tudíž zase otázkou, zda již četl pojednání Františka Koukolíka a Jany Drtinové *Vzpoura deprivantů (O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci)*. První vydání již někdy v polovině devadesátých let. Kolik ještě reedic? Popřípadě lze v antikvariátu rezervovat: *Velký ilustrovaný přírodopis všech tří říší. Zoologie. II. plazi, obojživelníci, ryby a vyšší bezpáteřní* (Babor, Josef–Baborová-Čiháková, M., 471 stran, Nákladem ústředního nakladatelství a knihkupectví učitelstva československého v Praze, Praha, 1931).

•

To se jen projdeš po frekventované ulici a každému čtvrtému, kterého potkáš, máš sto, zpravidla však tisíc chutí, položit tři otázky: 1. Co tu děláte?! 2. Kdo vám odemkl…? 3. A primář to ví??!! Valem mizející fyziognomie, které by nevyvolávaly – byť stín – podezření, že tu něco nehraje. V obklíčení Mutantů.

•

Smysl pro relevanci – pára prudce unikající z ventilu Papinova hrnce, tudíž smysl relevance sám schází na úbytě, jelikož musí být sdílen.

•

Ekonomický růst – myšlenkový půst. Kauzální souvislost ovšem platí i v opačném sledu.

•

Bezdomovci – lidé, jejichž záliba ve zvířátkách, a současně antropofobie, vyústila v to, že se jim ústní mikroflóra časem změnila na ústní mikrofaunu.

•

Kult věcí – vnější projev omezené racionality. Uctívání věcí podléhá fatálnímu „zesamoúčelnění“ (M. Machovec). Naučit se umět nepotřebovat, o to tu kráčí.

•

Nepřenosná zkušenost s husákovským režimem. Reakce jednoho frikulína na to, že zdaleka ne každý mohl tehdy publikovat: „A proč ste, ty vole, nesepsali ňákou petici?!“ Zazlívat – nemožno, nakopat do řiti – nutno…

•

Chválit na tomto režimu instrumentální racionalitu znamená přitakat těm temnějším proudům lidské psyché.

•

Vstanou noví Orwellové? Koestlerové? Uctívačů, resp. rektálních alpinistů jak máku, nastavovačů zrcadel jak šafránu.

•

Neviditelná ruka trhu + bezbřehá individuace = atomizace společnosti.

•

Losovačka – zabíječka – grilovačka – opékačka – slovní… průjem.

•

Předřadit finanční gramotnost před gramotnost etickou je jako učit děti nejdříve chodit na diskotéku než na ranní pobožnost.

•

Takřka kdykoliv venčím ráno psa, potkávám chlapíka v neurčitém věku, jak usilovně šlape do pedálů kola obskurního rodokmenu – jde o jakýsi kompilát dnes již veteránů. Tento chlapík s vzezřením vesnického idiota Beldyrenka z filmu Woodyho Allena si neustále něco drmolí, jsa oblečen do šusťákové bundy ve stylu sedmdesátých let. Pronásleduje svůj promarněný život? Prchá před ním?

Bartošek tak do závěru svého minikázání chtěně projikoval, že byl sirota. I řekla si Květa v duchu (když si Květa něco říkala v duchu, tak nekoktala ani nezadrhávala, možná tak jednou za uherák, měla pro ten případ ve špajzce přichystanou štangli patřičného salámu a skrojkem z něj pak „oslavila“ dodrženou periodicitu svého logopedického defektu, neartikulovaně výskajíc), že jednomu „mu“ bude na světě smutno, proč tedy nezadrhávat rovnou dvojslabičně. Mu-mu na své kořeny nikdy nejen nezapomněla, ale ani nezanevřela.

•

Nenápadný půvab „starých“ výkladových slovníků: Prděti = vypouštěti plyny otvorem řitním.

•

„Ta je bllllbá,“ říkává můj kamarád, když se dotyčná vzdálí do bezpečné vzdálenosti, a tak maně potvrzuje Mathesiův vývod o způsobech zesílení v češtině. Nebo ještě třeba „nááááramně“. Čeština zesiluje pouhým prodloužením samohlásky nebo slabikotvorné souhlásky. Angličtina nic takového nemá, pokud vím.

•

Ani češtinu, natožpak jakýkoliv cizí jazyk, nelze do hloubky obsáhnout. V tom je krása jazyka, že jej nelze spoutat univerzálně platnými pravidly jednou provždy. Když pak slyším, jak se mediální celebrita holedbá, že umí tři–čtyři jazyky, chce se zařvat: Lež! Maximálně umí vykoktat otázku, kde se má vyprázdnit poté, co nááááramně debužírovala.

•

Jestliže sakrálními stavbami dneška jsou banky (S. Komárek), pak ony různé super- a hypermarkety již, řečeno sportovně, postoupily minimálně do semifinále té pomyslné soutěže v honbě za obyčejným lidským štěstím.

•

Po tristních reakcích jsem rozhodnut už Vaculíkovu *Sekyru* frikulínům nedoporučovat. Raději snad aplikovat topůrko, nikoliv snad ve smyslu nepříliš frekventovaného frazeologismu „nasadit někomu hlavu na pravé topůrko“, tj. přivést ho k správnému názoru, tomu by už nerozuměli ani za mák, nýbrž používat spíš fyzicky – jako mlat.

•

Strom – ztělesněná důstojnost svým vzezřením i svým mlčením. V jejich přítomnosti člověk sám bezděčně ztichne. Vykácení stromů, byť v nepřehledné zatáčce, je jakousi justiční vraždou. Jsou neprávem uznáni vinnými. Jde *de facto* o popravu mnohonásobným stětím. (*Strom je cennější než opilec a vůl, který neumí jezdit autem.* Ludvík Vaculík)

•

Munchův profetický obraz *Výkřik* už není ve světle dneška třeba nikterak interpretovat.

•

DPH a ROH PVC a TBC ČSA a ČKA
HDP a SDP OZP a VZP NKÚ a ČSÚ
ODS a OPS RIP a VIP ÚV KSČ
ARO a s.r.o. PVP a BVP EMS a sms
MDH a KDH

•

Rok 1986: základní vojenská služba na vysoké škole vojenského letectví v Košicích. V jakémsi „kulturním“ klubu pro piloty a lampasáky, se šroubovákem v ruce krouží kolem hrací skříně jak hyeny kolem své oběti – správce objektu (nadporučík falus?) a politruk posádky (podplukovník Falus?) – a špekulují, jak ze střev přístroje amputovat desky Waldemara Matušky jako trest za to, že emigroval. S o to větší živočišnou vervou, že Matuška byl košický rodák.

•

Chorobně ctižádostiví lidé mívají kdesi hluboko v podpalubí svých dušiček komůrku a v ní sejf ukrývající v pohotovosti udržovaný neetický potenciál. Dvířka sejfu se pootevírají víc a víc v přímé závislosti na tom, jakým tempem se vzdaluje vytčený cíl.

•

Rojení technokratických všeználků schopných vyjádřit se erudovaně skoro k čemukoli, připravených vysypat z rukávu již prefabrikovaný hodnotový soud.

•

Stejně jako s obtížemi, ba s největším vypětím, akceptuji to, že autor silného příběhu s moralitou ve svém životě nějak lidsky selhal, nesnadno rozlišuji, ač bych měl, motivaci kritického přístupu k dnešku u různých lidí. Je přeci něco docela jiného slyšet výtky z úst zastydlého svazáka, který nebyl s to „pobrat“ éru Michaila Gorbačova s jeho mírnou destalinizací, a přísné výtky od čle-

na Svazu ochránců přírody, který byl a je větším či menším trnem v oku každého režimu, sice z různých důvodů, ale se stejným finálním efektem. Validita kritických výroků, bohužel, převažuje nad jejich autorstvím.

•

Zatímco v devadesátých letech jsem středoškolákům pouštěl Boba Dylana a cítil, že na jeho hloubku výpovědi – byť jen někteří – dosáhli, těm dnešním jsem v pokušení pustit plyn a rychle za sebou zamknout.

•

Kdykoliv se můj pes při venčení vyprázdní u paty nějakého billboardu – a já tomu mírně napomáhám – pochválím ho, dám mu pamlsek a se zadostiučiněním si vzpomenu na fejeton Ludvíka Vaculíka o reklamě.

•

Lze se pojistit proti konci světa? Mám za to, že by tento „produkt“ už měl být drahná léta v nabídce našich pojišťoven.

Em a Mu-mu

Ono se málo ví, že prastrýc F. K. z matčiny strany, Emil (pozorný čtenář teď zpozorní o něco víc, protože se nejedná o někdejšího pacienta dolnorakouského sanatoria v Kierlingu, nýbrž o trenéra prvoligového mužstva Vysočina Jihlava), býval místostarostou místní části Stínadla. „Samosprávné“ ambice, mohu-li to tak nazvat, měl Em, jak ho tu sporadicky budeme zkráceně nazývat, protože zkrátka zkratek není nikdy dost, už od pradávna. Ještě za Rakouska-Uherska kandidoval do sněmu za ultrakonzervativní stranu roajalistů s krkolomným názvem „Krok vpřed, dva však vzad“, leč neúspěšně. Jeho sen se mu splnil až za první republiky, kdy coby člen agrární strany razil heslo „Za Toníka Švehly – pikle c.k. lehly“, čímž demonstroval, že v časové posloupnosti, mírně řečeno, nikdy nevynikal. Em při svých procházkách perifériemi brzy vycítil, že Stínadla se těší nepříliš dobré pověsti – dnes by se řeklo, že to byla čtvrť, s prominutím, „user-unfriendly“. Ve snaze sejmout jednou provždy jakési prokletí nad tímto problematickým obvodem, dostal se se svým projektem až do předpokoje vrchního státního návladního Aloise Purše. JUDr. Purš ho – empaticky pokyvuje hlavou – vyslechl, avšak než stačil něco pro milého Ema udělat, byl nucen rezignovat, poněvadž díky investigativním žurnalistům z *Národní politiky* vyšlo najevo, že v liché týdny o polednách nutil lámanou mongolštinou ve spižírně mongoloidní dceru své posluhovačky, Mumu, aby mu byla po vůli.

Mumu byla původním jménem Květa. Ke svému druhému jménu, resp. přezdívce přišla, takříkajíc, nešťastnou náhodou. Jdouc jednou v podvečer po kolonádě, jen tak, co její nateklá noha druhou nateklou mine, byla svědkem toho, jak si jeden kanál odříhl tak hlasitě, že kolemjdoucí si leknutím a hnusem (více však hnusem než leknutím, kanály ve Stínadlech říhaly celkem se železnou pravidelností a trpěly běžně i hlasitou plynatostí) odplivovali nad puchem vycházejícím z podzemní infrastruktury, načež kanál se vybubláním něčeho, co znělo jako „sorry“, omluvil a stáhl se do sebe. Květa se bilingvního kanálu tak polekala, že ač byla němá, přeskočila očekávaně následnou vývojovou fázi, a namísto aby leknutím začala mluvit, začala rovnou koktat. Když se jí pak terénní pracovnice religiózní charity v přestávkách při krmení shovívavě zeptala, koho má na světě nejradši, vypadlo z ní „mu-mu“. Všichni si to vykládali tak, že Květa jednoduše eliduje hláskovou skupinu -ám- a chce vždy odpovědět „mámu“, tudíž z celého vyznání zbyde než „mu“. A jelikož byla známá svou obsedantností, lidé se domnívali, že ono druhé „mu“ opakuje jen z vrozené nutkavosti. Byli však pravdě na míle daleko. Ač se to zdá pramálo pravděpodobné, mezi své literární miláčky Květa vždy řadila Roberta Musila, takže na onu otázku odpovídala podle pravdy, že totiž nejraději má musila-roberta-bez-vlastností-muže. Nu a zbylo z toho jen mu-mu. Naivnímu čtenáři by se mohlo zdát, že druhé „mu“ je vzato ze slova „muž“, byl by však skutečnosti vzdálen na hony. Květa si dobře vzpomínala, jak končíval katecheta Bartošek své hodiny náboženství, bylo to vždy stále stejnou větou: „Jednomu je na světě smutno.“ Bartošek tak do závěru svého minikázání chtěně projikoval, že byl sirota. I řekla si Květa v duchu (když si Květa něco říkala v duchu, tak nekoktala ani nezadrhávala, možná tak jednou za uherák, měla pro ten případ ve špajzce přichystanou štangli patřičného salámu a skrojkem z něj pak „oslavila“ dodrženou periodicitu svého logopedického defektu, neartikulovaně výskajíc), že jednomu „mu“ bude na světě smutno, proč tedy nezadrhávat rovnou dvojslabičně. Mu-mu na své kořeny nikdy nejen nezapomněla, ale ani nezanevřela. Na nočním stolku se jí střídavě povalovala satelitní mapa výskytu olgoje chorchoje, bohatě ilustrované *Kapitoly ze syntaxe hovorové mongolštiny* a sem tam i nějaká ta próza Pavla Řezníčka, ve které se tu a tam mihla postava, se kterou se bez obtíží identifikovala a které pak držela své dystrofické palečky hluboko do tiráže.

Druhou polovinu dvacátých let ve Stínadlech by bylo možné označit všelijak, jen ne zlatým věkem. Ve ztemnělých zákoutích tam postávali vysloužilí vojáci, kteří tiše poplakávali. Kdo v ony končiny náhodou zabloudil, musel nabýt dojmu, že jde u nich o jakési residuum posttraumatického psychosyndromu, který si vlečou jako závaží z první války, ale šlo tu ve skutečnosti o něco mnohem závažnějšího. Když byl nějaký voják zastaven a účastně osloven, co ho trápí, rozeštkal se na celé kolo, ukazováčkem pravé ruky zamířil sobě na hruď a pak někam – poněkud vágně – do slabin. Levou rukou přitom svíral knížečku, která by mohla svádět k tomu, že šlo o kapesní vydání Bible a že vojáka jen

Zkouška se totiž konala v budově bývalé c.k. obchodní reálky s vysokánskými stropy, kterou vytopit bylo sofistikované umění. Navíc topičem tu byl jakýsi pan Strejcovský, jehož slabost pro žákyně předposledního ročníku a tehdy nezávadné lihoviny začasté končila tím, že zpod kotle nestoupal ani úzký proužek dýmu. Když byl nadpoloviční většině žactva a nejednomu členu profesorského sboru diagnostikován oboustranný zápal plic, začalo se mu po celé škole svorně říkat chladič.

dojaly, dejme tomu, žalmy, avšak poté, co ubohému infantéristovi v zoufalém gestu vyklouzla, ukázalo se, že jde o spis Sigmunda Freuda *Já a ono*.

Opusťme teď Mu-mu zrovna ve chvíli, kdy namátkou otevřela skriptum o větných vzorcích ve své mateřštině a zůstala se široce otevřenýma očima a protáhlými ústy zírat tak, že se jí fyziognomie o značný kus přiblížila mediteránnímu standardu. Ve skriptech navzdory očekávání narazila na kapitolku o mongolských antonymech. Hledíc v úžasu na slovníkové heslo „rajská zahrada“, na jeho konci spatřila – „Gobi“. „Už jsem doma,“ oddychla si v duchu plynule, načež se jí vizáž samovolně navrátila do původního stavu.

Na sklonku dvacátých let udeřila hospodářská krize. Ta krom jiného odhalila, že Em je latentně populistický příležitostník. Lidé masově propadali retronostalgii po mocnářství a on to – se subtilností sobě vlastní – vycítil. Když býval v hospodě U Dvanácteráka tázán: „No řekni, Emílku, nebylo líp...?!“, se železnou jistotou v hlase, který upomínal na ty nejlepší role Otomara Korbeláře, odpovídal: „Ať bylo, jak bylo, z komína se kouřilo.“ Po této odpovědi následoval frenetický jásot a smršť starorežných. „Na Emílka,“ neslo se jednohlasně interiérem lokálu, který se tak mimochodem jmenoval proto, že štamgasty tam byli muži sdílející hypertrofovanou intuici, že jim žena minimálně tucetkrát zahnula. Jelikož teorie interpretace byla tehdy v plenkách, neřku-li v prenatálním stadiu, vykládal si každý přípitek po svém. Poté, co se výčepna vylidnila a hostinská donesla účet, upadl Em do stavu frustrační tenze, protože se ukázalo, že ono „na Emílka“ osazenstvo nemyslelo „na počest Emílka“, jak si to vykládal on sám, vychutnávaje si pár minut celostínadelské slávy, nýbrž „na účet Emílka“. Činilo to osmdesát sedm starorežných a nějaké to malé pivo na zapití. Em po cestě domů upadl ještě do větší sklíčenosti, když si uvědomil, že ho tam čeká jeho žena Bětuška. „Ta zas bude na trní,“ pomyslel si. A opravdu, když vešel do předsíně, Bětuška se zrovna s námahou zvedala z podlahy a začala po sobě zametat rozházené větvičky šípkové růže, stehna ještě mírně zkrvavená bodlinami. „Nemáš to se mnou ale na růžích ustláno, viď?“ politoval ji vždycky, navzdory situaci, ale náhle si uvědomil, že by to jeho choť mohla chápat jako ironii, a opravil se: „Máš to se mnou ale martyrium, viď?“ Bětuška byla známá tím, že je na korunu. Však jí Em v intimních chvílích šeptal do ucha „ty moje kolenovrtko“, což se jí časem znelíbilo, a on si to pak jen škodolibě pošeptával pro sebe. Bětuška ale uměla náramně dobře odezírat, a když ho párkrát přistihla, naučil se Em kvůli tomu znakový jazyk, kterému naštěstí nerozuměla, a častoval jí pak „kolenovrtkou“, jak to jen šlo, divoce šermuje rukama, pro jistotu za jejími zády...

V éře třeskuté stalinizace si ani Em, ani Mu-mu s režimem nikterak nezadali. „Depáááák,“ odpovídal Emil šeptem, úzkostlivě se rozhlížeje, „já jsem vodkojenej Tatíčkem,“ a instruktivně si ukazoval oběma palci na bradavky. Když si trochu přihnul, tak v opilecké pýše s gustem parodoval jakéhosi sovětského staršinu z týdeníku v kině, který přes všechnu snahu dostat ze sebe pár českých slov na důkaz bratrské reciprocity, skončil u bizarní syntaktické konstrukce: „Kak vy k my, tak my k vy.“

Jedinou úlitbou Mu-mu, lze-li to tak vůbec nazvat, bylo, že si – věrna svým lingvistickým inklinacím – pořídila v antikvariátu v Dlážděné ulici příručku *Rusky rychle - bez azbuky* a k snadnému dorozumění, čítající 24 stran. V neblazé předtuše, že by časem mohla být někým z uličního výboru vyzvána k založení Svazu československo-mongolského přátelství, oddala se iracionálně, leč s o to větším nasazením anorganické chemii. Byla jí časem tak pohlcená, že když měla při jakémsi závěrečném testu doplnit autora R.U.R., protože examinátor si s sebou do třídy vzal omylem test z české lite-

ratury, umíněně napsala Karel Čpavek, olizujíc si se zadostiučiněním zakrnělý horní ret. Ostatní seděli v lavicích tak nějak splihle, jako opaření. Není divu, před začátkem písemné zkoušky navařil školník Konopásek obrovský hrnec vody a na příkaz ředitele, který měl rád v budově školy ticho jak v kostele, a večerní studium tudíž v lásce neměl, přiskočiv zezadu ke své oběti, polil jí zátylek naběračkou plnou vroucí vody. Kromě Mu-mu přestály útok vařící vodou bez úhony ještě dvě krčící se postavičky v prostřední řadě na konci. Byly to tajně vysvěcené řádové sestry od sv. Voršilek. Jakými cestami prozřetelnosti se ony dvě ocitly v posluchárně anorganické chemie, ví jen Bůh.

Bigotní ředitel školy Höffenträger v mládí snil o kariéře kněze a ten sen v něm zůstal jako v koze. Kromě toho, že občas v afektu spontánně zabečel začátek *Zdrávasu,* když byla hodina a chodby se vyprázdnily, procházel se po nich slavnostním krokem a kynul střídavě na obě strany v představě, že jde špalírem kardinálů. Nedost na tom, co čert nechtěl, uklízečka si všimla, jak v mezipatře kropenkou žehná sádrové bustě J. A. Komenského. Byl již léta neurotik, poněvadž žil ve stálém strachu, že někde na plenárce OV KSČ mu – jak říkal – „bafnou saze“ a on v následném vzteku vychrlí nekontrolovaně *Otčenáš,* čímž si před soudruhy „odkope“ ledví.

Co bylo všem přítomným společné, byl pocit chladu. Zkouška se totiž konala v budově bývalé c.k. obchodní reálky s vysokánskými stropy, kterou vytopit bylo sofistikované umění. Navíc topičem tu byl jakýsi pan Strejcovský, jehož slabost pro žákyně předposledního ročníku a tehdy nezávadné lihoviny začasté končila tím, že zpod kotle nestoupal ani úzký proužek dýmu. Když byl nadpoloviční většině žactva a nejednomu členu profesorského sboru diagnostikován oboustranný zápal plic, začalo se mu po celé škole svorně říkat chladič.

V sedmdesátých letech, v době takřka každodenních seriálů, které vyplňovaly téměř dokonalé, uměle etablované vakuum, byl Emil nejednou sousedy tázán, zda se seriál *Muž na radnici* nezpronevěřuje autenticitě, když on přeci ví moc dobře, jaké to je, „místostarostovat“. „Já bych mohl povídat,“ mávl vždy tajemně rukou, „něco je jinak…“ Pak se ještě zapřísáhl, že až potká „Bavoráka“, jak si překřtil postavu ztělesňovanou Zdeňkem Buchvaldkem, řekne mu „svý“. Tím však jeho exkurz do problematiky samosprávy končíval.

Život jim plynul, jak říkají Slováci, tak nějak „pomaličky“, byť mlčky, mírně v protiproudu doby, až přišel listopad 1989. Do Stolice, jak Emil škodolibě říkával Praze na protest proti masové rusifikaci veřejného prostoru, se vydal v oněch pohnutých dnech jednou, a to při tzv. antiúnoru v roce 1990. Prodral se se svým transparentem až pod balkón, z kterého nesměle mával novopečený prezident, a hrdě jej třímal tak vysoko, jak to jen šlo. Stálo na něm *ÚNOR BÍLÝ – POLE SÍLÍ, ÚNOR RUDÝ – NESÍLÍ NIC* (*ANI VE STÍNADLECH*). Mu-mu se angažovala, lze-li to tak říct, jen lokálně. Na jednom protestním mítinku před Vánocemi onoho pohnutého roku, poblíž garsonky obývané vnučkou Jana Tleskače, byla spatřena, jak celá nesvá (trpěla totiž tou dobou krizí identity a pohrávala si poněkud lehkomyslně s myšlenkou na konverzi k autismu) drží destičku s nápisem *GODOT PŘIŠEL*, leč napsanou v hovorové mongolštině… Nějaký čas nato započala éra kapitalistické neonormalizace.

A kladeš-li si, trpělivý čtenáři, neodbytnou otázku, zda se naši dva hrdinové někdy setkali, tak věz, že vyjma těchto stránek, tomu moc nescházelo.

Nejlepší obrana?

„Smrskls to málo.“

„Cože?“

„Smrskls to málo,“ zopakoval již trošku nakvašeně Valeš.

Rampas stále ještě nerozuměl, protože slov s takovým shlukem konsonantů je v češtině poskrovnu, a vyndal si posmrkaný kapesník v domnění, že se má vysmrkat. Pak jej stěží roztrhl, načež okolní nábytek ve světlém ořechu jak když bombarduje rýží, a vysmrkal se. Kukačky na stěně před ním si odporem prohodily malou a velkou ručičku. Když už byl slyšet jen dutý zvuk dobře průchozích nosních dírek, dodal si odvahy a zeptal se ještě jednou. Valeš mu to již mírně zarudlý v tváři, ne nepodobné zakavkazskému pastevci, ještě jednou pro jistotu přeslabikoval.

„Aháá á,“ odpověděl Rampas chápavě, smotávaje si kapesník, „takže méně tentokrát bude více, jo?“ Vtom začaly kukačky odbíjet. „Jak to, že bily čtyřikrát, vždyť jsou teprv tři?“ podivil se Rampas.

„To prý má být jejich osobní vklad do naší společné domácnosti. Něco navíc, co pro nás budou hodinu co hodinu dělat. Buď rád, sčítání ti nikdy moc nešlo,“ vysvětlil Valeš. Kukačky to servilně potvrdily tím, že odbily ještě jednou.

„No to už je přeci jen příliš!“ zareagoval okamžitě Rampas. Kukačky to uslyšely, uraženě protáhly zažloutlý ciferník a významně se odmlčely úplně.

„Musíme to ještě o něco zkrátit,“ vrátil se k tématu Valeš. „Ty jsi grafoman, udání na třiadvacet stran by nikdo nečetl ani tam nahoře,“ pronesl vědoucně, obrátiv zrak a palec na lustr. Rampas tam okamžitě upřel zrak také, ale nic zvláštního neviděl, tak ho zase sklopil.

„Stačí hustě popsaná á pětka,“ navrhl Valeš.

O co šlo? Když si tito dva doživotně slamění vdovci po nedělní rozhlasové pohádce dali do trumpety na oslavu toho, že alespoň v pohádkách dobro vítězí nad zlem, pustil Valeš gramofon a dal na něj desku, kterou v určitém okamžiku úplně ztišil, a oba pak dvojhlasně improvizovali zbytek

Růža, jak jí říkávali familiárně spoluvěrci, tam pak chodívala s tetou Drahuškou na ranní pobožnost. Ač teď přesvědčená stalinistka, v době Vánoc byla tak nějak naměkko a říkávala si, že „nastal čas přimhouřit, co se dá“. Tento její vánoční projev blahovůle začasté využívali i ti dva, ač se právem domnívali, že dělá-li to tak každá domovnice či každý domovník, je pak pro režim nadmíru snadné spočítat sympatizanty kléru. To se to pak bojuje proti vnitřnímu nepříteli, jen co je pravda, když se ví, že je ho tolik a tolik.

nápěvu. Jednou tam pustil *Škoda lásky* a oni v refrénu hurónsky řvali „kterou jsem straněěě dalaaa“, rozjařeně na sebe mrkajíce. Najednou si Rampas všiml pootevřeného okna a nenápadně vykoukl. Na ulici přímo pod oknem stála s koštětem v ruce domovnice Bechyňská a dívala se upřeně, teď již na Rampase, a jako kdyby zahrozila. Ten uskočil, okno přibouchl a Valešovi lascivním gestem naznačil, že je průser. Bechyňská byla uliční organizací strany jednohlasně zvolena domovnicí a bez okolků jí bylo naznačeno, že by bylo nanejvýš žádoucí, kdyby se strana dozvěděla o každém šustnutí krysího ocásku v suterénu jí svěřeného domu. Oba se obávali, že Bechyňská dorazí na místní oddělení VB, ještě než deska dohraje, a tak se rozhodli, že jí předejdou a napíšou na ni udání sami. Koneckonců psal se rok 1953 a takovýto druh písemné komunikace byl již nějaký ten rok takřka uzuální. Valeš nejednou ironicky poznamenal, že se děti na základní škole budou co nevidět v hodinách češtiny učit stylizovat vzorové udání, aby jim to pak v praktickém životě nezabralo příliš času.

„Napiš tam, že jsme ji slyšeli, jak říká, že Giuseppe trpí inkontinencí,“ navrhl Valeš.

„Jakej Giuseppe a jakou inkontinencí?“ zeptal se nechápavě Rampas, „to jako že má citovou vazbu jen k jednomu světadílu?“

„No přeci ten nedostudovaný tifliský páter Vyklouz, ne?!“ polopaticky ztlumil hlas Valeš, „a inkontinencí, to jako že mu cáká z brkoslava, aniž zrovna chce, no,“ dovysvětlil.

Rampas se nepříliš duchaplně zazubil. Kukačky to viděly a ironicky si odfrkly. Dělaly to i ve chvíli, kdy se skláněl nad papírem a udělal hrubku. To pak ještě demonstrativně a s neskrývaným pohrdáním obrátily desítku a dvojku v sloup, obě současně. Rampas vždy dělal, že to nevidí, v duchu však spřádal plány, jak se jim pomstí. „Jednou jim vypálím rybník,“ sliboval si v duchu, ač přesně nevěděl, jak by to provedl. Navíc se mu nechtělo s kukačkami v baťohu až někam na Třeboňsko.

„A ještě napiš, že 24. prosince zamyká hlavní dveře až v jednu v noci, takže ti, co byli na půlnoční, se bez problémů dostanou domů, ač by tomu mělo být naopak, a basta,“ dodal vítězoslavně Valeš.

To byla koneckonců pravda. Bechyňská byla těsně po vzniku republiky pokřtěna v kostelíku Jana Křtitele v souladu s přáním otce, aby na vše dohlížel shůry někdo kompetentní z branže. Růža, jak jí říkávali familiárně spoluvěrci, tam pak chodívala s tetou Drahuškou na ranní pobožnost. Ač teď přesvědčená stalinistka, v době Vánoc byla tak nějak naměkko a říkávala si, že „nastal čas přimhouřit, co se dá“. Tento její vánoční projev blahovůle začasté využívali i ti dva, ač se právem domnívali, že dělá-li to tak každá domovnice či každý domovník, je pak pro režim nadmíru snadné spočítat sympatizanty kléru. To se to pak bojuje proti vnitřnímu nepříteli, jen co je pravda, když se ví, že je ho tolik a tolik. Ze slovního spojení „vnitřní nepřítel“ si Rampas často činil legraci: „I já mám svého vnitřního nepřítele,“ říkával v žertu rezignovaně, „zácpu a hypertrofované libido. Jeden ne a ne s pravdou ven, druhý se zas může přetrhnout.“

Zatímco Bechyňská prodělala v průběhu času duchovní metamorfózu z praktikující katoličky na přísnou členku ČSM, Valeš a Rampas jakoby se ubírali opačným směrem. Přichomejtli se do Karlína, zrovna když tam vznikala v roce 1921 KSČ, a – jsouce hrdi na to, že drží prst na tepu dějin, jak jim bylo řečeno – stali se zakládajícími členy. Došlo k tomu prazvláštní shodou okolností. Venku byla – jak to nazýval Valeš – „zima jak v ruském filmu“, a oni hledali, kde by si dali po „rumíčku“, jak tuzemáku tehdy říkal Rampas. Zastavili tedy na ulici chlapíka s vzezřením epizodní postavy z Gogolových *Mrtvých duší*

a zeptali se jej. „Žižkovu a Libni – zdaleka se vyhni," vypadlo z něj spolu s těžkým dechem pijana. Tak to vzali přes Karlín – a stalo se... Bechyňská se stala vlažnou k římskému katolictví poté, co dostala z vysedávání u nevytápěného Jana Křtitele chronický zánět močového měchýře. „U všech svatých...." ulevila si vždy nejen verbálně, sedíc tam, kam i císař pán chodil pěšky. Zároveň tím vyřkla název svatostánku, kam od jisté doby toužila chodit, jelikož se tam údajně topilo.

Valeš a Rampas se citově odcizili straně po jedné emotivně vypjaté schůzi, na níž se čestný host z ústředí Internacionály nechal slyšet, že v Trockém je dobroty jak v konečníku včelího medu lučního. „Lev je jedinej, kterej to myslí dobře," stále dokola opakoval Rampas. Když to z jeho úst Valeš slyšel jednou na procházce v zoo v pavilónu poloopic desetkrát, již to nevydržel a Rampasovi povídá: „Já ti, Bařťo, někdy nerozumim..." Krátce nato začali nekriticky holdovat poezii „katolických" básníků z Moravy.

Vtom někdo zaklepal. Rampas po vzoru lichožroutů Pavla Šruta splynul s okolím a kukačky se strachy scvrkly do rozměrů cestovního budíčku. Valeš neuměl ani jedno, tak sebral odvahu a třesoucím hlasem se zeptal: „Kdo je?"

„To jsem já, sousedka Haklová. Nesu vám klíč od záchodu."

„Už jdu, mladá pani," řekl Valeš s mírnou ironií v hlase. Haklová byla stará panna, o které jednou Rampas prohlásil, že má v těle místo srdce jen žlučník, jak je žlučovitá.

Záchod na patře byl vzat jak z próz Michaila Zoščenka. Byl sdílen několika partajemi, což by nebylo to nejhorší, kdyby na patře nebydlel i nádražák Kalous, jehož vnitrostřevní mikroflóra se vyznačovala mimořádnou pachovou intenzitou. „Já když tam jdu po něm, tak mám sluchové halucinace," svěřil se jednou Valeš, i když si s ním v tomto ohledu v ničem nezadal. „Ty vydržíš h...." kukačky zaráčkovaly mimořádně hlasitě „exkrrrement", protože vulgarismy neslyšely rády, „to já jsem zas pokaždé těhotný myšlenkami," chlubil se Rampas, ťukaje si významně na sešítek, kam si je zapisoval. Kukačky to zaslechly a místo pravidelného odbíjení parodicky zaťukaly také. Rampas dělal, že to neslyší.

„Tentokrát to dopadlo dobře," začal Valeš, „ale co až přijde ona?"

„No to už to snad budeme mít dopsaný, ne?" chtěl ho uklidnit Rampas.

„A to jí jako dáme místo klíče udání na ní samotnou?!" poťukal si na čelo Valeš. „Ale ne," triumfoval výjimečně Rampas a poklepal si také na čelo, protože jiný posunek ho nenapadl, „ta už bude sedět a klíč potřebovat nebude, protože bude zvenčí," uchechtl se. Kukačky si řekly, že budou pro jednou objektivní a spontánně zahrkaly, napodobujíce řehot nad Rampasovou poznámkou. Valeš se na ně vyčítavě ohlédl.

Komunistické náboženství, jak o více než půlstoletí později napsal ve svém „nepravidelném" románu *Černý domeček* prof. Stanislav Komárek, si z křesťanství vypůjčilo očekávání „nového člověka" a „jiného světa". Růža Bechyňská a Valeš s Rampasem si byli ve skutečnosti tak blízcí, že by je to samotné šokovalo, kdyby to jen tušili.

Když se ozvalo podruhé zaklepání na dveře, popadla oba bilanční chandra a v duchu rekapitulovali svůj život. Oba zavřeli oči a nastavili ruce pomyslným želízkům, z kukaček začalo kapat a nebyl to jen pot. Zároveň vyloudily motiv z Mozartova *Rekviem*. „To jsem já, domovnice Bechyňská. Přišla jsem vám něco říct." Valeš si přiložil ukazováček pravé ruky k spánku a dělal, že mačká spoušť, zatímco Rampas si v rychlosti rozšněroval levou botu, přehodil si tkaničku kolem krku a sugestivně naznačoval buď očekávaný osud v nejbližších dnech, nebo osud chtěný okamžitě. Z jeho stěží dešifrovatelné mimiky nebylo přesně patrné, který. Kukačky to pochopily a začaly kupodivu ronit krokodýlí slzy, ač tohoto plaza na živo jaktěživ neviděly. Valeš to ocenil zvednutím palce levé ruky. „Já jen, že až si příště budete pouštět nějakou hudbu, tak ne tak hlasitě. Rušíte domovní klid, za který já jsem zodpovědná." „To je všechno?!" vykoktal Valeš a sklonil pomalu hlaveň, „vy jste sama?" zeptal se ještě.

„No, bodéť!" ozvalo se za dveřmi. Kukačky si nenápadně, leč briskně vyměnily plínu. Rampas si začal zavazovat tkaničku. „A to jste na nás z ulice nehrozila?" zeptal se opatrně, utahuje si již kličku. „Ale kdeže," povídá Bechyňská, „já se jen pokřižovala nad tím bohapustým veselím." Valeš se podíval na Rampase, Rampas zas na Valeše, ale o dost nechápavěji. Chtěl ten deficit kompenzovat, a tak vyrazil do útoku: „Takový řeči by taky moch někdo šeredně vodská..." Valeš k němu přiskočil a přiložil mu ruku na ústa. Pak už bylo slyšet jen odevzdané mávnutí rukou, o něco zřetelněji poťukání si na čelo a posléze již vzdalující se kroky na schodech. Kukačky zahrkaly jízlivě: „Teď jseš, Bařťo, hrdina, co?" načež Rampas se celý zarděl. Chtělo se mu odseknout „shut up", ale promarnil nejpříhodnější moment tím, že se marně snažil vybavit si, jak se to řekne srbochorvatsky. „Kam s tím," zeptal se Valeš, mávaje v ruce udáním. Rampas pokrčil rameny, které se stále ještě červenaly. Kukačky využily příležitosti a blýskly se tím, že velká ručička spolu s malou strouhala mrkvičku ve škodolibém gestu – kyš, kyš. Rampas si konečně vzpomněl, ale řekl si, že reagovat slovně na neverbální komunikaci je pod jeho úroveň.

„Dám to sem, do kredence, pod cikorku," rozhodl Valeš, „člověk nikdy neví, kór dneska." Rampas už se nečervenal. Kukačky nasadily sarkastický škleb, a ač z dovozu, zanotovaly „Čechy krásné, Čechy mé".

Jedna

Max Ščur

Pokusy o sebesurrealizaci / Seismografismus

Pokusy o sebesurrealizaci

1. Abstinenti bez abstinence

V aperitivech vládla určitá hierarchie. Všechny druhy anýzovek, pernodů atd. tvořily aristokracii; periodicky jsme litovali již dávného zákazu absintu. Hořké likéry se též těšily velké vážnosti... Vermuty byly připouštěny s výhradou a často vyvolávaly posměšné poznámky Bretona nebo Péreta.

A. Thirion, Revolucionáři bez revoluce

Breton, jakožto nejgeniálnější z nás, si hned na začátku povšiml, že esprit, spiritismus a špiritus mají něco společného a do sebe – jakože to začal do sebe kopat jako první, do nás většinou až potom – a co udělal Breton, to jsme udělali všichni, to si pij (měl totiž takovou krásnou prorockou tvář čerstvě vyléčeného alkoholika). Říkal našim schůzkám „špiritistické seance“. Upřednostňoval místní nápoje, jako pastis a pernod, které mu podávali ve spojitých nádobách, i když jinak na vlastenectví, na rozdíl ode mne, sral. Samozřejmě, i v tom si vyhrazoval baudelairovské právo protiřečit si, což na něm dodnes obdivuji. Po určité dávce si vlastně protiřečil pořád: třeba řekl, že už musí domů za svou milovanou fúrií, a hned na to, že si dáme další rundu. Aragon, ten si pochopitelně dával většinou vodku, ale to nebylo jenom tím, že jej Breton tolik znervózňoval – už tehdy chtěl dát najevo svou politickou orientaci. To Éluard – to bylo jiné kafé. Většinou teda irské, s whiskou, ale někdy nepohrdl ani turkem, pokud mu do něj přimíchali koňak Courvoisier – to se ví, panáček, tedy páníček, měl nóbl taťku, tak si to mohl (nebo vlastně taťka jemu) dovolit. Co se mě týče, zůstal jsem u zelené. To obvykle bývalo terčem závisti,

prej že jako jediný si dávám absint (uznávám, lhal jsem, ale chtěl jsem být na úrovni), jenže dodnes nevím, zda to nemysleli ironicky. Nakonec jsem pro jistotu raději přešel na Magistra a brzy skončil na pařížském Magistrátu, jak říkáme té naší protialkoholické léčebně, v níž sepisuji tyto paměti.

Vybavuji si večer, kdy s sebou Naville (který byl, jakožto poctivý komouš, normálně na griotku) z ničeho nic přitáhl Jägermeistra. Byl to takový plašší Němec a Breton ho hned podrobil zkoušce u vedlejšího stolu, jak to dělával se všemi cizinci. Breton totiž chodil do hospody jako do kanceláře, a když byl v rauši, tak někdy vydával i povolení k pobytu. Nabídl Jägermeistrovi k ochutnání burbon, aby zjistil, zda to náhodou není monarchista. Němec byl z toho jelen a už se víc neukázal. Navillovi ale láska k Jägermeistrovi zůstala, přesto že ho Artaud přesvědčoval, že Jack Daniels z Kentucky byl o hodně sofistikovanější a zdaleka nedělal takové drahoty. Jacka nám doporučil Man Ray, který se v té době rozešel se svým dlouholetým spolupracovníkem Jimem Beamem: štvalo ho (tedy Jima), že oba mají jednoslabičná jména a příjmení. Ale sám Artaud, což bylo pro tohoto pokrytce typické, si dával výlučně rum s kolou: už tenkrát tomu říkal Haiti libre, jako by tušil, že Breton se tam jednou objeví a udělá jim tam pěknou paseku, když prohlásí, že pije výhradně nealkoholické pivo (to on jen tak žertoval – tuším, že pod vlivem peprného kapitána Morgana, který mu během dlouhé cesty úplně popletl hlavu).

Ani jednou nás nenapadlo, že bychom si dali stejný drink. Zde musím připomenout, že se hra Znamenitá mrtvola původně jmenovala Znamenitý ožrala a spočívala v tom, že jsme každý pošeptali číšníkovi do ucha, co si dáme k pití s tím, že ten další se nesměl ve volbě nápoje opakovat, nechtěl-li být veřejně zesměšněn a zostuzen v La revolution surréaliste (původně La revolution alcoolique – Breton si vypůjčil název od Apollinairovy sbírky Alcools, kterou jsme si předčítali nahlas, když už jsme byli namol. Byla to fakt povedená sbírka nálepek z různých flašek tvrdýho, bez nějž si Apollinaire nedokázal představit svůj život. Nic tak básnického jako ty exotické názvy už jsem pak nikdy nečetl.). Název hry se změnil až poté, co jsme začali brát chlastání stejně vážně jako Hegela. Jak s oblibou říkával Breton, „vše nasvědčuje tomu, že existuje určitý bod ducha, v němž opilost a střízlivost již nejsou vnímány jako protiklady“, kteréhožto bodu pak dosahoval každý večer, až se nedalo poznat, zda je ještě živý nebo už mrtvý (odtud pozdější název hry). V takovém stavu se rád prohlašoval za abstinenta, jen aby nemusel za zkonzumovaný chlast platit, a my všichni jsme to po něm (dokud to šlo) opakovali. Vzpomínám si, že se pak skoro každé psaní proměnilo v automatické, obzvlášť co se týče následného a bohužel nevyhnutelného vypisování šeků. Proto nám také trvalo tak dlouho, než jsme zjistili, že Crevel, ten nejzanícenější a nejdůslednější z nás, už pár dnů nežije. Smíchal si, chudák, režnou s Molotov-koktejlem, což se mu stalo osudným. Jako náhradu jsme za něj chtěli přibrat Reverdyho, ale dědek pil jen mešní víno, a tak jsme skončili u Tzary, který přísahal, že zná starý rumunský recept na Bloody Mary.

Když u toho byla Gala, tak většinou popotahovala nosem, a to tequilu – pusou potahovala brandy, což hnedka zaujalo Dalího, který už delší dobu experimentoval s koktejly, zejména s „dračím okem“. Hned si do něj padli. Pokud jde o Péreta (jenž vynalezl slovo „apéretiv“), ten do sebe pral fernet, protože to mezi námi byl jediný skutečný dělňas – když se mu někdo chtěl třídně přiblížit, tak si objednával aspoň fernet citrus, ale to nebylo ono, takže dosáhnout ideové jednoty s proletariátem stejně nemohl. Slaboši jako Queneau nebo Desnos si dávali sherry a portské, což se nakonec stalo hlavním důvodem jejich vyloučení ze skupiny, jelikož to jejich pití nemělo Bretonem požadované grády a zavánělo prohnilým liberalismem, potažmo prohnilou švestkou. Když si někdo chtěl dát grappu nebo šnaps, hned byl podezírán ze sympatií k fašismu. Proto jsme byli všichni tak vyděšení, když Soupault přinesl Bretonovi na ochutnání ideologicky zcela reakční domácí pálenku – naštěstí, Mistr byl v dobrém rozmaru a prohlásil její chuť za art brut, po čemž se nám všem náramně ulevilo – poblili jsme se tenkrát vskutku brutálně. Duchamp dokonce nablil do pisoáru a hned další den ho vystavil v galerii.

Pokud jde o Šílenou lásku (což je mimochodem název koktejlu z mojita a viagry, který, dle svědectví narkologa, vynalezl Bretonův žaludek), tak v Bretonově případě se erotický život omezoval na Sex on the Beach, na rozdíl od toho Éluardova: ten si pro rozcvičku vždy dal nejdřív Screwdrivera a pak s oblibou nechával do salónku objednávat jak White Russian (Gala), tak Carribean Dream (zážitky s těmi druhými pak zaznamenával a posílal na analýzu Freudovi).

Skutečné ideologické bitky ale propukly, jak jinak, kolem vodky: zatímco Breton s pěnou u huby (což byl jen následek absťáku, nikoliv projev polemického zanícení) obhajoval hegelovský Absolut, Aragon nedal dopustit na Stalinovy slzy, přesto že nejlepší světový znalec ruských lihovin Trocký od začátku upozorňoval, že to je rafinovaný padělek, v němž poměr lihu a vody neodpovídá Marxem stanoveným normám – doporučoval raději mexický Mezqal nebo rovnou samotným Jarrym aprobovaný ether.

Skončilo to celé tak, že najednou přišel Hitler a zavedl, čurák jeden fašistickej, totální prohibici. Breton a Péret to neustáli a zmizeli vesele chlastat do Ameriky, zatímco já jsem to ustál a zůstal (spolu s Charem a jinými) ve Francii, kde jsme společně založili síť podzemních palíren se značkou Résistance, kterou nám posléze přebral ten vychytralý kapitalista de Gaulle… Ale to už je, nezlobte se, docela jiný příběh.

2. Krátké dějiny POH v datech

1860 Markýze de Sandové a hraběti Lotro-Toutlemondovi se narodil baron de Pubertin, budoucí zakladatel POH.

1880 Baron de Pubertin padá z koně.

1881 Baron de Pubertin vstává a hned upadá do komatu.

1882 Baron de Pubertin se probírá z komatu a chápe, že je mrzák na doživotí. Má totiž koňskou nohu. Kam se poděla jeho vlastní noha, není jemu ani doktorům zcela jasné. Je mu 22 let. Zarputile čte Nietzscheho a Dostojevského. Seznamuje se s oním v lázních, setkání oběma doslova otřásá. Německý vizionář ho navádí na myšlenku založení světového hnutí „Podčlověk".

1884 Baron si poznamenává do deníku: „Jenom sport je s to osvobodit lidstvo od všech handicapů."

1888 Baron de Pubertin aktivně protestuje proti dominanci zdravých sportovců ve světových soutěžích, novinách a na fotografiích.

1890 Je založená první kancelář POH v Paříži. První (nedoložené) kontakty se sokolským hnutím. Aby se mohl stát členem POH, holandský čarostřelec Ghavnog se sám zmrzačí – uřízne si ucho.

1894 První POH v Paříži. Oficiální motto her: „V nemocném těle – mocný duch". Zúčastňují se Francie, Německo, Spojené státy. Anglie odmítá vyslat své představitele, namísto toho je posílá (poněkud předčasně) do burské války. Sporty: petaing, běžecké závody, vrhání berlí. Všechny POHáry získává Francie.

1900 Druhé POH v Paříži u příležitosti Světové výstavy. Patronem hnutí je vyhlášen Tolose-Cyklotrék. Program her je rozšířen o body-building a umělecké sebemrzačení. Ve všech disciplínách zase vítězí Francie.

1907 Během baronovy návštěvy Vídně jej Sigmund Freud přesvědčuje, že sport je jenom chabou náhražkou sexu. S oblibou se opíjejí a navštěvují veřejné domy. De Pubertin se probouzí v těžké kocovině, trápí ho výčitky svědomí. Poznamenává do deníku: „Sport je přece jenom o něco lepší než sex".

1908 V Curychu je založená alternativní federace handicapovaných sportovců – tak zvaná Domácí Alternativa Dominující Atletice. Prosazují myšlenku, že nejen tělesně, ale i mentálně postižení by měli mít právo se zúčastňovat her.

1910 Hnutí POH se rozšiřuje do Itálie a Ruska. Italové prosazují závody na motorizovaných vozíčkách jako nejpokrokovější druh sportu, ale jejich hereze je veřejně odsouzená samotným Pubertinem jakožto protichůdná původnímu duchu POH. V Anglii se mrzáci neustále brání coming-outu, jsou špatně organizovaní a téměř nemají možnost trénovat.

1911 První světový kongres POH v Paříži. Jsou zastoupené prakticky všechny evropské země, dokonce je přítomen jeden nevidomý Latinoameričan (myšleno, že jako jediný byl přítomen do konce kongresu). Datum příštích POH je stanoven na rok 1914, místem konání je určen Bělehrad.

1914 První světová válka. Volání „Na Bělehrad!" zaniká ve válečné vřavě. Nicméně, počet mrzáků prudce narůstá. Trénují jako o život v zákopech, jelikož vědí, že válka co nevidět skončí a budou zase v POHodě.

1916 Baron de Pubertin náhle umírá během tréninku, před smrtí stačí předat svou předsednickou berli svému nástupci, majiteli hostince „U Polly".

1917 Majitel hostince vydává seznam nových pravidel POH. Jsou živě diskutovaná po celé Evropě. Revoluce v Rusku dává mrzákům stejná práva s homosexuály.

1918 Vítězná Francie prosazuje své výjimečné právo diktovat nová pravidla a střih tepláků ostatním evropským sportovcům. Paříž se proměňuje na světovou metropoli POH, čímž začíná zlaté období hnutí. Založen časopis „Invalidovna".

20. léta. V tisku poprvé vystupuje předseda Svazu profesionálních invalidních sportovců, šampión ve vrhání kouli Henry Oberton. Tvrdí, že myšlenka POH je mnohem ušlechtilejší než myšlenka OH, jelikož handicapovaní sportovci ve skutečnosti bojují nejen s dálkou, výškou nebo časem, nýbrž i s vlastním handicapem, zatímco takzvaní „zdraví" sportovci jen tak předstírají tento zápas: ve skutečnosti jim jde jen o to vydělat co nejvíce peněz. Prohlašuje, že zdraví nemají ponětí o tom, co ten pravý sport vlastně je, a navrhuje jejich sportovní organizace zrušit jako reakční. „Válka je dobrá," píše Oberton, „jelikož dokázala přetáhnout na naší stranu obrovské množství tak zvaných ‚zdravých'. Fiat POH, pereat mundus!"

30. léta. K POH se jako poslední z evropských zemí připojuje Španělsko. V důsledku občanské války skončí v Paříži na rekonvalescenci mnozí tamní významní mrzáci. Oberton tvrdí, že handicapovaní sportovci jako nikdo jiný chápou problémy chudých, jelikož každému z nich také něco chybí. Všichni členové POH kolektivně vstupují do komunistické strany. To se nelíbí Hitlerovi, který hnutí v Německu plošně zakazuje. Kvůli propagaci své ideje „Sport jenom pro zdravé" nechá natočit film „Triumf vůle", v němž se handicapovaným sportovcům otevřeně vysmívá. Členové POH jsou nucení prchat z Německa do Francie před hrozbou fyzické likvidace.

Stalin využívá situace ve svůj prospěch: organizuje první Společný kongres nezištných (tj. neprofesionálních) sportovců, jak handicapovaných, tak naprosto zdravých jako řípa. Zdraví přesvědčují handicapované, že myšlenka sportu musí zvítězit nad tělesnými odlišnostmi a že baron de Pubertin byl zamindrákovaný břídil. Handicapovaní se nechají přemluvit ke společnému zápasu v led-

ním hokeji, během nějž francouzští sledgehokejisti utrpí ostudnou porážku od ruského obounohého medvěda. Vedení POH s Obertonem v čele je pobouřeno, chápe, že je zneužili, a podává apelaci na rozhodčího. Nicméně část delegace POH si nechá za Stalinovy peníze vyhotovit v Moskvě protézy a přestává se k handicapovaným hlásit. Vzniká loutkové sportovní hnutí „Kominterna“, jehož samotný název prozrazuje, že většina členů byla brzy na to společně internovaná v sovětských ozdravovacích zařízeních na Sibiři.

Vyděšen událostmi na kongresu, španělský vrhač berlí Ali Vasal D‘or doznává, že svůj handicap pouze předstíral. Ve skutečnosti nebyl jednonohý, nýbrž jen lehce pomatený, a právě proto vyhrál všechny závody ve vrhání za posledních deset let. Je diskvalifikován, jeho medaile jsou mu odebrány. Hnutí prožívá hlubokou ideovou a personální krizi.

40. léta. Většina členů hnutí utíká před 2. světovou válkou do Ameriky. Tam vydělávají na živobytí pouličním žebráním nebo předvádějí své tělesné vady v panoptikech. Mají úspěch. Někteří se zúčastňují natáčení slavného filmu „Freaks“. Nicméně, na aktivní sport se začínají cítit dost staří a věnují se čím dál víc teoretickým studiím. Po skončení války Oberton prohlašuje: „Mýlil jsem se, válka je špatná. Kolik slibných potenciálních členů jsme ztratili! Kromě toho, lidé už nechtějí koukat na závody handicapovaných, jelikož jim to připomíná vlastní tělesné vady a citová zranění. Chtějí koukat na krásu, jíst steaky a sedět nikoliv v kadibudkách, nýbrž v cadillacích. Někteří dokonce tvrdí, že po Osvětimi organizace POH není možná. Co máme dělat? Já nevím.“ Těsně po tomto prohlášení Oberton umírá (i když ve skutečnosti se to stalo o něco později).

50. léta. Československá federace POH prohlašuje, že válka není ani dobrá, ani špatná, proto by bylo nejlépe se na ni vykašlat. Připouští, že možná měl pravdu Freud, když řekl de Pubertinovi, že sport je ubohou náhražkou sexu, zatímco sex se dá za sport tak trochu považovat. Aby to prokázali, rozhodnou se začít s natáčením mrzáckého porna za účasti bývalých profesionálních sportovců a sportovkyň. Nicméně komunistická moc neschvaluje toto počínání, kvůli čemuž se většina zúčastněných musí skrývat v cizině nebo v undergroundu.

Od 60. let až po současnost. Medicína a zejména protetika dosáhly neuvěřitelných úspěchů. Handicap začal být vnímán jako něco běžného, vlastního každému člověku. Většina kulturních institucí a pracovišť se zařadila do kategorie „Disabled friendly“. Co dělají handicapovaní ve volném čase, je každému jedno. Ti nejmladší z nich upřednostňují videohry před sportem. Nicméně, pobočky POH nadále fungují po celém světě, s jehož současným stavem jsou členové hnutí čím dál více nespokojení, stejně jako všichni ostatní normální lidé.

Posledním zářným okamžikem POH byly pařížské hry v květnu roku 1968. Nicméně musely být přerušeny kvůli výtržnostem fanoušků. Paralelně se konaly alternativní smíšené hry, organizované stalinistickou „Kominternou“ v Praze. Tentokrát českoslovenští hokejisté dokázali dobře živené a zdravé Rusy porazit, nicméně podle součtu medailí Panolympiádu vyhráli Sověti. Tento zmanipulovaný výsledek pobouřil diváky v celém světě a víra v zásadu Pubertina „Jenom sport zachrání lidstvo“ značně poklesla. Od té doby je sport vnímán nikoliv jako ušlechtilá činnost, povznášející a sbližující zdravé a nemocné, nýbrž jako jedna z odnoží světového showbyznysu, v němž žádná pravidla fair-play neexistují.

(psáno pod vlivem „Dějin surrealismu“ od Maurice Nadeaua)

3. V muzeu

(Lupič 1, Lupič 2)

1 (vyjde na jeviště, kouká po stranách): No to je nádhera! Krása! A nikdo tu není! Ani živáčka! Takhle to mám nejraději… Všechno jen pro nás! Hele, kubismus! Na tom jsem vyrostl… Koukej, expresionismus! Nebo suprematismus? Na tom nesejde… Vau, surrealismus! No to jsou mi věci… Hele, kde vězíš? Pojď už, začneme balit, než přijedou polišové…

Vchází 2.

1: No kdes byl, člověče? Na záchodě? To jsem mohl tušit, že jsi posera…
2: Neblbni, na záchodě… Tady se nemají zanechávat stopy.
1: Jaké stopy?
2: Pachové, ne?
1: No tak nezdržuj, pojď balit…
2: Co jako?
1: Obrazy, kurva!
2: Tomu říkáš obrazy? Téhle čmáranině?
1: Cože? Tohle je čmáranina, jo? A čemu tedy říkáš obrazy ty, znalče?
2: No tak se pojď podívat vedle…
1: Co je tam?
2: Renesance, klasicismus… Německý romantismus…
1: Romantismus? Bože, ty jsi vůl… Vždyť to je překonaný!
2: Čím jako? Tady tou tvou mazanicí?
1: Jednak to není moje mazanice! A jednak to není žádná mazanice, abys věděl! Za to se dají inkasovat milióny!
2: To teda pochybuju. Každej přece ví, že čím je obraz starší, tím je dražší. A lepčí.
1: Takhle je to jednoduché, jo?
2: Jo.
1: Hele, kdes tu kunsthistorii vlastně studoval?
2: Na Borech.
1: No, to jsem si mohl myslet! Já si říkám, jak to že tě žádné lidé vod nás z Mírova neznají! Kdo to vám tam přednášel?
2: No Věněk, ten tetovač…
1: No jasně! Vždyť to je vyhlašenej tektonik!

2: Cože? A ty jseš teda kdo?

1: No atektonik přece! Znáš Effenbergera?

2: Ne, s tím jsem neseděl. Já znám akorát efedrin.

1: Takže nevíš, že tektonický tvůrci patří už dneska do hajzlu dějin? Že výtvarné umění je mrtvo, jako ten bůh? Tys vo tom nic neslyšel? Tak proč vykrádáš muzea, ty vole? Proč neděláš banky? Že já jsem tě bral se sebou, tektoniku jeden pitomej...

Začnou se prát. Vtom vběhnou policajti: Policie České republiky! Lehni si! Ruce za hlavu! (zatýkají lupiče)

1: To je všechno kvůli tobě, ty hajzle romantická! Klasicisto!

2: Hovno! Však počkej, na Borech tě kluci převychovají... Budeš umět život da Vinciho zpaměti...

1: Až se sejdem na Mírově, vole, budeš mít Picassa vytetovaného i na prdeli, hovado!

2: Ten tam akorát patří...

4. Čekání na Ejzenštejna

(Stenogram setkání fanoušků s režisérem v Kremlu. Vychází z autentického záznamu. Účastní se: Stalin, Ždanov, Molotov, Buňuel)

Stalin (mluví pomalu, jako by diktoval, po každé větě si potáhne z dýmky): Napsal jste dopis. Opozdil jsem se trochu s odpovědí. Setkáváme se se zpožděním. Nejprve jsem chtěl odpovědět písemně, ale pak jsem se rozhodl, že bude lepší si promluvit. Mám hodně práce, nemám čas, a tak jsem se rozhodl se značným zpožděním setkat se s vámi zde. Dostal jsem váš dopis v listopadu.

Ždanov: Dostal jste ho ještě v Soči.

Stalin: Ano, ano. V Soči. (trapné ticho) Co tedy zamýšlíte s filmem udělat?

Buňuel: Soudruhu Staline, jde o to, že já nejsem Ejzenštejn...

Stalin: To já tady rozhoduju, kdo je a kdo není Ejzenštejn, soudruhu Ejzenštejne. Takže, k vašemu filmu... Jak se to jmenuje?

Buňuel: Zlatý věk.

Stalin: Ano, ano... Studoval jste historii?

Buňuel: Více méně...

Stalin (udiveně): Více méně?... Trochu toho o historii vím. Myslím si, že váš film nesprávně ukazuje historii. Určitě znáte slavný Marxův výrok: Zlatý věk je před námi, nikoliv za námi...

Buňuel: No jo, jenže já právě už mám ten Zlatý věk za sebou...

Stalin: Přesto bych ho na vašem místě přetočil.

Buňuel (nesměle): Domnívám se, že ve filmu se řada momentů zdařila.

Stalin (ironicky): Ano, název jste zvolil dobře: chápu, že odkazujete ke kolektivizaci. Ale o tom, co se povedlo, nyní nehovoříme. Mluvíme teď jen o nedostatcích. Co je tam u vás za chlápka s chlebem na hlavě?

Buňuel: To ne já, to Dalí...

Stalin: Myslíte si, že v době, kdy chleb je stále ještě nedostatkovým zbožím...

Ždanov: Obzvlášť na Ukrajině.

Stalin: Ano. Myslíte si, že je to vhodné, dávat si ho na hlavu?

Buňuel (rozpačitě): To asi ne.

Stalin (důrazně): Dějiny učí, že na hlavu se vždy dávalo jablko! V té době dávat si chleba na hlavu nebylo možné. To by někdo mohl o tu hlavu snadno přijít. (pauza) Také nechápu, proč jste zobrazil Majorčany jako nějaký Ku-Klux-Klan.

Buňuel (omluvně): Ale Ejzenštejn mi říkal, že členové Ku-klux-klanu nosili bílé čepce a ve filmu jsou čepce černé...

Ždanov: To není hlavní problém.

Buňuel (zaraženě): Jistě.

Stalin: Připadá mi, že ve filmu nadužíváte náboženských obřadů.

Ždanov: Má to nádech mystiky, kterou není třeba tak silně podtrhovat.

Stalin: Vy se vysmíváte křesťanským hodnostářům. Ale problém je v tom, že přijetí křesťanství bylo ve své době progresivním krokem. My opravdu nejsme dobří křesťané (spiklenecky kouká na Ždanova a půldruhé minuty se hystericky smějí, pak zase pokračuje zcela vážně), ale popírat roli křesťanství v určité době nelze. Pak tam máte na konci chybu: v jednom záběru máte Ježíše s plnovousem, a hned v dalším – zase bez plnovousu... To je školácká chyba: v té době nebyly elektrické holicí strojky, takže nešlo ostříhat si vousy tak rychle.

Buňuel (je mu na omdlení): No jo, já se omlouvám... Toho jsem si nevšiml...

Stalin: Historické osoby je třeba ukazovat v souladu s dobou. Například není správné, že se Ivan Hrozný dlouho líbá se svojí ženou. Ani to v té době nebylo možné. Také si libujete v Hrozného plnovousu, neboť Hrozný příliš často zvedá hlavu, aby bylo vidět jeho plnovous.

Buňuel: Já tam žádného Ivana Hrozného nemám.

Stalin: A to je právě další chyba. To vy jste natočil film Alexander Něvskij?

Buňuel (kape z něj pot): Ne, to Ejzenštejn. Já jsem natočil Andaluského psa.

Ždanov: Je to o zvířátkách.

Stalin: Počkat... A co Las Hurdes? To také Ejzenštejn?

Buňuel: Ne, to jsem zase já.

Stalin: No vidíte! To je výborný film. Co chystáte dál? Po Zlatém věku? Démantový? Nebo Platinový?

Buňuel (po delší úvaze): Uvažoval jsem o Nenápadném půvabu buržoazie...

(trapné ticho, Ždanov si odkašlává)

Stalin: Nebylo by lepší přece jenom Nápadný půvab proletariátu?

Buňuel: Ano, jistě, soudruhu Staline. Jsou ještě nějaké zvláštní směrnice?

Stalin: Nedávám vám směrnice, vyslovuji připomínky diváka. Nechtěl byste do něj obsadit Ljubov Orlovovu? To je skvělá herečka, nádherně zpívá…

Ždanov: Tipoval bych ji na Ivana Hrozného.

Stalin: Ano, Orlovová! To by byl Hrozný!

Buňuel (šeptem): To teda jo…

Vejde Molotov.

Stalin: Soudruhu Molotove, udělejte nám koktejl.

Molotov: Soudruhu Staline, Hitler dobyl Paříž.

Stalin: To tady soudruh Ejzenštejn ji svého času dobyl také a nic si z toho nedělá. A co vlastně ten Hitler natočil?

Molotov: Zatím nic světaborného… Pivní puč… Anšlus… Mnichov…

Stalin (kroutí hlavou): Nic z toho jsem ještě neviděl. Musíme ho pozvat na festival do Moskvy. Moskvu si tak snadno nedobude. Co myslíte, soudruhu Ejzenštejne?

(patetická válečná hymna)

Seismografismus

V Baráčnické rychtě, u jejíhož vchodu zájemce o soutěž vítal plakat „Hlaste se k novému neuměleckému hnutí!“, seděl mladý básník-nekuřák ve vojenském stejnokroji, s knírem a v kožené čepici. Vedle básníka seděli v afrických maskách ještě dva porotci, kteří skrývali tímto způsobem svou evropskou identitu. Před hospodou od rána stála fronta dalších básníků, většinou už mrtvých. Otevřelo se teprve o šesté večer.

–Tak pojďte, soudruzi, pojďte! – volal oknem kníráč. –Pěkně po jednom! Hnedka vás vyšetříme na seismografičnost, pak můžete vyplnit přihlášky.

Básníci si mezi sebou špitali o tom, co to ten seismografismus je. Zdálo se, že žádný z nich nechce jít jako první, báli se té zkoušky jako dítě očkování. Jako prvního nakonec strčili do dveří slepého Řeka, který ničemu nerozuměl a do fronty se dostal náhodou – byl to turista, který se domníval, že stojí frontu do místní Akropole.

–Dědo, nejste už na ten seismografismus nějaký příliš starý? – zasmál se jeden z porotců.

Děda otáčel hlavou, jako by se rozhlížel nebo spíše rozeslychával kolem sebe, nechápaje řeč barbarů.

–Zkus to rusky, – doporučil jeden z porotců. – Mají podobné písmo.

Jenže výsledek byl úplne stejný.

–Kde je tlumočník? – zvolal básník. –Zase odešel bez placení? No jo, to je mu podobný… Tak nic, začneme…

Druhý z porotců vyndal zpod stolu obrovskou krabici, vytáhl z ní nějaké dráty a zručně jimi dědu opoutal, jako pavouk mouchu. V krabici byl seismograf, neboli detektor básnické lži.

–Tak, dědo, spusťte…

Děda spustil a jakmile došel k Achillovi, pohořel, aniž by dospěl ke konci prvního hexametru.

–Ještě že ten Achilles neexistoval, jinak bychom tu byli do rána… Kecals, dědo! A záměrně! Další!

Děda ještě vykřikl několik slov o vnitřním daimónovi a byl vyhozen.

Na řadě byl staromódně oblečený pán, který vypadal jako grázl, měl na krku i oprátku.

–Že by Julda? – zkusil hádat jeden z porotců.

–Zbláznil ses? Nevidíš, že je to Francouz? Na ty se musí jít jemně…

Básník prohodil s uchazečem několik odborných slov v jazyce Villonově, pak Francouz spustil, a když došel k prvnímu rýmu (tj. na konec třetí řádky), seismograf málem vybouchnul.

–Kdepak, kdepak… – kroutil hlavou básník v čepici. –Přijď až naprší a uschne, Frantíku…

Frantík zaklel, hodil po porotě popelník a odešel. Naštěstí, seismografu se nic nestalo.

Za chvíli dorazil pochmurný vousatý mladík odvedle – konečně, první Čech!

–Hele kámo, fakt jsi tu Lori pical? – z fleku zvolal porotce číslo 2.

Mladík odpověděl něco v šifře. Rozumět mu nebylo, ale seismograf mlčel, takže mu všichni uvěřili, i když nevěděli co. Konečně upřímný uchazeč! Jenže když spustil a došel k popisu jezera vlastního jména, seismograf začal šílet.

–Neříkej, žes to jezero přece jen ukradl tomu Mickiewiczovi, co jsme ho vyhodili před tebou! – vyskočil básník s knírem tak prudce, že knír na chvíli zůstal viset ve vzduchu. –Tolik jsme ti věřili! Epigone! A ven!

Nehledě na to, že výdrž zkoušených recitátorů stoupala, po půlhodině kilometr dlouhá fronta byla zcela zdecimována: 99 procent uchazečů se předvedlo jako nezodpovědní a bezostyšní lháři, kteří se do seismografismu hodili asi tak, jako dvířka k ženskému přirození. Ale v tom konečně dorazil André Breton!

–Na Vás čekáme jako na smilování! – nadšeně vyjekla porota. –Zapomněli jsme na Vás jako na smrt, málem jsme to už zabalili! Ukažte nám, Mistře, co to ten pořádný seismografismus je! Třeba zkuste zarecitovat ten Váš telefonní seznam, to úplně postačí… Ale hlavně se soustřeďte, jinak dopadnete stejně jako ti šmejdi před Vámi…

Mistr vyndal z kapsy revolver, soustředil se, beze slova odrovnal porotu, sebral seismograf a odešel na vernisáž do Montmartru. Ale nebylo to spontánní rozhodnutí: upřímně se bál představy, že by v něm nějaký pitomý přístroj odhalil převlečeného Lautréamonta – že se to už jednou stalo, mu vyprávěl Puškin, jako vždy převlečený za Gogola.

(18. 10. 2011)

Vánoční

Zbyněk Vybíral

Já mám osmdesát na rok a on má na rok osmdesát šest.

No.

Drobný starý pán, drobná stará paní. Ujel jim vlak do Vranovic.

Na peron se vyvalili školáci. K lavičkám! K lavičkám, chlapci! Udělejte dvojice. Do dvojic. Musím vás spočítat. S kým máš dvojici? Tak jdi dozadu. Chlapci! Chlapci! Konečně může začít. Dva... Čtyři... Dává si záležet s výslovností. Je to nejvzornější artikulace toho rána. Za každou číslovkou následuje mávnutí paží, před níž ustupuje bunda nebo odskakuje kabátek na odrostlém trupu, na trupu, který je skrčený a ve střehu, někdy se číslovka zároveň vráží jednomu ze dvojice do boku, tomu bližšímu, který je na ráně. Je to po ránu nespravedlivé, minimálně půl na půl. Ale takový-je-život, někdy je máchnutí zakončeno jemnějším postrčením, ale pojďme dál, svým hlasem přehlušuje perónový amplión, šest..., osm..., jde o uhlazování nastoupené jednotky výrostků; jeden z nich to přežene, zavrávorá, jako-že-spadne do kolejiště, aby jí dal najevo, že je neoprávněně-napadenou-obětí, deset..., dvanáct..., čtrnáct..., trvá to dlouho a první dvojice jsou už dávno roztřepené a rozpadlé, rozestoupené, vepředu se děti dávno rozutíkaly, už zase skáčou přes koleje, jsou svobodné, šestnáct..., vždycky má ale cenu tím spíše se postarat o ty, které zabírají její silně dioptrické brýle, není to obraz, který by zde byl schválně, aby ji zkarikoval nebo zesměšnil, dokonce ani v očích dětí na seřadišti ne, ani jeden výrostek se nepozastavuje nad jejími výraz-

nými, staromódními obroučkami brýlí, nad jejími šikujícími rozmachy, ten, který si dělal legraci, se dávno vyhrabal z kolejiště a stojí zde s vážnou tváří seřazený a rezignovaný, jak dlouho to ještě bude trvat, nikdo neprotáhl obličej nad jejím rázným hlasem, který porazil nádražní amplion; ona vyzařuje něco, co děti uklidňuje, má je pod kontrolou, je, děti na peróně, je, kteří jsou vystaveni nebezpečnému neznámému velkoměstu, ona je uklidňuje, protože je má pod kontrolou – aspoň se to tak říká… Teprve teď jsem si všiml jiné staré paní. Je zde tedy ještě jedna osoba, která má pomáhat, ale nepomáhá, je zde jako pedagogický doprovod, ale po vystoupení na perón se ještě nestačila zorientovat, drží se jednoho z dětí za ruku a cítí, že je tou nejbezbrannější osobou, na ni snad ona ruku nevztáhne.

Šestnáct! Paní učitelka dozadu.

Ulevilo se jí. Připomněla její funkci. A jdeme. Možná jí dochází, že je zde na obtíž, vždyť ona tyto pohyby pažemi nikdy neuměla dělat, nikdy nedokázala přehlušit nádražní amplion a teď navíc už ani nedokáže rychle jít. Ale to mi už paní učitelka v důchodu, která se jenom chtěla s třídou podívat do velkoměsta, mizí – ještě si stoupnu na špičky, abych ji viděl. V poslední dvojici neuspořádaného zástupu dvojic usilovně dohání ty, kdo vyrazili nečekaně rychle, s dlaní tlusté přerostlé holčičky ve své háčkované rukavici, ano, je stařičká, příliš stará na tento výlet, je to dávno vysloužilá paní učitelka v důchodu, s bledě béžovým čepečkem na hlavě, který se jí pomalu sesouvá na stranu.

Určitě smetli z cesty starého pána, který prstem píchal do své drobné ženy, staré jako on: Já mám osumdesát na rok a on má na rok osumdesát šest.

Dvanáct! Čtrnáct! Mladé číslovky vyštěkávané s energií. Číslovka osumdesát šest byla přišpendlena na klopu bundy, z níž se ještě teď line pach kuliček proti molům, stejně brzy odpadnou, číslovka, on, ta stará poslední dvojice, a prst, který teď píchá do vzduchu, na tom nic nezmění.

Život jde dál.

Hochu, to bylo mocný. Byla tam meganuda, víš, tak s jednou borkou na baru…

A druhý se zeptá: Byla hezká?

Byla, hochu, nejmocnější. Hustý. Jsi na řadě, hochu.

Ty džoukuješ, říká druhý s vděkem v očích, s potěšením, přece mu první nechce přenechat holku!

Jo, drsně. Krutý. Já pil jégry, sbalil jsem čtyři kundy, pak když mě nebavily, tak jsem jim řekl, ať jdou, ale že než jako vypadnou, tak že mi mají koupit ještě jégra.

Hustý.

Jen tak.

Megatak?

Ve vzduchu jsou cítit Vánoce. I nad smradem z tácků s nesetřeným flákancem hořčice, i nad hnědým kouskem toaletního papíru mezi pražci, i nad čpící močí linoucí se od paty každého železného sloupku.

Doma si ani nedáváme žádný dárky, nikdo nepracujeme, nemáme prachy, tak ani nevíme, co bychom si dávali. S bráchou si vždycky zabalíme nějakou hru, co máme originál, jakože to zabalíme a dáme si to. Ale hustý je, že jsme zrušili svátky a narozky.

To je pěkný.

Ale ten první řekne: Není, hochu. Je to megasmutný.

Tak to je brutální.

Připomněla její funkci. A jdeme. Možná jí dochází, že je zde na obtíž, vždyť ona tyto pohyby pažemi nikdy neuměla dělat, nikdy nedokázala přehlušit nádražní amplion a teď navíc už ani nedokáže rychle jít. Ale to mi už paní učitelka v důchodu, která se jenom chtěla s třídou podívat do velkoměsta, mizí – ještě si stoupnu na špičky, abych ji viděl. V poslední dvojici neuspořádaného zástupu dvojic usilovně dohání ty, kdo vyrazili nečekaně rychle, s dlaní tlusté přerostlé holčičky ve své háčkované rukavici, ano, je stařičká, příliš stará na tento výlet, je to dávno vysloužilá paní učitelka v důchodu, s bledě béžovým čepečkem na hlavě, který se jí pomalu sesouvá na stranu.

Jedna

Fusekle vycpaná papíry

Michal Šanda

Probíral jsem se starými diáři a při té příležitosti jsem si uvědomil, že 5. listopadu to bylo dvacet let, co se mi stala prapodivná věc. Zážitek jako hrom, spojený s klinickou smrtí. Následující text je autentický záznam, který jsem tehdy bezprostředně pořídil.

U Staré školy (13:00)

Co Kateřina Šuranská nesnášela, byly huntovny. Proto nechápu, proč, když mne vyzvedla o polední pauze v Divadelním ústavu, aby se mnou prodebatovala podrobnosti nadcházející večerní návštěvy, sama zamířila do Dušní ulice ke Staré škole. Snad že byl na listopad abnormálně slunečný den a U Staré školy dalo se sedět venku před hospodou na schodech.

Hospoda U Staré školy byla v té době podnik přežívající de facto z podstaty díky osiřelým vágusům od zrušených, či pro turisty zrekonstruovaných Rakviček, Svitáků, Sportovců. Trofejní hlavy sumců a štik ulovených hostinským Antonínem Kadeřávkem, přibité na zdech ve výčepu, pokrývala vrstva prachu. Po dřevěném šelakovaném ostění si zkondenzovaný dehet z tisíců cigaret razil stružky ne nepodobné zažloutlé mapě řek a rybářských revírů nad štamgastským stolem.

Pozdravil jsem se s Antonínem.

Vtom mě jako lavina obestřel temně mrazivý pocit. Dobře známé tušení, ověřené předpověděným úmrtím babičky a strýců. Než Antonín natočil dva šnyty staropramenné dvanáctky, získal jsem hmatatelnou jistotu, že tentokrát se tušení smrti týká mne. Řekl jsem Kateřině, že se dneska stane něco osudového.

Nazítří u snídaně se rozvzpomenula na moje slova a strach a metafyzická úzkost přepadly dodatečně ji.

Návštěva

Kateřina a její moravští přátelé Ňufa a Erika se jako kukačky v hnízdě moudivláčka usadili v mém obývacím pokoji. Ňufa rozvalen na pohovce četl mé noviny, Kateřina s Erikou sledovaly v televizi koncert Lucie live. Na dovršení absurdnosti situace rozhodla Kateřina, že přestanu kouřit, protože ji kouř z peter nutí ke kašli.

Ve sklípku měl jsem na dosušení dvě palice marihuany, respektive konopí Lovrin. Po krátké úvaze zdálo se mi být řešením rébu-

su, jak si zakouřit a přesto vyhovět Kateřině. Inspirován článkem v *Mladém světě* zakoupil jsem na jaře v Sempře pytel se semeny a zasel je na chalupě v Hostivicích. Vzešlo několik stvolů cannabis gigantea, jež otec, poté, co přerostly přes plot, podetnul. 28. října jsem ale za plotem objevil dvě malé rostlinky, cca 20 cm vysoké, s mohutnými, pryskyřicí lepkavými, do modrofialova zbarvenými palicemi plnými semen. Kvůli semenům jsem je uschoval.

Po druhé konopné cigaretě

Erika, Ňufa, Kateřina a předměty v místnosti začali ubíhat mírně doprava a roztékat se. Hodinky na obraze *Stálost paměti* surrealistického malíře Salvadora Dalího. Co se to děje? Prvotní nelibost pramenící z překvapení, nahradil pocit nenasytné rozkoše.

Obžerné.

Chci ještě.

William S. Burroughs: *Dopisy o yage*:

„Toho nevysvětlitelného popudu jsem si všiml při dvou příležitostech, kdy jsem se předávkoval. V obou případech jsem ještě před tím, než začala injekce působit, řekl: Nestačilo to. Chci ještě."

Ubalil jsem další cigaretu.

Telefon (20:30)

Jan Hrnčiřík měl oné noci službu v depozitáři Národní galerie. Do telefonu popisoval jsem mu příznaky. Hlas ve sluchátku zněl dutě a zpožděné věty v echu jako by se navracely z opačného pólu zeměkoule. Od Kateřiny a jejích přátel jako bych byl oddělen skleněnou bariérou.

Po chvíli: sice mozek pregnantně formuloval myšlenky, promluvit jsem už nedokázal. Zmramorovělé nohy. Obrovská hlava. Brnění v prstech. Křeč. Sluchátko padá ze zkroucených prstů. Bušení srdce. Třas. Roztočený svět.

Tep 180/min.

Křeč i třas pominuly. Srdce se uklidnilo. Skleněná bariéra se ztenčila. Útržkovitě vnímám televizi. Vzápětí mě ale přepadá nový nával horka. Tepání ve spáncích. Srdce se přesunulo do krku a na jeho místě mě uprostřed hrudníku propaluje rozžhavená koule velikosti dlaně zaťaté v pěst.

Horko.

Tep nitkovitý.

180/min.

Žízeň

Sucho v ústech. Papily jazyku jsou gigantické a růžové a vytřeštěné oči brouka, poskládané z tisíců hexagonů, nestvůrně zvětšené optikou mikroskopu. Vsávají mě do sebe.

Panika.

Děs.

Po napití okamžitě mizí.

Záhy se však vize vrací a toto martyrium mezi jednotlivými doušky vody pokračuje ve vystupňovaných intervalech a se sílící intenzitou.

Klec

Klec. Ven z klece. Vystřízlivět. K neupotřebení jsou zkušenosti s alkoholem. Toto není alkoholové oblouznění. Toto je klec. Skutečná klec, včetně železného, rzí dohněda zabarveného mřížoví, u maringotek s šelmami v cirkusu. Klec klec.

Nejděsivější a nejsilnější

Co následovalo, se v mnoha bodech shoduje s prožitky Allena Ginsberga.

Allen Ginsberg: *Dopisy o yage*:

„Dostal jsem strach, tak jsem si prostě lehl a přeze mě se valily, vlna za vlnou, strach ze smrti a děs, až jsem to téměř nemohl vydržet. Vše bylo až příliš skutečné. Nejděsivější a nejsilnější, co jsem kdy prožil. Opustit své tělo, aby bylo ráno nalezeno. Rezignace před bůhvíjakým osudem, za mé bytí, připadal jsem si jako ztracená zbloudilá duše."

Naprosto ztracená zbloudilá duše

Veškerá podstata mé zmramorovělé bytosti se soustředí na to pohnout v perikardiu dunící sochou těla. Vstát a od telefonu z předsíně dojít do obývacího pokoje, být s rizikem konce. Děs z osamění, tváří v tvář tajemnu, je horší než případná smrt.

Ňufa i Erika na pohovce nadále nevzrušeně sledují televizi. Kateřina v křesle s nimi.

Existenciální touha chytit se Kateřiny za ruku.

Ruka coby pouto s živými a se světem.

S nadlidským úsilím se dopotácím ke křeslu.

Než jsem se stačil byť dotknout, odtáhla Kateřina vzdorovitě ruku s opěradla. Jako výtah z 98. patra se šachtou mrakodrapu volným pádem řítím do zoufalství.

V analogické situaci jsem se ocitl roku 1995 ve Fakultní nemocnici na Karlově náměstí, když na cirrhosu umírala matka. S námahou po prostěradle přisunula ke mně ruku. Sevřel jsem ji a v tom sevření...

Toto a právě toto je ruka podaná bližnímu, o níž se píše v hieroglyfických textech pergamenů.

Budík na sekretáři odpípnul 21:00

Čas. Bezčasí. Dezorientace v prostoru a čase. Nepřipadá mi důležitý. Nic z vezdejšího světa tváří v tvář tajemnu není důležité. Přesto když pomine příští nával horkosti a bušení srdce, donutím Kateřinu zavolat záchrannou službu.

Megabellová aparatura v hlavě

Megabellovými věžemi z rockových amfiteátrů zesílené, ohlušující burácení motoru. Panika. Helikoptéra! Kde je vrtule? Co je to za podraz? Pásy na sedadle v sanitě považuji za řemeny padáku.

Ňufa po příjezdu záchranné služby odložil noviny, Erika vypnula televizi a klíče od bytu předala Kateřině. Neochotně se vydávají na autobus na kolej Větrník. Kateřina v prostoru pro pacienty mě doprovází v sanitě do nemocnice.

Hlas

Růžové papily jazyku, hexagonální oči brouka pod mikroskopem, se zvětšují k prasknutí. Cítím, jak je jakoby vakuovou pumpou papilami vysáváno fysis mé bytosti. Bolest k zešílení. Gigantické papily zvětšené do nepředstavitelných rozměrů mě vtahují definitivně do nenávratna.

Rozžhavená koule uprostřed hrudníku praskla. Magma se vyřinulo. Vzhledem k objemu koule neadekvátní spousta. Rezignuji. S uvědoměním prohry je pojednou všechno průzračné. Smutek za čas promrhaný nepodstatnými věcmi se zobrazil v podobě červené, papíry vycpané fusekle. Měl jsem mít ženu a zplodit dítě. To dává smysl životu i smrti. Rozhodně ne literatura, v níž jsem spatřoval naplnění.

Žár z rozpuklé koule se šíří do nekonečna. Nekonečná, oslnivá záře. S ní přichází úleva a klid a mír. Rovnice $E = mc^2$ pozbyla platnosti. Prostor a čas nahradil naddimenzionální hlas.

Hlas.

Promlouvá ke mně. Nehovoří slovy, přesto rozumím: Jsi předurčen žít. Žít dlouhý život. Vrať se. Až nadejde tvůj konec, nebude ale hrůza z neznámého a bolest horší, než jsi právě zakusil. Neproměň na drobné tuto zkušenost.

Stovky stříbrolesklých mincí se sypou z červené fusekle a cinkají, co symbol darovaného času. Čas i prostor se opět vtěsnávají do rovnice.

$E = mc^2$.

Zoufalství nad návratem.

Otevřel jsem oči a z okénka sanity zahlédl budovu Komerční banky na Smíchově.

Nemocnice Na Františku

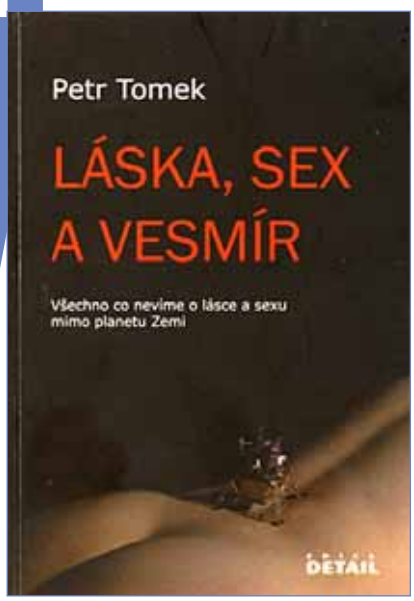
Na kardiologii je na příjmu totálně opilý lékař s averzí vůči toxikomanům. Rozhodne, že nebudu hospitalizován. Nepomohou ani protesty Kateřiny, diplomované zdravotní sestry. Z ordinace nás vykáže na chodbu. Na chodbě na lavici mám počkat na rutinní natočení EKG, jež je po převozu záchrannou službou povinen zadokumentovat. Snažím se Kateřině vylíčit předešlé vize. Bytostně mi na tom záleží, protože se obávám amnesie. Subjektivně mám pocit plynného projevu, ve skutečnosti podle Kateřinina pozdějšího dobrozdání jsem blábolil diskontinuální nelogičnosti. Následnou vlnu horka a dezorientace lze přičíst marihuanovému opojení. Postupně vlny slábnou. V intermezzu mezi vlnami se mě opět zmocňuje před nedávnem poznaný existenciální strach tváří v tvář tajemnu. Už se mu ale nebráním, ani se neděsím. Vidím obrovského bílého kapra, majestátného, jako zasněžený obzor. Jeho ústy ke mně podruhé promlouvá hlas:

V rybách sídlí bůh.

EKG bez patologických změn (23:00)

Srdeční sval je namožený a bude pobolívat ještě příští dva dny. Poslední vlna horka a dezorientace opadává. Mizí vidiny. Překvapující je okamžitá střízlivost. Cestou z nemocnice zostřeně vnímám dlažební kostky, koleje a auta na Hlávkově mostě. Těším se, že se na Klárově napiji z kašničky. I přes únavu a fyzickou slabost mám pocit síly. Radost. V metru zostřeně vnímám eskalátor, nepoznávám však stanici metra Malostranská.

Jedna Nejlepší kniha roku, kterou jste si nepřečetli (I)

Pásy běžeckého trenažéru COLBERT by mohly mít i jiné využití

Problém dvojice souložící v meziplanetární lodi je ale poněkud jiného rázu. Dvě vzájemně se pohybující tělesa (těleso s pohyblivým těžištěm) budou mít v mikrogravitaci samozřejmě tendenci různě se otáčet, odrážet a narážet do stěn. Jenže stěny meziplanetární lodi nebo orbitální stanice nejsou prázdné – pokrývají je ovládací prvky řízení lodi, počítače, kabely, vzduchotechnika, boxy s experimenty a kdovíco ještě.

Představa do sebe zahleděné dvojice, která v divoké erotické akrobacii ničí práci celé posádky a možná ji i ohrožuje na životě, je komická jen tady na Zemi. Základním požadavkem pro sex ve vesmíru je dát dvojici nějaké ukotvení.

Většina mužů automaticky předpokládá, že upoutaná bude žena. Pravděpodobně kvůli archetypální představě pasivní ženy a aktivního muže. Ve skutečnosti bude výhodnější se rozhodovat podle hmotnosti milenců – upoutáno by prostě mělo být těžší těleso.

Jedno z nejstarších řešení navrhuje neupevňovat nikoho, ale přidat k nim třetí osobu, která by jejich pohyb řídila a případně jim při styku pomáhala. Tahle naprosto teoretická technika se nazývala „třetí delfín“. Vycházela totiž z pozorování ve volném oceánu, kde si delfíni při sexu vzájemně pomáhají. Bohužel se ale později ukázalo, že je všechno trochu jinak a technika „třetí delfín“ není právě olíbená ani mezi delfíny.

Ostatně už na palubě dnešní ISS je spousta prostředků, kterými by se mohla milenecká dvojice dostatečně upevnit bez potřeby pomocníka. První takovou věcí jsou úchyty na ruce a na nohy, které jsou rozmístěné v mnoha sekcích. Mají usnadňovat hlavně manipulaci s nákladem z nově připojených lodí a modulů. Pro milování by měly být naprosto dostačující. (strana 29–32).

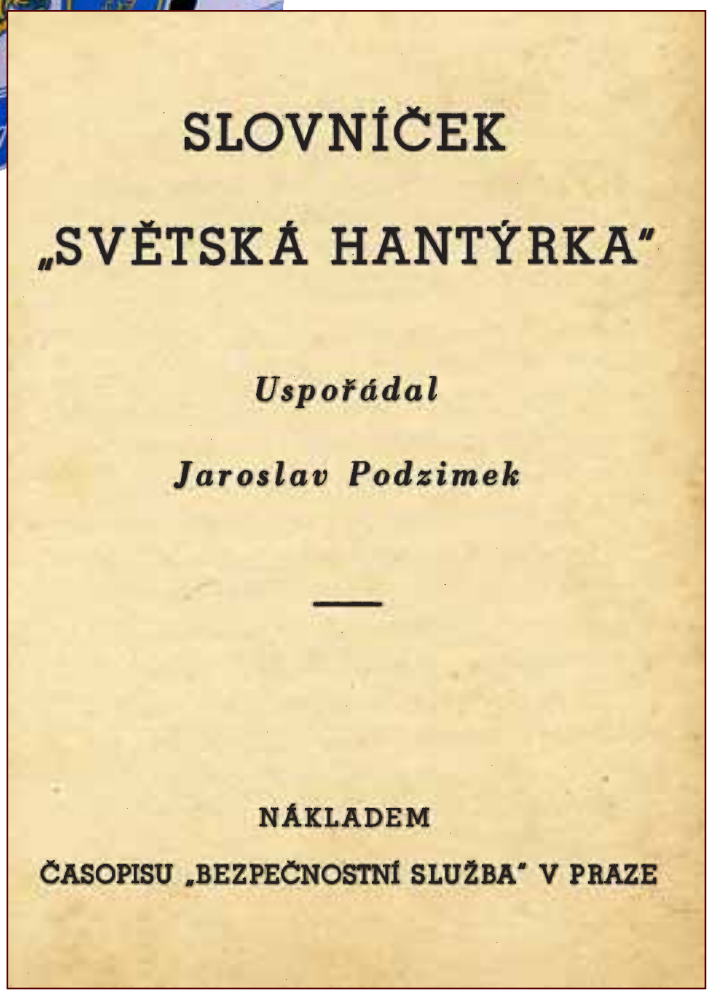
(s)

Petr Tomek: Láska sex a vesmír. Všechno co nevíme o lásce a sexu mimo planetu Zemi. BELETRIS, Praha 2012, ISBN 978-89-87105-29-0.

Jedna. jedna

Z antikvariátních banánovek

SLOVNÍČEK

„SVĚTSKÁ HANTÝRKA"

Uspořádal

Jaroslav Podzimek

NÁKLADEM

ČASOPISU „BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBA" V PRAZE

Před časem jsem v této rubrice představil Slovník české hantýrky (Tajné řeči zlodějské), vydaný filologem Karlem Bredlem v roce 1914. Slovníček světské hantýrky uspořádal Jaroslav Podzimek. Vyšel roku 1937 jako příloha časopisu Bezpečnostní služba, o kterém už rovněž byla v Dobré adrese řeč.

Světská hantýrka

Úvod

Účelem hantýrky jest zatajiti smysl mluveného slova před nepovolanou osobou třetí. Proto vzniká všude tam, kde se zájmy jednotlivé společenské skupiny liší od zájmů celku. Tak se s ní shledáváme u zlodějů a falešných hráčů, dále u lidí tzv. světských. K lidem „světským“, světem jdoucím, či kočovným, počítáme loutkáře, komedianty, majetníky zábavních podniků, koňské handlíře, brusiče a tuláky. Dosud nebyla slovní zásoba jejich hantýrky sebrána, ani vydána. Podnikl jsem tuto práci v letech 1934–1936, sbíraje materiál u všech svrchu jmenovaných kategorií „světských“ lidí, a to jednak na pražské periferii, jednak v okolí Libáně na Jičínsku aj.

A

adresa – otisky prstů
andro – v, do; přes. sgárovelil se andro veš – schoval se v lese
ákev – shromáždění, tlačenice
angr – železný kůl ke stavbě cirku
antyples – zrádce, denunciant; syn.: bomzák, had, chochvalec

B

bahot – ranec
bankáš – pes; syn.: koukač, džukel
basamtrlíky – ženské prsy; syn.: cíbata
bašavka – hudba, muzika
baum – stožár v cirku
beng – 1. čert, 2. četník; syn.: andělíček, dédo, bejk, benjamín, čuchal, džúv, charengero, chochol, sýkora, šelenger, šilingerák
bešmang – zvon
beton – chléb; syn.: bims, máro, marýček
bikinelit – prodati
blinéra – nevěstka; syn.: dorota, lubně
bobkový list – úřední dokument
botanyk – švec; syn.: grasnil, šustáris, šustr
brábinka – kořalka; syn: drátenice, humory, šalabraneta, švinda, švítora
brkosit – souložit; syn.: dorotit, kchajlovat, korejšit, pinkat, šubelit, šveholit
bugár – 1. vůz, 2. hrnec
butlengero – kovář

C

cengr – voják, četník; syn.: kanďas, rulďák, slepka
cengrovka – válka; syn.: mariben, rohovka
cinuba – trestanec
cudovat – dávat znamení

Č

čáp na poli – rozutečme se
čimágo – cigareta; syn.: čudka, pimangere, špranguleta, štymágo
činelit – psáti
čór – zloděj
čuba – visací zámek
čunelit – naslouchat, vkydávej garda, ádžové čunelej – dávej pozor, sedláci poslouchají

D

dab – rána. dostaneš bárovný daba – dostaneš pořádně ran
dad – otec
daje – matka
destradabuje – hrom do toho (kletba); z cikán. des tr’ada bule – souložíš
dolinář – kapsář
dorfa – vesnice
dóri – provázek s udičkou na chytání slepic
drn – venkovan
drnka – slepice; syn.: hrabka, lipka, kahně, kahňoura, trnka, vrána
drom – silnice, cesta; syn.: štráda, štrosa
dýves – den
džahovat – jít pryč, utéci
džindžára – cikánka; syn.: romně
džůvák – žebrák

E

epes ráres – výborný

F

fáb – hlad; syn: bok, bokchátr
ferbl – dopis
fiškál – loutka divadelní na drátkách
fízika – puška
flepe – licence, průkaz; syn.: guberna, lil
frakař – doživotně uvězněný
fusbot – podlaha loutkového jeviště

G

ganger – kostel
garnitura – rok vězení
garodýpen – úkryt, skrýš; syn.: důlek, stápka
gódla kchérovat – tropit hluk
góno – pytel
gosr – dozorce; z něm. h. Gosser – svině; syn.: bachař, kchés
graj – kůň. máš kchás pro graje? – máš seno pro koně?
gymnasium – trestnice; syn.: kámen, stariben, stylipen

H

hauzírovat – prodávat po domech
hé, hej – strážník
helichy – peníze. čórni helichy a tachti dža – ukradni peníze a jdi pryč
herkutiny – brambory; syn.: kuňáry, matrýle, pubjengere, pujingere, šumpóny
himl rechtovej – velice dobrý (o koni)
hvězdář – kůň, který nechce do kopce

Ch

chaben – jídlo
chochano lav – falešný průkaz
chynďák – záchod

I

íďata – hodiny. kolik tyčí íďat? – kolik je hodin?
ipstyplovanej – prozrazený

J

janovačka – harmonika
járátka – vejce; syn.: pajcrlata, parcíglata
jaunerka – představení. jaunerka s fiškálama – představená loutkové
jordán – žid; syn.: bidol, bivoldo, machlík
jukr – dobrý kůň

K

kaduk – strašidlo
kálo buko – uzené maso
kandypen – smrad
kapourovat – stonat
karas – 1. výkal, 2. nic. karasit – káleti. koumá karas – nic nevidí
kardýna – opona
karialo – maso; syn.: flákota, pusák, pusrt, šáb
káro – mužský úd; syn.: křák
kebule – jed na ryby
kejřit – opít se
kelibn-engero – komediant; syn.: jauner, keribian, kchelibnegnero, tradyáš
kchapiali – hospoda; syn.: outrata, věrta, virta
kcharel – krádež při měnění peněz
kchari-bengri, -mangeri – revolver; syn.: dap, klepač, pledžangere, šplíchačka
kchérař – bytový zloděj
kchérovat – 1. dělat, pracovat, 2. spěchat, 3. umět. kchéruj s tim melanim – spěchej s tou kávou! kchéruješ činelit? – umíš psát?
kchurdo – dýchavičný kůň
klimák – paklíč
klofnout – zatknout
klufty – šaty
kodr – prsten
korejšit – souložit.
kotoulet – močit; syn.: mutrelit
kubisrálek – hlupák; syn.: cvok, dalaman, drn, dylina, homolka, makovec
kuchmatit – vařit. kuchmatí matrýle – vaří brambory
kušval – ras

kvartopole – tyč v cirku
kynelit – koupiti

L

lad – krám
lajska – železnice
latyngr – advokát
lichota – ženské přirození; syn.: chudina, lichotinda, linda, mindž
liška – zlato; syn.: sovnakaj, šafrán
lodypen – nocleh
lovina – pivo. maj klabou lovinu – mají dobré pivo
lubnit se – prostituovat se

M

máč – ryba
manč – zpropitné
mangelář – žebrák
matouš – cikán, kamarád
mázdra – kabát; syn.: hazuka, vrbec
meladro – káva; syn.: gudlo, švorclich
mikrle – loutka, maňásek
mordelasit – scípat
morelovat – prát prádlo
mulák – nebožtík
mulgot – hřbitov; syn.: cintr, cinťák

N

našalipen – vražda
nechányka – kouzelnictví pouťové

O

ort – dluh. tachti na ort – jdi koupit na dluh

P

pakovák – nákladní vůz komediantský
panglír – soudce
pchági – trest. dostal but pchági – dostal velký trest
pchéň – sestra
pchírovat – jít
plint – slepý
prouba – zkouška na představení
pugét – koňský ocas
pukavel – doznání
put – mrtvý

R

rákliben – tajná řeč, hantýrka
rom – cikán; syn.: kálo, sin-to, -ťák, -torom
runt – vnější plachta cirku
runtovka – sloupek na obvodu cirku
rupun – stříbro

S

sasar-es – pomahač při prodeji koní
schora – psí kůže
sifo – vousy
sobachernit se – vdát se
sovák – manžel; syn.: manuš
staribník – vězeň

Š

šapito – střešní pokrývka cirku
šargon – kůň ryzák
šátro – zboží kramářské; syn.: socho
šér-a – hlava; syn.: makovka, škeble
šilc – kramář
škytavka – husa; syn.: pápiň
špiridýnem – postrkem
švonky – zápalky

T

talán – vůz
tambuk – buben
tátrum, teátrum – divadlo loutkové
tchuváli – dýmka
topiny – karty
tradyáš – komediant
tuliven – kůň bělouš
tvrďák – kámen. rohni ho tvrďákem do šéry – uhoď ho kamemem do hlavy

U

ufornovat – ujeti
uvošnovat se – umýti se

V

vajtlichy – kalhoty; syn.: dvojka, houzny, cholóva, kotofa
ventra – veš
vergl – flašinet; syn.: bašavák, janovák
virteckej – hostinský; syn.: kapialo
vivre – podřadný člověk
vkládat pégr – míchat jedu
vomrzelka – káva na zabití

Z

zafantovat – zavřít
zákos – nůž; syn.: čudl, čůro
zanývo – zadarmo; syn.: hiaba
zarohnout – zabít
zurálo – silný

Ž

žabingere – kachna; syn.: žambáli
žárno – slunce
žválo – tabák; syn.: čudák, duhan, gválo, tchuválo

Připravil
Michal Šanda

Jedna. Jedna Strky-frky

Legenda...

Legenda o sv. Lence, která umí jen psát a psát a její táta by jí dneska dal pár prdel, protože chtěla do Senátu, aby ukázala, kde je pravda, jenže pravda se někam schovala, jak už to tak bývá, když se volí, a ona si vybrala v prvním kole výtečnou stranu Věci veřejné, jejíž pravda je nejpravdivější ze všech stran, a do druhého kola se rozhodla, že by se měl dát hlas pohrobkům té strany, která jejího tátu, toho, kterej by jí dal dneska pár na prdel, dohnala na poslední místo, kam se odchází většinou jen s cizí pomocí, pokud vás nějací jiní majitelé pravd nejdou popravit, takže tahle Lenka se stala svatou, u které církve, to je jedno, protože lidi nosí svoje kříže i bez toho, aby byli v církvi, protože toho pánbíčka nosíme každej v srdíčku sám, čiliže nám nikdo nemusí vracet pozemky, jelikož bůh je jak známo v každé popelnici a v každé nábojnici, jak zpívá Petr Fiala, takže ta Lenka, aby se stala svatou a mohla se o ní šířit legenda, tak musela spáchat takovéhle veřejné harakiri, to znamená, jako kdyby na Rudém náměstí stoupla do čertova hovna, ale čertům se žádné majetky vracet nemusí, takže proč andělům, když jsou jen bezpohlavní ogaři...

Nebo jinak...

Lenka Procházková, nejsmutnější hrdina/hrdinka (jak kdo chce) senátních voleb 2012.

Nebo úplně jinak...

Stejně za to může Vaculík...

Chvilka s erotikou...

Metro, 24. října, rubrika Servis: Intimní – nabídka *VDOVA JITKA 61. Brouzdej se mou sladkou, prošedivělou zahrádkou. Prosím! Oplatím stejnou mincí!*

Nevíte někdo o někom, kdo by prodal (nebo aspoň půjčil) zahrádku? Barvu si koupím. Po několika dnech (30. října) tamtéž: *Nejlepší jízda zásadně na koníčka! Dovol mi si tě osedlat a zarajtovat si na tobě! Čubička Mirka 42.*

Co ti chovatelé pro mazlíčky nevymyslí...!!!???

PS: Můj oblíbený koutek trochu jinak. 8. listopadu, ve stejné rubrice, „rozehřívací“ foto majetné vdovy Mirky. Nejsem takovej hňup, abych si tu fotku spojoval s textem, když jde o inzerci „telefonního obcování“. Ale osoba na foto má kromě černého prádla (podprsenka, kalhotky a punčochy) na hlavě i sluneční brýle. Tak ta bude ostrá! Že chodí spoustu pitomců s adjustovanou optikou na hlavě po městě, i když má celý týden slunce dovolenou, to už je součást obecného zpitomění, ale že se v tomto munduru někdo fotí i na „sexy fotečky“, jež mají lákat nadržené nešťastníky, to vidím poprvé. Ještě chybí se slunečníma brejlema na hlavě farář při mši a předseda vlády při projevu ve sněmovně. Budu pak spokojen? V první chvíli určitě...

To mě baví...

Studentský list pro seniory Babylon mě pořád baví. V čísle 2 (říjen 2012) jsou rozhovory Placák–Topol, Placák, Daníček–Segev (autor knihy o Simonu Wiesenthalovi, kterou vydala Paseka) a Placák–Pitaš.

Z toho posledního:

Jak jsi to měl z kriminály?

Poprvé jsem seděl v osmdesátém pátém roce za snižování vážnosti prezidenta. To bylo s klukem, co tady se mnou bydlel a ještě s jedním, že si tady uděláme Vánoce sami. Upekli jsme husu...

Na dotaz čtenáře Dobré adresy z venkova, který se na nás obrátil s dotazem, co se stalo s Janem Rejžkem, s tím pistolníkem, jehož kolty visí proklatě nízko, a střílí ve jménu pravdy a lásky a cti a morálky, sdělujeme, na základě hlášení našich investigativců, že „uklidnění“ jmenovaného Rejžka je způsobeno seznámením s „příslovečnou bábou Dymákovou“. Tato postava se stala na mnoho let jakýmsi pomocným ukazatelem Rejžkovy tvorby, prochází jeho mnoha texty. Nakonec se zhmotnila jako Sirael a v současné době, i přes to, že nemá rodné číslo a neplatí ani zdravotní, ani sociální pojištění, žije s Rejžkem takzvaně na hromádce.

Cha cha cha.

...a oblíkli jí kalhotky, co tady zůstaly po nějaký holce – tady jsou ještě někde fotky. Libor Krejcarů udělal z vodovodního kohoutku pánský přirození, vystříhali jsem z Rudýho práva nějaký slinty, pověsili jsme tý huse na krk Husáka s Brežněvem, jak se cucaj... Udělali jsme takovou koláž, kterou jsem nafotili, že ji budeme posílat jako vánoční pohled.

Ovšem ten blbec, Jarda Janeček, kterej to fotil a měl pak dělat ty pohledy, pěstoval marihuanu, což jsem nevěděl. Provalilo se to na něj, udělali mu šťáru a ty fotky mu našli. Takže je přestala zajímat marihuana, a šli po tomhle. Nikdo z nás tam nebyl vyfocený, on se ale posral, všechno jim vyzvonil a nakonec jim podepsal spolupráci, krycí jméno Karel.

Tohle je pořád ještě literatura s příběhem. Jsem rád, že jsem v té době žil. Díky tomu nemůžu na některé věci přistoupit. A vydrží mně to do konce života (i když budu za blba).

Filmoví fanoušci...

V kavárně. Debata.

„Steve Buscemi? Buscemi, Buscemi... Není to ten brácha Marka Brodského?“

Chválíme...

Pořád se nadává, jak ten stát stojí za prd. Není to pravda. Stačí se dívat, že jsou změny. Možná pomalé, ale jde to. Jak třeba dochází k emancipaci postižených občanů. Speciální výtahy, nájezdy přes koleje, zaměstnávání. Třeba teď jsem koukal, že ten jeden autista se dostal i do vlády. Dokonce ministr je z něj. Ministr spravedlnosti. Normálně na první i na druhý pohled a poslech byste mu doporučili nějakou chráněnou dílnu. A on hned ministr.

Jde to. Překonáme to. Nebojím se toho.

O Rejžkovi...

Na dotaz čtenáře *Dobré adresy* z venkova, který se na nás obrátil s dotazem, co se stalo s Janem Rejžkem, s tím pistolníkem, jehož kolty visí proklatě nízko, a střílí ve jménu pravdy a lásky a cti a morálky, sdělujeme, na základě hlášení našich investigativců, že „uklidnění“ jmenovaného Rejžka je způsobeno seznámením s „příslovečnou bábou Dymákovou“. Tato postava se stala na mnoho let jakýmsi pomocným ukazatelem Rejžkovy tvorby, prochází jeho mnoha texty. Nakonec se zhmotnila jako Sirael a v současné době, i přes to, že nemá rodné číslo a neplatí ani zdravotní, ani sociální pojištění, žije s Rejžkem takzvaně na hromádce.

Blahopřejeme!

Over ocean...

USA si zvolily další čtyři roky špidlování... Yes, we can!

Jak se do lesa volá...

Nevím, co mě to napadlo jít na film *Cesta do lesa*. Bizár! Jinak se to asi nedá nazvat. Trau-

jedna jedna

mata vyrovnávání město–vesnice, myslivectví–new age, chlast–houbičky… Nebo je to možná pocta režisérovi Troškovi. To bude ono, linie slunce & seno ve sklepácké fazóně. Technické provedení slušné, dramaturgie a vodění maňásků nedostatečné. Že Tomáš Hanák neumí hrát, lépe řečeno hraje pořád stejně, na tom je založena jeho image, ale „naučit" pro tento film blbě hrát skutečné herce, to muselo být setsakramentsky těžké. Ale Bolek Polívka a Jiří Schmitzer to zvládli. A jako očekávaný jahůdek na vrcholu zmrzlinového poháru Radomil Uhlíř v roli faráře, asi tak v devátém stadiu syfilídy. Jako vždy: neobyčejně objevné.

Nemohla by nějaká bohatá firma vypisovat granty pro režiséry, aby třeba dva tři roky vůbec nic netočili?

Snad jen očima.

Tak nevím…

Na začátku knihy Franka Westermana *Zvíře, nadzvíře* (Host, 2012), jejíž autor napsal i výtečnou knihu *El Negro* (česky 2007), je *Poznámka překladatelky* (Magda de Bruin Hüblová):

Podle běžných zvyklostí se místní názvy, které existují v české podobě, v překladu převádějí do češtiny. V této knize narážíme však na to, že autor různojazyčné názvy určitého města či obce používá k ilustraci historických zvratů, jimiž některé části Evropy prošly. Není snadné tyto dva přístupy důsledně sladit. V zásadě jsem se řídila tím, že pokud je u slova Němec či Rakušan, zachovávám i v českém překladu německé názvy. Podobně zachovávám úzus autora, když v souvislosti s německy mluvícím Moravenem Gregorem Mendelem používá pro Brno název Brün či pro Hostouň za druhé světové války název Hostau (ale například když mluví současný český starosta, užívám na rozdíl od nizozemského originálu „Houstoň"). U většiny názvů uváděných německy se v textu dříve či později vykytne i český název (kromě již zmíněných je to např. Olmütz – Olomouc, Bischofteinitz – Horšovský Týn). Pro přehlednost je za textem připojen seznam místních názvů s překladem do němčiny.

Tomu všemu rozumím.

Na straně 19 je psáno, že část rodiny odjíždí kvůli blížící se Rudé armádě: *Tak jsme dorazili do našeho útočiště za Odrou, už ne v Polsku, ale v Československu* (bylo to před únorem 1945).

Pokud by šlo o příslušníky bývalého Československa, tak chápu, že tak svoji vlast stále nazývají, i když nic takového v té době neexistovalo. Jenže tohle vypráví dítě šéfa stanice plemenných hřebců, který měl na starosti nejušlechtilější koně z Říše.

Tomu nerozumím.

Možná vám to rodiče neřekli…

… ale do ohně, kde se hřával, gentleman nechčije. Jenže kde vzít dneska gentlemana. Někteří bývalí členové KSČ chčijou do ohně jak při hasičských soutěžích. Je to zbytečná práce, nikomu nepomohou, nejméně sobě. Tím chcaním samozřejmě nemyslím vyjádření o svém pomýlení či změně priorit, myslím tím permanentně otevřený poklopec.

Ono to pořád platí. Psal mi Šanda, že v Divadelním klubu Kolowrat, což je to nejstředovatější místo pražského centra, pořádají ve dnech 5. až 9. listopadu Pravou českou zabíječku. Už to mě mělo uvést po pohotovosti. Jak se v Praze píše „pravá česká", tak to bude nejspíš „levá bramboratá". Dali jsme si ovar, který byl popsán jako talíř s výběrem několika mas, a místo toho šlo o klasické „řezy", kde víc než 60 procent není maso, ale tuk.

A nejde jen o členy KSČ, stejně tak činí bývalí představení, kněží či „prosté“ oudy církví. Ivan Odilo Štampach je takovou chodící stříkačkou. Maže hovna římskokatolické církve po po kostelních vratech. Čím více maže, tím více sám smrdí.

Svaly tuž, vlasti služ...

Při rallye na Slovácku usmrtil řidič jednoho závodního vozu čtyři dívky. Kdo za to může? Rychlost auta? Vítr? Dívky stály tam, kde neměly?

Pokud budeme dál používat zcela absurdní slovní spojení „automobilový sport“, pak budou lidé umírat, to tak holt musí být. Desetisíce, spíše statisíce lidí denně sportuje na D1 a ostatních komunikacích v České republice.

Důvěřovat, ale prověřovat...

Ono to pořád platí. Psal mi Šanda, že v Divadelním klubu Kolowrat, což je to nejstředovatější místo pražského centra, pořádají ve dnech 5. až 9. listopadu Pravou českou zabíječku. Už to mě mělo uvést po pohotovosti. Jak se v Praze píše „pravá česká“, tak to bude nejspíš „levá bramboratá“. Dali jsme si ovar, který byl popsán jako talíř s výběrem několika mas, a místo toho šlo o klasické „řezy“, kde víc než 60 procent není maso, ale tuk. Takhle to na obyčejných zabíjačkách, tedy domácích, nefunguje, tohle je výmysl českých restaurací a hospod, prodat za hodně to, co na praseti stojí málo. Když už výběr ovaru, tak tam má být opravdu „výběr“, od rypáku až nakonec prasete. Dělat v restauraci, kam chodí personál z národní kapličky, zabíjačkové hody, to je jak mluvit v parlamentu o morálce.

Tak jsem si to musel druhý den vynahradit čtvrtkou svatomartinské husy s lokšemi v restauraci Battistova cihelna v Ďáblicích. S plzní. To šlo. To bylo jak od maminky. Po cestě domů jsem dostal od Šandy sms, že zrovna byl na svatomartinské huse někde v Břevnově. Dají se v životě najít šťastné chvilky.

Pak mi ale napsal, že husa nic moc. Opravuji: Dají se v životě najít šťastné chvilky. Aspoň občas a někde.

Zase čumím...

Praha Press

Podtitul: *Noviny pro byznys a život na úrovni*

Podtitul podtitulu: *Společenské a inzertní noviny pro firemní klientelu*

Uvnitř: reklama, reklama a zase jen reklama. Možná ale, že je na úrovni!

Antici... (ještě jednou se Šandou)

Výstavní sál Café Louvre, Národní 22, 9. a 10. listopad 2012. Veletrh knih, grafiky, starých pohlednic a tisků.

My dva pitomci se tam plácáme u všech šesti stánků, ale nikdo nás nechce ani do komise. Jsme sice staří, ale ne dost. Lépe řečeno špatně staří. Kdyby někdo z nás měl aspoň na prdeli kérku od Rózy nebo od Toyen. Nebo místo občanky Nansenův pas nějakého pořádného uprchlíka. Noc nic, U parlamantu nám ještě nalijou. Musíme se naučit lépe antici...povat...

Magor s cejchem...

Sobota, 10. listopadu večer. ČT2, 22.25 – dokument o I. M. Jirousovi: *04826 Jirous*. Prima Family, 22.25 – akční thriller *Muž s cejchem smrti*, v hlavní roli Steven Seagal. Co si mám počít?

Umění střihu, kvalitní baterka v ovladači, správně odhadnutý dávkovač. Cvak. Cvak. Jirous. Seagal. Cvak. Cvak. Jirous. Seagal. Cvak. Cvak.

V hospodě takhle jednou...

Kecám. Nebylo to takhle jednou, ale v době, kdy se zase Palestinci začali pošťuchovat s Izraelci či Izraelci s Palestinci.

Tak jsem si to musel druhý den vynahradit čtvrtkou svatomartinské husy s lokšemi v restauraci Battistova cihelna v Ďáblicích. S plzní. To šlo. To bylo jak od maminky. Po cestě domů jsem dostal od Šandy sms, že zrovna byl na svatomartinské huse někde v Břevnově.

Jedna, jedna

Dal jsem si jedno rychlý a poslouchal. Tohle nebyli klasičtí štamgasti, spíše náhodní hosté.

První povídá: Mně tihle ručníkáři už pěkně lezou krkem!

Druhý: Jaký ručníkáři?

První: No s těma ručníkama na hlavě.

Druhý: Jo, tihle!? To mě taky. Jedinej ručníkář, kterej mně navadí, je ten z Total Recall.

První: No jasně. Douglas Quaid. To je Arnie Švancík ve vrcholné formě. To můžu pořád. Jak si pak vytahuje z hlavy skrz nos tu sondu tím forychtunkem, co našel v tom kufříku. To je boží.

Jo, oba ti chlápci vypadali na nějaké úředníky, jeden měl s sebou laptop.

Takhle se má dělat mezinárodní politika.

Poslouchal jsem tuhle v televizi...

... novou senátorku Elišku Wagnerovou, to je ta, jejíž volební motto znělo: *Stop privatizaci funkcí státu, návrat práva, spravedlnosti a respektu k lidské důstojnosti do jednání státu.* Tak jsem ji tak poslouchal a bylo mi z ní čím dál tím víc nedobře. Právo v jejím pojetí je nad člověkem, je to taková ta puristka, které nechce pochopit, že v některých životních momentech je člověk nad právo.

Až bude zase nějaká světová válka, zřejmě poslední, tak tihle „zákoníci" se budou v plynových komorách, kde se všichni setkáme, dožadovat někoho, kdo to tam má na starosti, protože ventil, kterým se vpouští smrtící plyn do komory, neodpovídá normě. A to je špatně, moc špatně.

Staré knihy nečíst!...

Mýtus, že moderní společnost je ztráta pospolitosti, a že proto se o člověka musí starat stát, je mocenskou ideologií v rukou většinou levicových intelektuálů, úředníků, kteří v asistenční státní byrokracii vidí příležitost k výhodnému zaměstnání mimo tržní logiku. Ve skutečnosti modernost je velká kolektivní tradice, vyznačující se tím, že tu neustále vznikají nové spolky, společenství, svazy, hnutí, družstva, v nichž lidé jsou navzájem spojeni sympatií a dobrodružstvím sdílených idejí. Modernost vyznačuje to, že ve společnosti hraje rozhodující roli ne pospolitost přirozená, ale zvolená, v níž lidé jsou spojeni sdílenými ideály a zájmy. Sociální jistoty můžeme v moderní společnosti získat jen v rámci těchto zvolených pospolitostí a ne státní intervencí, která ostatně není než monopolním pojištěním občanů. Pojištění je jistota, kterou lze získat na trhu. Sociální jistota ve vlastním slova smyslu není jen nějaké pojištění, ale znamená, že zvláštní situace ve světě může být sdílena druhými lidmi. Sociální stát je patologický útvar, protože chce řešit formou obecných zákonů pod byrokratickou správou situace, jejich podstata je v tom, že zasahují každého člověka jinak, v jeho zvláštní neopakovatelné situaci.

Demokratický právní stát zaručuje právní jistotu, trh nabízí ekonomické jistoty a společnost, bohatá na spolkový a asociační život, jistotu sociální: péče o tyto tři jistoty je podstatou demokratické politické kultury. Pověra, že všechny jistoty nám musí zaručit stát, nás postupně o všechny jistoty připraví.

Václav Bělohradský: *Mýtus sociálního státu. In: Kapitalismus a občanské ctnosti.* Československý spisovatel, 1992.

Demokratický právní stát zaručuje právní jistotu, trh nabízí ekonomické jistoty a společnost, bohatá na spolkový a asociační život, jistotu sociální: péče o tyto tři jistoty je podstatou demokratické politické kultury.

Krysaři...

Vyber si. Dobro, nebo zlo. Buď, a nebo. Jak? Poslouchej svůj vnitřní hlas. Otevři se. Přestaň řešit, co se od tebe očekává. Buď sám sebou. Buď dobře. Buď tak, aby ti se sebou samotným bylo dobře. Probuď se a vzbuď ostatní.

Myslíte si nejspíše, že je to nějaké cvičení, které každé ráno prováděl Luke Skywalker. Omyl. To je biotronická revoluce podle Karla Janečka. Každý vyfasuje dozimetr, aby se zjistilo, zda je dost pozitivní.

Jestli tohle Che skutečně řekl, jsem se nikde nedopátral. Jít na konci 70. let v ČSSR na vysokou školu humanitního směru a neznat základní hlod, jehož autorem je Herbert Marcuse: Buďte realisté, žádejte nemožné!, by se rovnalo společenské sebevraždě. Marcuseho paradoxní bonmot má logiku, Guevarův je zdvojením negace jen taková funkcionářská agitace.

Ale kdo jsou v tomhle případě mistr Jedi? A kdo R2-D2 a C-3PO? To je kardinální otázka!

Něco mezi *Hvězdnými válkami* a *Hochy od Bobří řeky*. Ale spíše než z Rikitana je tam dikce galaktického souboje mezi dobrem a zlem. U Janečka to sedí, je z rodu padlého rytíře Anakina Skywalkera, který se upsal špatné straně. Jen aby na tuhle pozitivní vlnu nevystartoval George Lucas, který si umí svoje práva ohlídat.

Podobně jako Janeček obchoduje s lidskou blbostí Andrej Babiš: *Najděme mezi sebou alespoň dvě stě osobností, o nichž budeme přesvědčeni, že dokážou nahradit figury minulosti ze stranických kandidátek. Nominujme do parlamentních voleb osobnosti, které se nepotřebují živit politikou a buďme svornější.* A nakupujme pečivo od firmy Penam! zapomněl dodat.

Nehledě na to, že oba vizionáři chtějí změnit politický systém, který definuje ústava, a nahradit ho jakýmsi „korporativním“ modelem (kde musí nutně z podstaty věci fungovat nějaké ministerstvo pravdy a lásky), tak nejveselejší je na tom ten obvyklý, stále stejný model: oni jsou špatní, my jsme dobří.

Jenže my jsme oni a oni jsou my. To je začátek toho „nedorozumění“. Všechny tyhle kecy, které se pravidelně objevují v dějinách společností, jen vždy zabalené do aktuálních kostýmů, jsou postavené na špatné premise. A tahle špatná premisa má za sebou nekonečné řady mrtvých. Ale je to pořád dokola.

Nereálný realismus...

V *Respektu* 42/2012 psal Pavel Turek o současné vážné hudbě, o jejích festivalech u nás. Cituje citujícího Petra Kotíka: *„Buďme nerealističtí, pokusme se o nemožné,“ citoval Petr Kotík profesionálního revolucionáře Che Guevaru v loňském katalogu Ostravských dnů nové a experimentální hudby.*

Jestli tohle Che skutečně řekl, jsem se nikde nedopátral. Jít na konci 70. let v ČSSR na vysokou školu humanitního směru a neznat základní hlod, jehož autorem je Herbert Marcuse: *Buďte realisté, žádejte nemožné!*, by se rovnalo společenské sebevraždě. Marcuseho paradoxní bonmot má logiku, Guevarův je zdvojením negace jen taková funkcionářská agitace. Poezie a úřední vyhláška.

Pozdě, proto špatně...

Teprve na konci listopadu 2012 jsem si konečně přečetl *Gottland* (Mariusz Szczygieł). Proč je to vlastně tak oblíbená kniha? Inu, velepřehlídka morálního kýče. Jeden kapesník nezůstal suchý. Bývali Čechové, statní jonáci...

Listování...

...starými časopisy přináší úlevu. *Host*, šesté číslo z roku 2004. Jiří Trávníček zpovídá Petra A. Bílka, čiliže Pabílka.

Trávníček: A k čemu teda je [literatura] *na světě? Tedy: k čemu ještě, než aby poskytovala obživu unaveným akademikům středního věku?*

P. A. Bílek: Ona ta obživa není úplně nepodstatným aspektem. Jednak pro mě či tebe konkrétně; co bychom asi tak jinak dělali, když nic jiného neumíme a už se ani nenaučíme. Jednak ale i obecně. Díky té tradici posledních století se nám přihodilo, že po uvažování o literatuře je pořád poptávka.

Hle, akademici...

Na konci časopisu pak v Hostinci, prostoru pro „nové“ básníky, píše jeden z nich:

Na nataženýho ptáka
jsem si přiložil šneka
bylo to slizký ale vzrušující
do rána mi pták otekl
a rozbolavěl
chodil jsem jako bych měl
mezi nohama meloun
(...)
Nějaký Štengl.
Divnej ptáček.

Jakub Šofar

Jedna.
jedna

Nová literatura

Všichni, kdo se těšili, že díky internetu získá literatura nějakou nadhodnotu pomocí pomyslného „třírozměrného“ prostoru, se už netěší. Písmena jsou vzorně konzervativní, o žádné sendvičové, mnohovrstevnaté, labyrintové romány se nikdo nepokouší, protože ve vzniklém území z nul a jedniček ztratil text výjimečnost. Tedy hlavně jeho autor.

Lidé sice získali výtečné skladovací prostory a rychlé informační dálnice, ale papírový výstup s vazbou V2 je pro ego přece jen pořád ještě tou nejsladší odměnou.

Když to ale nejde z jedné strany, musí se to zkoušet z druhé.

Nejkvalitnější bonanzou z internetových textů jsou komentáře pod články. Staly se živým organismem s přeborníky a nositeli medailí. Když už nemáš názor, tak aspoň vtipně nebo sprostě nebo jakkoli vstup pomocí „komentáře“ cizího textu na jeviště. Na náměstí. Taková karikatura sloganu: Publish or perish! Někteří občané si to tak oblíbili, že se toto „názorotvorství“ stalo nejen jejich koníčkem, ale, zdá se, i regulérním zaměstnáním. Pozorovat, reagovat, stáhnout se, zaútočit...

Pojďme zkusit vykostit takovou jednu „estrádu“. Zbavit ji autorů a nechat jen slova. Vybral jsem text Františka Kostlána, který vyšel 5. září 2012 v (nebo na?) Deníku Referendum. Název „Moudrost generála Tomáše Sedláčka nám bude chybět“.

Generál Sedláček zemřel 27. 8. 2012.

František Kostlán v textu mj. uvedl:

Při bojích na frontě během druhé světové války byl „pověstný chladnokrevností, ale i tím, jak pečlivě se staral o své vojáky,“ napsal o něm historik Eduard Stehlík. Pan generál hovořil o vlastní odvaze s nadhledem: „Vždycky udělám nějakou blbost, kterou by do mne nikdo neřekl.

Ale nemohu jinak – jako by se ve mně cosi zašprajcovalo.“

Podle Stehlíka nebylo „pro komunisty nebezpečnějšího vojáka. Proto ho ihned po převratu ve vykonstruovaném procesu obvinili z velezrady, špionáže a odsoudili k doživotí.“

„Když se člověk nebrání a prodělá dvě totality, hřbet mu rovný nezůstane. To nás poznamenalo,“ řekl k tomu pan Sedláček, který ovšem sám odcházel z obou bojů nezlomen. Po propuštění z komunistického kriminálu dělal skladníka, projektanta, plánovače a účetního.

A poslední dva odstavce:

Namístosto navýsost důležité diskuse o kvalitě demokracie a jejích hodnotách jsme z obou hlavních ideologických táborů neustále kamenováni zastánci „kapitalismu“ i „socialismu“. Jakoby ideologie a jejich naplnění byly důležitější než demokracie, bez ohledu na to, jaký ekonomicko-společenský „systém“ v ní panuje. V takovém prostředí se pochopitelně daří i hlasatelům ideologií totalitních.

Tomáš Sedláček si to dobře uvědomoval, proto se své názory snažil vyvozovat ze svých celoživotních zkušeností a moudrosti. Bude nám chybět.

Na to ihned zareagoval Jiří Karen, student dramaturgie z Opavy:

Pomalu začínám být na ty tklivé morální kýče alergický. „Frázovitě podané pravdy“ je samo o sobě spojení výsostně burleskní.

Pod vznešenými slovy o „demokracii“ se ukryje cokoliv. Ano, buďme demokraté! Nebuďme extrémisté! Neřešme ekonomicko-společenské systémy! Hlavně se mějme rádi!

Nemůže existovat nic jako demokracie, když procento privilegované menšiny vlastní víc než čtyřicet procent planety, šmankote! Nechápu, že tak očividně logický fakt je pro spoustu „morálních obhájců demokracie“ nedosažitelný…

Mistr Karen se ukázal učenlivým studentem dramaturgie. Teď už jen čtěte a zírejte jako telata na nová vrata. Aby ale autoři nepřišli zkrátka, úplně na konci jsem je srovnal podle abecedy.

•

Pane Karene, nepřišlo Vám v souvislosti s generálem Tomášem Sedláčkem na mysl, že podstatné nebyly ani tak jím vyslovené pravdy (ty může pronášet i dobře vycvičený papoušek), ale jeho životní praxe? Ta mi příliš kýčovitá nepřipadá a za zmínku stojí, neboť koneckonců „příklady táhnou“ – pokud se o nich ví.

•

Nevím, napadlo mě, jestli není trošku bizarní glorifikovat a oslavovat člověka, jehož životním posláním bylo co nejefektivněji zabíjet co nejvíce jiných lidí.

Oslavovat vojáky – nevím, nevím. Generálové nacistického Německa také byli ryzí vlastenci a bojovali chladnokrevně proti nebezpečím totality.

Příklady bych asi hledal jinde.

Výše zmíněnou úvahu brát prosím s nadsázkou…

•

Úvahy beru s nadsázkou, leč jsem pamětnice, takže si nemohu dovolit nezveřejnit poznámku.

Chce-li někdo coby rozhněvaný mladý muž ve svých stanoviscích vyjadřovat se též k nedávné minulosti lidu země, do něhož se zrodil, měl by ctít uplynulou realitu života tohoto lidu. Pokud ji zná.

•

Historii jakž takž znám, neb jsem ji tak trochu vystudoval. Nicméně to mi nebrání zpochybňovat oslavu vojáka. Už princip toho povolání „budu vraždit jiné lidi, až mi to autorita nařídí“ je mírně děsivý.

Jak by se generál zachoval, kdyby dostal rozkaz od legitimní klerofašistické vlády? Také by přece musel splnit svou vlasteneckou povinnost. Voják disciplinovaně plní rozkazy a neptá se.

Opravdové hrdiny vidím ve vůdcích dělnického hnutí 19. století, kteří nesli emancipační potenciál osvobození člověka, který tahle civlizace kdysi měla.

O těchto autentických hrdinech se nemluví. Místo toho velebíme zabijácké nástroje vůle privilegovaných elit…

(Čímž v žádném případě nechci snižovat Sedláčka jako člověka – byl jistě výjimečný.)

•

Pan Karen chce možná říci, že voják Sedláček dělal dobře, možná vyjímečně dobře, své řemeslo. Kdežto oni vůdcové dělnických hnutí dělali něco víc. Nesli svou kůži na trh, ne v rámci svého povolání, ale protože měli vizi: chtěli lepší svět. Možná, že ho chtěl i generál Sedláček, ale představoval si jej zřejmě jinak. „My přece nemůžeme zapomenout, co se s námi dělo v 50. letech. Nemůžeme vymazat z paměti všechny popravené, zabité, umlácené nebo postřelené na hranicích.“ Panu generálovi se dostalo útlaku komunistického režimu, ovšem zřejmě ne bídy 1. republiky. Tím byl formován jeho životní postoj. VH to viděl zřejmě stejně. Je třeba však říci, že ti, co bojovali za naši vlast, a to bez rozdílu politického smýšlení, si zaslouží naší úctu. V dobách generála Sedláčka byla armáda určená k obraně vlasti, dnes jsou to již více profesionální žoldnéři.

•

V souvislosti se studiem historie pana Karena se přesto o sdělení osobních prožitků pokusím. Hovořím z pozice někdejšího děvčete, které bylo přijato na „Státní dívčí reformní reálné gymnasium ve Slezské Ostravě“ (a bylo mu jakožto „socce“ pro dobrý prospěch prominuto školné), aby se stalo zanedlouho v témže školním zařízení žákyní „Realgymnasium für Mädchen mit tschechischer Unterrichtssprache in Mährisch Ostrau“. Ze spolužaček Židovek (v mé třídě to byla necelá desítka děvčat středostavovské vrstvy) se nevrátila žádná.

Že stejný osud, připravovaný s časovou rezervou celé české populaci této země, se nestačil naplnit, nebylo díky zbožným přáním, ale zásluhou vojáků (nejen českých), kteří bojovali proti Wehrmachtu. Hovořit

Němečtí vojáci na tom nebyli až zas tak špatně s inteligencí, aby si všichni mysleli, že bojují za obranu Německa. Stejně jako občané Říše. Ale hlavně je lákala představa nadlidí, kteří po válce budou sedět na zápraží svých velkostatků a budou se dívat na pole, kde se budou hrbit podlidé, aby jim zajišťovali nadstandartní život. Ta jejich víra ve spravedlivou válku byla podpořena hlavně představou materiálních zisků, stejně jako u Bushe, Rumsfelda či Albrightové. To je motivace, která vždy zabere.

o těchto vojácích jedním dechem se zmiňováním „zabijáckých nástrojů vůle privilegovaných elit“ mi přes veškerá podotknutí typu „v žádném případě nechci snižovat Sedláčka jako člověka“ připadá deshonestující. Doporučila bych studium historie pokud možno doplňovat „ex privata industria“ pečlivým zvažováním všech podmínek tehdejší reality života – zvlášť když máte tu smůlu, že všichni pamětníci oné historie ještě nezemřeli.

•

Já nijak nesnižuji odvahu těch vojáků, kteří bojovali proti nacismu.

Ale co třeba nevyvratitelná odvaha těch německých vojáků? Ti už nebyli odvážní, když útočili na Polsko? A kdyby se Sedláček narodil jako Němec, třeba by strategicky přemohl Rusy na východní frontě…

Problém osobních pohledů je právě ta „strategie indentifkace“ (tedy opravdu přišlo zlo a spousta statečných lidí / vojáků proti němu bojovala). Já prostě volím strategii „distance“ – kdyby se lidé bezmyšlenkovitě nepodřizovali autoritě (což je až na světlé vyjímky definice vojáka), tak nemusela žádná válka vůbec být.

Nepotřebujeme poslušné vojáky, potřebujeme neposlušné občany…

•

Jenže válka byla. Víme, kdo ji rozpoutal. Takže: statečný německý voják, pakliže si to v hlavě srovnal a měl k tomu třeba dost informací, dezertoval nebo vypověděl poslušnost. Statečný spojenecký voják bojoval, jinak by je nikdy neporazil.

Pardon, ale v určité fázi začíná být tenhle relativismus velmi škodlivý.

•

Německý voják věděl, že válku rozpoutali židé a že hájí svou vlast, když útočí na Polsko, které válku vyprovokovalo. Statečně bojoval za správnou věc. Anebo myslíte, že všechny vojáky wermachtu posedl zlý čert a zničil jim morálku?

Problém je podle mě to povolání „voják“. Tedy „zabiji, až mi to vyšší autorita nařídí“. Proto si myslím, že bychom se neměli dovolávat poslušných vojáků jako příkladů pro současnost a argumentovat jimi jako vzorem pro demokracii, jako to činí F. Kostlán v článku.

•

No tak to snad ne. To je teda relativismus bez otazníku. „Věděl“? „Za správnou věc“? Aha, vše je relativní, já zapomněla.

•

Některý voják plní rozkazy, protože je za to placen, některý je plní, protože s nimi souhlasí. Pro pozorovatele je někdy těžké to rozlišit, protože do duše nikomu nevidíme. A tak hodnotíme, když někdo bojoval na té straně, kterou považujeme za správnou, nikoli to, z jakých pohnutek ten člověk bojoval.

•

Němečtí vojáci na tom nebyli až zas tak špatně s inteligencí, aby si všichni mysleli, že bojují za obranu Německa. Stejně jako občané Říše. Ale hlavně je lákala představa nadlidí, kteří po válce budou sedět na zápraží svých velkostatků a budou se dívat na pole, kde se budou hrbit podlidé, aby jim zajišťovali nadstandartní život. Ta jejich víra ve spravedlivou válku byla podpořena hlavně představou materiálních zisků, stejně jako u Bushe, Rumsfelda či Albrightové. To je motivace, která vždy zabere.

•

No já myslím, že vojáci si z válek místo velkostatků spíše odnášejí o končetinu méně, traumatické poruchy a zničené životy. Ty velkostatky získají právě ty privilegované elity, jejichž rozkazy vojáci slepě ve jménu vlastenectví, statečnosti a pravdy disciplinovaně plní.

•

No a co třeba Orwell, když narukoval do Katalánska, byl odvážnej? Jak to u něj bylo se slepým plněním rozkazů privilegovaných elit?

•

No a jak to taky s těmi anarchistickými milicemi dopadlo, že…

Ale je pravda, že třeba v Chiapasu v Mexiku také bojují vojáci a tam se o nadvládě elit určitě hovořit nedá...

•

Vystudovaný historik Karen netuší, že gen. Sedláček, když bojoval proti nacismu, neplnil žádný rozkaz. Naopak, musel emigrovat ze své vlasti přes půlku bojující Evropy, aby se k možnosti bojovat proti zlu vůbec dostal, a kdyby ho Němci zajali, skončil by na popravišti jako vlastizrádce. Zaplaťpánbůh se lidí jako on našlo dost, takže byl nacismus poražen a lidé jako pan Karen si mohou svobodně blábolit na internetu. Zřejmě je to cena, jakou musíme za svobodu, vybojovanou krví hrdinů, platit.

•

Pane Konvalinko, vy jste žertéř! S Vámi je vážně legrace! Já jsem mluvil o problematice povolání voják, nikoliv o osobním profilu generála Sedláčka. A vy jste se tu vlastenecky skoro rozplynul :)

Ano, slzavě pějme hymnu, dojímejme se nad hrdiny (každých deset let jinými), plaťme krví za boj proti zlu, odhoďme podvratný morální relativismus, upněme se Pravdě a Lásce a děkujme současné nekonečné svobodě, rajské demokracii a božskému dobru! Halelujá: D.

•

Teď se nechci vyjadřovat konkrétně ke generálu Sedláčkovi (ani toho o něm moc nevím), ale napadlo mě, že jako stát či národ v budoucnu už asi nikdy nebudeme mít žádné společně uctívané hrdiny, žádné společné idoly, společně uznávané hodnoty či společnou národní či státní ideologii. Natolik jsme totiž různí, že už to nikdy nebude fungovat. Klasický národní stát je už asi minulostí a my se budeme muset naučit žít jako společnost bez toho všeho. Zatím si nedovedu dost jasně představit, co nás vlastně bude spojovat.

•

Jsou mezi námi úctyhodní, kteří umí i zabíjet pane Karene, a nejen historie, ale i já znám altruisticky založené občany, kteří uctívají trest smrti.

A navíc – generační rozdíly nás vystavují hodnotové konfuzi.

Příkladně znění věty z poselství pana Sedláčka... Vlastenectví se stává prázdnou slupkou až v momentě, kdy národ začne být v rámci kolektivistického vnímání světa vydáván za jedinou hodnotu, jakoby jedinec neexistoval a byl jen součástí masy... vyznívá trochu jinak v dnešní době, kdy individualistické vnímání světa určuje morálku globální společnosti.

•

Existují 3 formy vlastenectví či sounáležitosti. 1. láska k zemi jakožto přírodě, která se přenáší i na ty, kdo v té zemi žijí. 2. láska ke společnému jazyku a kultuře, která se přenáší i na ty, kdo je sdílejí, ať žijí kdekoliv. 3. sdílení společných idejí nezávisle na místu a kultuře (ale to už se vlastně vůbec nejedná o národ).

•

Vlastenectví obecně funguje jako identitární přístup, který je podle mě v něčem zaslepující. Já si myslím, že je třeba zvolit strategii distanční. Tedy kriticky odstoupit od toho, čemu se (kdo je to „se“?) říká „stát a vlast“. Opravdu necítím dojatý pocit sounáležitosti se státem ČR, ani s „krví vybojovanou demokracií“.

Ty naivní báchorky o vítězství bajajovité liberální demokracie na dračími zly totalitarismů jsou úsměvné (ale i nebezpečné). Naštěstí se objevil jakýsi pud sebezáchovy humanitních intelektuálů a v poslední době se docela daří ty apologetické konstrukce současného statutu quo nabourávat.

Snad vlastenectví jako univerzální občanská solidarita (jsme na jedné lodi proti velkému kapitálu a jeho převodové páce korporátnímu parlamentarismu). Anebo být vlastencem Západu jak o tom píše třeba V. Bělohradský?

S tou identitou je to složitější. Třeba Alain Badiou píše brilantně o tom, že pro dosažení opravdové svobody je třeba svou identitu opustit. Naše identita nám totiž byla nadiktována Jiným. Nikdo z nás si nezvolil, že je právě „Čech“...

Ale to už se opravdu dostáváme někam jinam. Ještě mě napadlo, že by možná šlo rozlišovat mezi státním vojákem (autorita mi nařídí, ať vyvraždím vesnici; plním poslušně rozkaz, odpovědnost nenesu) a mezi milicí (jako třeba v tom Španělsku za občanské války nebo v Mexiku dnes).

Každopádně za svou tezí „nedávejte nám vojáky za vzor“ si stojím...

•

Jelikož je obecně láska (tedy i k zemi, jazyku a kultuře) silná emoce vyjadřující hluboké osobní zaujetí a náklonnost (definice wikipedie), pak veškeré jednání pana Romana Smetany, odvíjející se od přimalování tykadel na plakáty českých politiků, je projevem ryzího vlastenectví.

Je s podivem, že český vlastenec číslo jedna presidentskou milost panu Smetanovi neudělil – přes svůj deklarovaný a mediálně rozprostřený obdiv osobnosti gen. Sedláčka.

Inu – není vlastenec jako vlastenec.

•

Ortega y Gasset má v Meditacích o Quijotovi kapitolu Kritika jako vlastenectví. Mluví tam o důsledném rozkrývání nacionálních předsudků a ostražitosti vůči „tradicím“. I tak může vypadat „práce pro vlast“.

(Pravda, mluví tam taky o rase, ale je to text z roku 1914.)

•

Tradice mohou být ošemetné, stejně jako vlastenectví. Obojí může být pozitivní i negativní. Mimochodem, našla jsem na internetu zajímavý citát od Ortegy y Gasset:

Pokrok neznamená, včerejšek zbořit, ale zachovat jeho podstatu, která má sílu stvořit lepší dnešek.

•

Tihle se asi taky považují za vlastence.... http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/278191-v-recku-to-vre-neonaciste-nicili-prodejni-stanky-cizincu.html.

Vyčítat někomu, že byl nebo je voják, na základě jakýchsi obecných charakteristik jeho povolání, navíc nepravdivých, je nesmysl, konkrétní lidé žijí konkrétní životy, dělají v nich konkrétní rozhodnutí a konkrétní činy v konkrétním kontextu. Vždycky záleží na tom, v jaké době se člověk stane vojákem, v jaké armádě slouží, jaké rozkazy poslouchá a jakým se případně vzepře. Hloupý je i paušální odsudek našich dnešních „žoldáků“.

jedna, jedna

•

Pane Karene,
vámi propagovaná strategie distanční může výborně fungovat v dobách míru, klidu, kdy je čas na sáhodlouhé debaty, kritický odstup, v podstatě do jisté míry až osobní neangažování se.

Ale jsou časy, kdy strategie distanční hraničí se zbabělostí, kdy je třeba se rozhodnout, zaujmout jasný postoj, i s rizikem, že s odstupem času a budoucím generacím se bude jevit jako chyba, a pokud možno, prakticky ho nějak vyjádřit – teba v boji.

•

...románský korporativní fašismus byl sice nacionalistický, ale rasistický zrovna nebyl – alespoň nikoli explicitně...

Podle mne to všechno tady vypadá na opačný extrém. Slovo vlast, vlastenectví natož národ začínají být v kontextu jakési zvrácené political correctness téměř sprostými slovy...

Přitom kyvadlo dějin se zřejmě bude opět vracet od globalizace zpět... tak jak se to stalo v dějinách už vícekrát...

Přitom mohou vznikat různá spojenectví – slavný král Artuš byl prý (údajně) symbolickým výrazem spojenectví potomků imperia a místních Keltů proti různým germánským či dánským hrozbám z kontinentu...

•

Kdyby lidé volili distanční strategii v době válek, tak by žádné války nemusely být...

•

Jistě, že člověk musí zaujmout postoj a stát si za ním! Já velice horuji pro angažovanost a aktivitu i s tím nebezpečím „že se něco pokazí“. Radši katastrofu než aby se nedělo nic!

Ale vojenské povolání podle mého názoru svobodné angažované postoje neumožňuje z principu.

•

Jiřímu K: „Nikdo z nás si nezvolil, že je právě Čech“... Někteří si to patrně zvolili. Například pan Kohák, který měl možnost stát se také Američanem, to aspoň o sobě tvrdí.

Ono by vůbec bylo lepší, kdyby si svou identitu člověk volil zcela svobodně a dobrovolně, než kdyby ji automaticky přebíral při narození. Já jsem si také vždycky myslela, že jsem si dobrovolně zvolila být Češkou (ačkoliv po pravdě řečeno jsem moc na výběr neměla). V poslední době sice na to občas v duchu nadávám, zvlášť když si představím, že jsem členka stejného národa jako Kalousek a spol., jenže být Čechem nebo Češkou určitě neznamená nic neměnného a strnulého, takže v podstatě záleží jen na nás, jakou náplň tomu pojmu dáme. A samozřejmě to člověka nesmí nijak omezovat nebo uzemňovat.

•

Asi to od ne právě nejmladšího starého mládence nebude znít moc přesvědčivě, ale považuji za správné mít rád svou ženu. Jiří Karen mě nemůže nutit, abych miloval všechny ženy bez rozdílu, a doufám, že on sám nehodlá vůči té své uplatňovat distanční strategii.

Národ je něco jako rodina, takový kabát o něco méně blízký než košile. Z vlastence se člověk stane nacionalistou, až když svůj kabát prohlásí za nadkabát a začne ostatním jejich podkabáty pálit. Ten, kdo svůj kabát hodí do smetí, není mudrc, ale vůl, a nachlazení si zaslouží.

•

První diskusní příspěvek Jiřího Karena se mi docela líbil, ale to jsem si myslel, že kritizuje Františka Kostlána, a ne Tomáše Sedláčka.

Hanět Tomáše Sedláčka za to, že byl voják, protože povoláním vojáka je zabíjet na rozkaz, to je jako říct, že povoláním lékaře je zachraňovat lidské životy, a proto chválit za to, že byl lékař, Josefa Mengeleho.

Představa Jiřího Karena o vojácích vychází z Hurvínkovy představy o válce. Už to, že posláním generála je zabít co nejvíc lidí, je pitomost. Válka zabíjí lidi, ničí města

a pustoší zemi, proto bojovat a vítězit v bitvách není největší skvělostí, největší skvělostí je překonat odpor nepřítele bez boje, napsal už Sun Ce ve svém Umění války. Zabíjení je součástí práce vojáka, nikoliv jejím smyslem, a voják v hodnosti generála už by měl velmi dobře znát spoustu důvodů pro to, aby chránil dokonce i životy nepřátel; v rámci dramaturgie se o těch důvodech možná nepřednáší, ale jsou dramata, kde je o nich řeč, stačí dávat pozor. A přemýšlet, myslet patří k základním povinnostem člověka, vojáka nebo civilisty.

Vyčítat někomu, že byl nebo je voják, na základě jakýchsi obecných charakteristik jeho povolání, navíc nepravdivých, je nesmysl, konkrétní lidé žijí konkrétní životy, dělají v nich konkrétní rozhodnutí a konkrétní činy v konkrétním kontextu. Vždycky záleží na tom, v jaké době se člověk stane vojákem, v jaké armádě slouží, jaké rozkazy poslouchá a jakým se případně vzepře. Hloupý je i paušální odsudek našich dnešních „žoldáků". Je snad větší zlo pracovat v Provinčním rekonstrukčním týmu v Logaru než na Ministerstvu financí nebo Ministerstvu práce a sociálních věcí? Ničí víc životů voják, který „slepě" poslouchá rozkazy armádních velitelů, nebo řekněme střední manažer, který v soukromé firmě svědomitě plní úkoly vysokého manažmentu?

Všechny ty řeči o zlu armády a špatnosti vlastenectví jsou větší kýč než řeči Františka Kostlána o demokracii.

•

„Zabíjení je součástí práce vojáka, nikoliv jejím smyslem…"

„A přemýšlet, myslet patří k základním povinnostem člověka, vojáka nebo civilisty."

To zní tak krásně. Záleží na člověku. Na morálních rozhodnutích. Na charakterově vyspělém jedinci. Vůbec to nesouvisí s povoláním, které z principu vyžaduje disciplínu a slepé plnění rozkazů autorit (opak se nazývá tuším „vlastizradou"). Vůbec to nesouvisí s vojenskou strukturou hierarchické autoritativnosti.

Jakýkoliv čin je individuální morální volba. Němečtí vojáci wermachtu byli zlí, protože osobnostně zvolili Zlo. Češti vojáci byli dobří, protože osobnostně morálně zvolili Dobro obrany vlasti.

Ach, jak se mi ulevilo…

•

Fakta, proboha!

Nejspíš to nemá cenu, ale zkusím to ještě jednou. Několik diskutujících tady píše o tom, nakolik voják, slepě poslouchající rozkazy, může být vzorem pro jiné. Pan Karen pokládá řečnickou otázku: „Jak by se generál zachoval, kdyby dostal rozkaz od legitimní klerofašistické vlády? Také by přece musel splnit svou vlasteneckou povinnost. Voják disciplinovaně plní rozkazy a neptá se."

Nesmysl. Generál Sedláček se ptal a neposlouchal. Jako občan Protektorátu ilegálně s velkým osobním rizikem opustil svou vlast a zapojil se do ozbrojeného boje proti Říši – tj. byl formálně vlastizrádcem, v případě zajetí by nebyl válečným zajatcem, ale okamžitě by ho popravili. Generál Sedláček opravdu vědomě a s velkým osobním nasazením zvolil Dobro.

Co se „distanční strategie" týče, kdyby Spojenci v době nacismu zvolil distanční strategii, nemusel tady dneska být nikdo z nás.

•

Vojenské povolání obsahuje étos „věrnosti vlasti" – to není žádný argument. Voják prostě plní svou povinnost. Dělá své povolání. Já říkám, že ta věrnost je často spojena s disciplinovaným plněním rozkazů autorit, což je problematické.

Spousta německých Sedláčků vědomě a s osobním nasazením zvolila dobro „věrnosti vlasti".

Ale už se opakuji. Možná jsem hloupoučký, ale profese „voják" pro mě prostě znamená „vraždit jiné lidi na povel".

Třeba se mýlím. Třeba jde o hrdé povolání, jehož smyslem je chránit národ a demokracii. Detailem, že základním pracovním úkonem vojáka je posílání kusů olova do druhých, netřeba se zabývat…

•

Nevím, jestli jste hloupučký, ale rozhodně neumíte číst. Diskutujete pod článkem, věnovaném panu generálu Sedláčkovi, který svým životním příběhem všechny Vaše teze vyvrací. Generál Sedláček opakovaně neuposlechl rozkazu a věrnosti konkrétnímu režimu, a nasazoval život v konfliktu s tehdy platnými zákony v souladu s vlastním svědomím. Vaše úvahy v této souvislosti jsou úplně mimo, a pod článkem věnovaném památce gen. Sedláčka jsou taky mimořádně nevkusné.

•

Pokusil bych se zprostředkovávat z pozice kmeta demokrata.

Ve sporu Jana s Jiřím jde o střet dvou legálních ideálů/způsobů tvorby společenské hierarchie moci. Tradiční většinový ideál pragmatika, ke kterému se přiklání pan Jan, akceptuje střety, ve kterých dochází v krajním případě i k vzájemnému zabíjení. Tradičně menšinový ideál altruisty pana Jiřího, akceptuje pouze násilí takříkajíc psychické.

Radikalita obhajoby „svého" legálního ideálu, tak nenapomáhá umu akceptace nevyhnutelné platnosti obou.

A nepřispívá k budování vkusnější tváře té naší demokracie … pomyslel jsem si.

•

Tady vzniká nějaké nedorozumění. Generál Sedláček byl věrný Československu. Odmítl okupaci. Činil svou vojenskou povinnost. Postavil se proti nepříteli, který jeho zemi obsadil. To je důkaz věrnosti vlasti a samozřejmě určité osobní statečnosti (ne všichni vojáci dokázali naplnit své povolání).

Že Sedláček nekolaboroval, je naprosto v souladu s vojenským étosem (samozřejmě těch morálnějších a silnějších). Byla to prostě jeho „povinnost".

Já se domnívám, že hierarchické autoritářské struktury stavěné zvrchu (jako je armáda), prostě ta nadvláda člověka nad člověkem od Boha, Krále, Trhu, Vůdce, Generála je základním patologickým jevem, v jehož důsledku se mohla odehrát zvěrstva jako je např. holocaust.

Vždyť nacisté jenom plnili rozkazy. Jenom plnili rozkazy...

•

Ja myslim, ze to tak neni, pane Petrasku, pan Karen zjevne akceptuje i nasili fyzicke, hlavne kdyz je namireno proti tridnimu nepriteli (viz jeho poznamka o povstalcich v Chiapasu). O to mi ale vubec nejde, ja jen upozornuji na to, ze gen. Sedlacek neni prikladem vojacke poslusnosti a disciplinu, nybrz naopak. On se vzbouril.

•

JK: nesmysl. Ceskoslovensko neexistovalo. Nebylo komu byt verny. Bylo to osobni statecne rozhodnuti. Kdyby plnil rozkazy, jde do Vladniho vojska bojovat proti svetovemu bolsevismu.

•

No podle mého názoru generál Sedláček jednoduše plnil své povolání. Rozumím tomu argumentu „nesposlouchal legitimní rozkazy, jednal statečně proti autoritě“, nicméně si myslím, že étos věrnosti vojáka své vlasti je přirozený. To k té profesi patří. Stejně jako pekař peče chleba, voják by měl „hájit vlast“. Prostě poslouchal rozkazy někoho jiného, kterému byl vojácky vlastenecky / morálně věrný.

V tom se asi neshodneme, nevadí.

Ano. Generál Sedláček byl dobrý voják. Já si však myslím, že dobrý voják byl i Rudolf Hess. A klidně mě za to sežerte :)

•

Jen zcela na okraj zdejší diskuse bych si dovolil Jiřího Karena upozornit, že sice genocida Židů proběhla v Německu, kde fungovala patologická nadvláda Vůdce nad ostatními lidmi (a na Německem okupovaných územích). Ale zotročení Afroameričanů v USA a po vítězství Severu v občanské válce r. 1865 ještě dalších více než sto let zejména na Jihu omezování jejich práv, a také genocida různých národů původních obyvatel Ameriky, vyhánění těch, kteří genocidu přežili z jejich původních (a smluvně zaručených) území a ještě kolem poloviny 20. století hromadné odebírání dětí původním obyvatelům v Kanadě a USA a jejich „převýchova“ ve standardní Američany – to vše se dělo odhlasováno zdola, podle demokraticky vyjádřené vůle lidu.

Nemohu se zbavit dojmu, kdyby lid dostal do rukou rozhodnutí o budoucnosti Romů u nás, že by došlo v lepším případě k jejich hromadnému odsunu do Indie. Na odsuny my jsme mistři. Koneckonců demokratická vláda po II. světové válce vzala domov třetině obyvatel dnešní České republiky.

•

Ano, to je velice případná poznámka. Nicméně se nemůžu zbavit dojmu určité iluzornosti „demokracie“ v reálně autoritativním nastavení výrobních vztahů systému kapitalismu.

Samozřejmě nechci veškerý rasismus házet na zlý kapitalismus, ale třeba u nás, bych řekl, má rasistická nenávist k Romům v současnosti výrazně ekonomicko-sociální kontexty („nepracují!“, „berou nám práci!“, „parazitují na našich těžce vydřených penězích!“)

Rasismus podle mého názoru ze své podstaty vyplývá z pocitu nadřazenosti, autority a vlády člověka nad člověkem (třeba chování Španělů při dobývání Ameriky je toho dobrým příkladem).

•

Inu, s tím musím souhlasit, že pozadím rasismu je třídní nenávist, to nahlížím.

•

Částečně je to pravda. Rasismus může být neuvědomělá a chybně nasměrovaná třídní nenávist nebo spíš nenávist, která má svůj zdroj v třídně rozděleném světě, což ovšem rasista jako příčinu své nespokojenosti nevnímá nebo neuznává, nýbrž ji přenáší na někoho, kdo za nic nemůže. Rasy i třídy existují. Rasová nenávist se ovšem liší od třídní nenávisti (té uvědomělé). Rasa je neoddělitelná od svých nositelů. Třída ne. Rasy nelze zrušit, třídy ano; dokonce je to žádoucí. Feudálové byli svého času také nenáviděni (a dnes už nejsou), takže třídní nenávist se nemusí týkat jen kapitalismu. Nenávist nakonec vůbec není nutné personifikovat, ačkoli pro některé lidi je to asi problém. Člověk dokonce může svou nenávist zcela opustit, což je úplně nejlepší. Kapitalismus nejsou lidé, ale vztahy, které se dají změnit.

•

Evo, Tvou poslední větu si dávám do erbu :) Naprosto precizní vyjádření!

Je třeba demystifikovat právě tu „morální“ kritiku typu „je třeba, aby každý začal sám od sebe a snažil se žít dobrý život“.

•

Takže vztahy – řekněme za kapitalismu – změní člověkové, kteří opustili svou nenávist, ať personifikovanou nebo abstraktní. Nemám nic proti tomu. Jenom nechápu (jestliže tuto diskusi dobře chápu), proč je přitom třeba varovat člověka, aby náhodou nepřijal za svůj takový názor, že je vhodné začít sám od sebe a snažit se žít dobrý život.

Asi tu nenávist lze opustit jenom když ji odstraní nějaká vyšší moc (pámbůh, strana, vláda, církev, atp.), aby se člověk nemusel namáhat a udělat to u sebe sám od sebe. Že by proto, že se třídní vztahy (přesněji jakékoli obecně škodlivé společenské vztahy) lépe vyzmizíkují pomocí nenávisti – uvědoměle abstraktní v ideologii, v praxi pak velmi personifikované?

Jako vodítko k jednání mi nevyhovuje abstraktní ani konkrétní nenávist stejně jako plané moralizování. Člověk má mozek a srdce proto, aby jich používal – i když rozhodovat se správně je dřina.

•

Je to složitější. Samozřejmě, že člověk by se „měl snažit žít dobrý život“, leč je velký problém, co to přesně znamená.

Abych neumřel hladem a neskončil pod mostem, jsem třeba nucen pracovat pro nadnárodní korporaci, která opéká dětské otroky na hamburgery v rámci zisku. Můžu si to morálně uvědomovat, ale práci potřebuji. Žiju dobrý život? Rozhodl jsem se „dobře“?

Můžu žít dobrý život, když neexistuje budoucnost? Spekulant vyleje kávu na klávesnici a celá má rodina ztrácí práci a musí jíst odpadky.

Samozřejmě každý člověk by se měl snažit vytvářet si morální postoje a používat mozek – ale to je taková všeobecná fráze (pravda, děsivé, že jde o „frázi“).

Hlavní pointa spočívá v tom, odhalit morální kritiku jako falešnou (částečně tak činí F. Kostlán v úchvatně absurdní větě „Jakoby ideologie a jejich naplnění byly důležitější než demokracie, bez ohledu na to, jaký ekonomicko-společenský „systém“ v ní panuje“).

Nejde vůbec o „morálku jednotlivce“, jak se nám snaží mnozí namluvit. „Kdybychom každý poctivě zapracovali a snažili se žít dobře, svět bude krásný. Nevymlouvej se na okolí, dři a začni u sebe!“ je lživou manipulací.

Bělohradský to myslím nazývá antipolitickým individualismem.

•

Obávám se, že pro současné lidstvo není jiné cesty k přežití než „politický individualismus“.

•

Nad tím je věru třeba se hluboce zamyslet. Když řeknu, že žádný individualismus není dobrý – ať politický, antipolitický či nepolitický, tak by to mohlo být správně. Individualismus podle slovníku cizích slov totiž znamená nezávislost jedince na skupinových a společenských normách či standardech. Pokud je jedinec na těchto normách nezávislý, tak může ostatním lidem vyvádět nepěkné věci. Ale zamysleme se hlouběji: Co když v určité době společnost kamsi sklouzne takovým způsobem, že ty její normy a standardy (společenské i skupinové) jedněm slouží a druhé silně znevýhodňují? Je potom správné jim podléhat? A nebo je lepší být individualistou? Pochopitelně, že politickým, tedy takovým, který nejenomže nebude vyvádět nepěkné věci ostatním, ale bude se snažit v takových nepěkných věcech zabránit jiným jedincům. Ale můžeme ho pak vůbec ještě nazývat individualistou? Co když se nějakými normami přece jen řídí, i když je zcela svobodný a nezávislý?

•

Vnímám text jako úvahy souznějící se zkratkovým termínem „politický individualismus“, jehož jsem použila.

K pojmu „individualismus“ cituji z http://cs.wikipedia.org/wiki/Individualita „Individualismus může vyžadovat, aby každý jedinec uznával i stejná práva všech ostatních. Někteří individualisté… jsou proti takovému „morálnímu relativismu“ a popisují sobeckost jako výhodu či přednost.“

Osobně soudím, že odpovědnost každého jedince sama za sebe zahrnuje zároveň odpovědnost za druhé, což je v souladu se zmíněným „morálním relativismem“, vyžadujícím, aby každý jedinec uznával i stejná práva všech ostatních.

Pokud hovoříme o individuu, podotýkám, že je mi velmi blízká teorie procesu individuace C. G. Junga. Připojuji volně přeloženou úvahu C. G. Junga (http://de.wikiquote.org/wiki/Carl_Gustav_Jung): „Individuum, jež není zakotveno v Bohu, není schopné vzdorovat fyzické a morální moci světa. K tomu potřebuje člověk evidovat vlastní vnitřní transcendentní zkušenost, která jediná jej může uchránit před jinak nevyhnutelným skluzem do masovosti.“ („Das Individuum, das nicht in Gott verankert ist, vermag der physischen und moralischen Macht der Welt auf Grund seines persönlichen Dafürhaltens keinen Widerstand zu leisten. Dazu bedarf der Mensch der Evidenz seiner inneren, transzendenten Erfahrung, welche allein ihn vor dem sonst unvermeidlichen Abgleiten in die Vermassung bewahren kann.“ – Zivilisation im Übergang, Gesammelte Werke Band 10. Walter Verlag, Sonderausgabe 1995; S. 287)

•

„Individuum, jež není zakotveno v Bohu, není schopné vzdorovat fyzické a morální moci světa.“ Hm, to se člověk dovídá věci… Včera jsem o tom přemýšlela a v souvislosti s tím mě teď napadl úplný nesmysl, a sice to známé rčení: „Dejte mi pevný bod ve vesmíru a pohnu Zemí.“ V tomto případě je ovšem řeč o fyzikálních zákonech.

•

Někteří fyzikové (fyziky subatomové úrovně) shodně s některými duchovními mudrci prohlašují, že fyzika a transcendentno pojednávají o tomtéž, jen jinou řečí.

•

Proti gustu sice žádný dišputát; ale nechat se informovat o Bohu zrovna od Junga?

Existuje spolehlivější pramen … „o tomtéž“:

„Et hoc es tu, domine, deus noster. Sic ergo vere es, domine, deus meus, ut nec cogitari possis non esse. Et merito.“ (Anselm)

*****

(A jenom pro pořádek chci zmínit, že mně „moudrost generála Tomáše Sedláčka“ chybět nebude.)

•

Nezajímá mě tolik Bůh sám, můj, náš ani cizí, jako spíš to transcendentno.

Karel Paulík

V dalších rolích: Eva Hájková, Jan Konvalinka, Jan Kopecký, Magdalena Křížová, Milan Petrasek, Luděk Ševčík, Michal Špína, Štěpánka Šprynarová, Ivan Štampech

PS: Pevně věřím, že panu Karenovi, studentovi dramatugie z Opavy, časem varlata sestoupí a už ho nebudou tlačit, jináč by mohl vyvést nějakou neplechu, pokud teda neodjede do mexického Chiapasu.

Smrt palácům, mír chýším!

Na okraj

Radim Kopáč? Ani mi to jméno nepřipomínejte! To bylo tak: roku 2000 mi vyšla kniha *Blues 1890–1940*. Radim Kopáč přijel ke mně domů do Stodůlek. Zazvonil na zvonek. Nahlédl jsem špehýrkou. Neznámá tvář. „Vypadni, holomku!“ zakřičel jsem a tvář za špehýrkou v cuku letu zmizela. Otevřel jsem dveře, abych se ujistil, že je nezvaný host venku na ulici a upaluje na autobus. Vtom ale: bota mezi dveřmi a futrem a už jsem měl Kopáče v bytě! Jenom se přikrčil, aby mě zmátl, důvtipnost je jedním z kladů, které je Radimu Kopáčovi dlužno připočíst. Sedl si do mého křesla, pustil si televizi a dvě a půl hodiny se koukal na fotbal, načež mi strčil pod nos diktafon a řekl: „Co mi povíte o blues? Ale něco víc, co není v té vaší knize.“

Nezabili byste ho?

Tak vzniklo naše přátelství. Naopak nepřátel má Radim přehršel. Jméno Radim Kopáč je nejproklínanějším jménem na naší literární scéně, a to přesto, že o současné české literatuře má přehled jako nikdo druhý. Radim Kopáč knihy čte, a především, má je rád. A myslí mu to a o knihách uvažuje. A také o knihách píše. A v tom je ta potíž, že svůj názor napíše padni komu padni. Radim Kopáč není srab. Narozdíl třeba od žalobníčků, kteří chodili šeptat do vrchnostenského ouška, když vymyslel, založil a obhospodařoval Portál české literatury. Nebo když potom dostal zaměstnání na Ministerstvu kultury ČR, to hned kolovala českými literárními kanály a stokami zapšklá petice, přitom Radim Kopáč je pouhopouhý úředník, ne ministr!

Tohle vetknul coby motto John Kennedy Toole do svého *Spolčení hlupců*:

Když se na světě objeví opravdový génius, pozná se podle toho, znamení, že všichni hlupci se proti němu spolčí.

A teďka zase chvíli o mně, jo? Moc dobře vím, že já nejsem ten šrajbr, co vytváří úžas, že geniální básníci jsou Kremlička nebo Chobot, přece za to ale nebudu nenávidět Radima Kopáče, který to ví taky. Mnozí nesoudní autoři na Radima Kopáče nevraží proto, že jím nebyli dostatečně vynachválení podle svých vlastních nabubřelých představ a tudíž kují pikle. Radim Kopáč ví mnohé. Mimo jiné to, že nejzajímavější díla vznikají na periferii a neplatí to jenom pro literaturu. O kulturní periferii pojednává Kopáčův soubor poznámek a glos *Na okraj*. Tematické okruhy jsou akt ve fotografii, art brut, komiks, prokletí básníci dneška, literární mystifikace, Romové a literatura, nebo naivismus. Naprostá většina textů už v minulosti vyšla, ovšem roztroušeně v nejrůznějších časopisech. Nyní je tedy čtenáři mají pěkně souborně v jednom špalíku a dokonce i se jmenným rejstříkem, takže glosy číst nemusíte, stačí si nalistovat, co o vás napsal a pak se bohorovně praštit do čela: Radim Kopáč, to je vůl!

Michal Šanda

Radim Kopáč: Na okraj. Poznámky a glosy ke kulturní periferii (Pulchra, Praha 2012)

Jedna, jedna Nejlepší kniha roku, kterou jste si nepřečetli (II)

V křupanově na Moravě

V křupanově na Moravě
veselo je při popravě
cimbál a jeho hudobníci
ožralí jak cep sů všici

Pěkně vostrej horor
tenhle moravskej folklór

Stréc Martin tam střelil sviňu
kroje už se slézajů na hostinu
pohádková stařenka s bílou kebulí
v čelistech drtí tlačenku s cibulí
její vousatá sestřenice
spolkla tři jitrnice
i zdejší socka Mireček
vyškemral další řízeček

Pěkně vostrej horor
tenhle moravskej folklór

Ta slovácká lidovka
jak houba prašivka
veselo je na dědině
kde se střílejů svině
hned je líp na světě
když jejich maso pečete
veselo je v dědině
kde se střílejů svině
co na tom že sů nevinné
vždyť to sů jen a jen svině

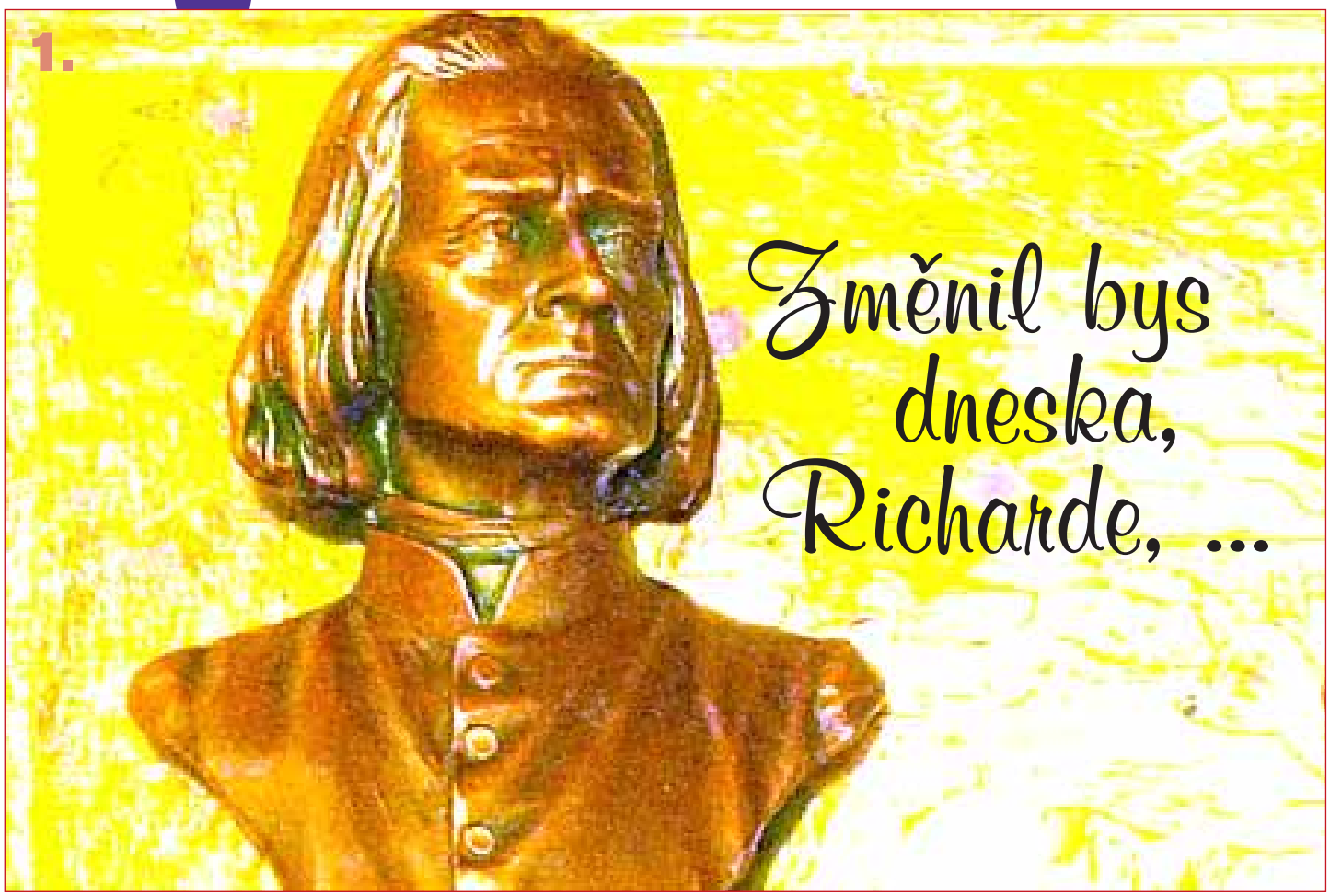
Pěkně vostrej horor
tenhle moravskej folklór

(s)

Petr Doležal–Marek Lorenc: MASO (nakladatel neuveden, pouze odkaz na stránky: www.masoarmy.cz, ze kterých ihned přeskočíte na vegánský web plný „zdravé“ inzerce; Adolf Hitler by měl radost), ISBN 80-902748-9-7 (toto ISBN se ale nedá dohledat).

Liszt a Wagner...

Jedn jedna.
jedna v Piešťanech

2.
...něco na tvém Soumraku bohů?

3.
Asi by se to jmenovalo Boží blackout!

Vladimír Pospíšil

Jedna. jedna. jedna

Se singrovkou v odpoledni...

Bublárum

Píseň starého námořníka / Liliján při koupi nového trička hledal tři barvy: Modrou - barvu moře, Černou - barvu vězení a Bílou barvu přítomnosti Pucha Svatého

Bublá
bublá
bublá rum

Tam námořník je
Tam je východ, tam je dům
Tam vesele se zpívá
Bublárum, Bublárum
Tam bublá rum

Tam moře náhodou je
loďka s vesly a ruce které nesly um
Tam bublá, bublá
Bublárum

Tatranský učitel na trubku /opravdu nevěděl kam by to vrazil/

Tátatatrá
hory vysoké jsou
Tatatatrá
větry Tatrá přenesou

Tátáteatrá
naznáčí znakům znak
Táta teátrá
v pohybu kroků mrak

Teatrám Tatrám
pátrám roky tam
Tátá Tatrám
Teatrál rám
Mám

Pláč /jednoho rána ho osvítil Puch Svatý/

Bramborára brambor
u tambora tábor
tambor na paličky mluví
místní bramborára padají

Píšťalička píská krev
panenko neplač
den se i zešeří
přijde nový
zahoří i příšeří
umlknou paličky tamborovy

Zazní písně
zrození a věnec na rakev

Kdo jsi zač
co očima mluví
i žluny jsi oslovil
příchozí napnul struny
uzlíček promluvil

Kdo jsi zač?
Já jsem pláč!

Kolosální kolosovo /jednoho dne si pustil televizi a tam Kosovo nebo snad Kolosovo/

Kolosovokolosovo
kolos
osovo
Ó sovo
Kosovo
Co je to za blbost?
Ó sovo
a píší se dějiny

Báseň plná jásání / Naplněn jásáním, Puch Svatý pravil: „Na tenhle papír od tlačenky napíšeš jinak promaštěné evangelium!“

Nad úmrtností přátel se mlčí
Nad úmrtností nepřátel se jásá
i já sám jásám
i když v tom není spása

Stádo spásá
pastýř se usmívá
každý žere hovna
svá zaživa

Když jsi ztuhlý
nepomůže Ti
ni živočišné uhlí

Tajemné klimbálum / unaven událostmi minulými a přítomnými usnul

Klimbalí klimbali
hodiny blimbaly
hlava klimbálum

Opar noci klimbá
na věži bimbá
v kumbálu klim
klimatizace dýchá

Hlava přiklání se k limbu
tak o stůl hlavou bimbu

Sančo a Jasno na cestách

Sančo a Jasno na cestách

Když obdržíš v osudu
mlýny zaslané ze Španěl
praktického sluhu
a vytrvalý déšť z Irska

Země v odpoledním žáru
se snadno mění v bláto

Jen ten Sančo
má pořád jasno

Lazar u větrných mlýnů

U větrných mlýnů
kola melou
Mouku přesívají
jako dosud

Z prachu fénix stává
jen tvář
bledá je
popelavá

Pohled do nedělního mokra

Déšť plyne
kapky do skel
Morseova dioptrie
rádio straží uši
tuší padají šrafy
pohled z okna
do nedělního mokra

O domově

Je exil dní
kdy zestárneš
Oko zubaté pily
kdy soused řezal dřevo
jak suchý salám na zimu

Chtěl jsi mu říct
Jardo, ty to máš tupý jak prdel
A zatím vzpomínáš
na zátiší s hnojištěm

Znamení hlíny

Byl podzim
list žíhaný
barevný pták

Na vzdálenost
pár kroků
hořely břízy

Ráno vyšlemované jinovatkou
obrácená hněď
kolébka
krajina co spí

Tajemný pan Bů

Po tvářích maluje
po světě chodí
jevení co se zjeví

Tak všední je
nosí i do lesa dříví
usrkává čaje
češe koňům hřívy

Tep zpomalený
hřeje si prsty u krbů

Velký Bůh je pan
Bů
Jinotaj úsměvů

Se singrovkou v odpoledni

Se singrovkou v odpoledni

Se singrovkou v odpoledni
sešíval jsem báseň
bych večer zjistil
že jsem z toho blázen

Kocour v botách nad zemí

Kocour v botách na střeše
vyhlíží Mikeše
Látá si tam svrchník
blbost si staví pomník

Poník přikyvuje
je s ním i kůň houpací
Jiný rád inhaluje
pak se vznáší v oblacích

Pubescentní lidová

Jít na večírek
zbořit se jak prase
Ráno oholit si knírek
a jít zase

Údiv detektiva Borůvky

Barvy plynou
zahrada plná potěšení
jen ten oběšenec
je nějak divně pověšený

(V roce 2007 vydal autor v nakladatelství Clinamen básnickou sbírku *Kalikrů kalikým*).

Jedna.

jedna.

jedna

Přečteno

Když lidi nečtou, a prý nečtou, musí za ně číst jiní. Nakonec proč by nemohli existovat profesionální čtenáři, kteří by za úplatu četli pro druhé.

Četba, s. r. o., čteme za vás a pro vás! Přivezte nám svoje knihy, my je za vás přečteme (očteme vám je) a zase si je můžete odvézt. Množstevní slevy, rychlostní příplatky. Podle vašich požadavků pak vypracujeme závěrečné zprávy, jež budou opatřeny kulatým razítkem.

Mohlo by to vypadat třeba takhle:

Zaprvé

Nakladatelství Paseka vydalo prvotinu Jaroslava Žváčka (1989), studenta FAMU, o němž jeho učitel Petr Jarchovský na obálce knihy tvrdí: ...takový autentický a samorostlý talent jsem tam [na FAMU] zatím nepotkal.

Tohle vždycky smrdí, tyhle plky. V anglosaských zemích se tento způsob reklamy používá, ale u nás to smrdí jalovinou. Nicméně musím říct, že i když je Žváčkova kniha *Lístek na cestu z pekla* poněkud multitematická (nechybí tam ze současnosti nic – od gastarbajtrů po terorismus, od mafie po televizní seriály...), tak tenhle chlapík, pokud ho nesemele nějaká nekonečná soap operu, tak předběhne současné literární frontmany. Má nápady, nezabývá se složitostma, táhne na bránu, je konzistentní. A hlavně – čte se to, jak když másla ukrajuje.

A to píšu jako starý cynik a kulturní barbar.

V televizi naskočily reklamy, po tematicky vděčných reklamách na vložky, kdy se otec rozčiloval nad narážkami na menstruaci, přišly nudné reklamy na psí žrádlo a margarín, a tak se otcova pozornost přesunula jinam.

„Můžu se podívat, co si čteš?“ zeptal se Jeremiáše.

„Klidně,“ kývl Jeremiáš,

Otec z hromádky vzal první knížku.

„Integrace mentálně retardovaných do společnosti.“

Jenom tak lehce ji prolistoval. Sáhl po další:

„Hluboká mentální retardace – způsoby a možnosti komunikace.“

Letmo si přečetl úvod, prohlédl si nějaké fotky a pořádně to s ním otřáslo.

„To je hrozný,“ řekl, „to musí být hrozný, když se něco takového narodí.“

„Tohle je zrovna zajímavá knížka,“ nadhodil Jeremiáš, „zjistilo se třeba, že u hluboké mentální retardace jde vhodnou dotekovou komunikací o dost zlepšit stav.“

Otec si dál listoval knížkou.

„To je dobře, že existujou lidi jako ty, kteří s tím ostatním pomáhají.“

Jeremiáše najednou zalilo zvláštní teplo. Po dlouhé době se s ním otec nehádal, naopak vyjádřil uznání.

Jeremiáš se usmál: „Díky.“

Tento krátký okamžik pak ale otec vzápětí zkazil, když zjistil, že další knížka na stole je „Sexualita mentálně retardovaných – tabu dneška“.

„Oni mají dovoleno souložit?“ pohoršil se otec.

„Mentálně postižení mají lidská práva, takže i právo mít pohlavní styk.“

„No to je ale hrozný, to bych hnedka zakázal. Co z toho můžou mít?“

„To samé co my.“

„Ještě řekni, že to podporuješ!“ rozhněval se otec.

„Ne že bych je k tomu přímo vybízel,“ vysvětloval Jeremiáš, „ale nekladu jim žádné překážky. Máme přímo i hodiny, ve kterých se učíme, jak se správně sexuálně chovat.“

„No to je hrozný.“

„Nesmíš sexualitu vnímat tak bigotně, je to přirozená věc,“ namítl Jeremiáš.

Doutnák byl zapálen a plamínek si razí cestu k náloži dynamitu, otec se nadechuje:

„Nevidíš si do huby!“

A začal Jeremiáše obžalovávat, jaký je to budižkničemu, a že by si měl najít holku a že má na víc než dělat za deset tisíc měsíčně, a srovnával ho s jeho dvěma bratry a matka mu od žehličky přizvukovala, Jeremiáš se rozbrečel a odešel do svého pokoje.

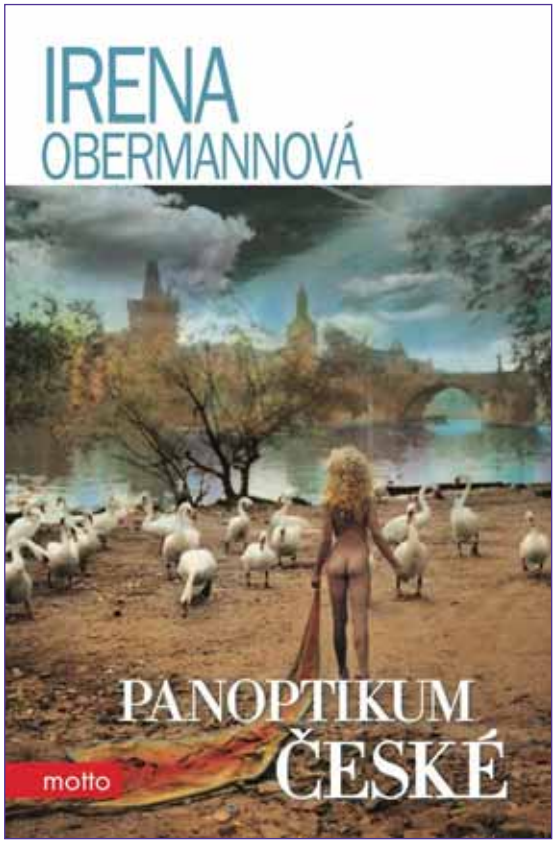
Zadruhé

Taky vyšla další kniha Ireny Obermannové.

Mhmmm.

Omen nomen.

Mohlo by to stačit, protože jde o takový soukromý *Komunistický manifest*. Kdo jde se mnou a kdo je proti mně. Hybné síly revoluce. Zhrzenci všeho světa, spojte

se! Jasná zeď. Jasno / zataženo. O textu není co psát, protože manifesty, aby byly smysluplné, musejí být úderné. A úderné texty nemohou být „umělecké“.

Ale možná aspoň jeden pohled. Když si dá někdo na obálku fotku Jana Saudka, tak je celkem diagnóza jasná. To není nic proti slavnému fotografovi, bůh chraň! To není nic proti oblíbené spisovatelce, taky bůh chraň! To je jen rozeznávací znak. Jako zlatý řetěz nebo vytetovaná tečka po okem.

Lepší zlatý řetěz a vytetovaná tečka pod okem než dluhy. To teda zase jo.

Zatřetí

Tenhle Ballard! J. G. Ballard. Bez něho by se Joy Division těžko stali kultovní kapelou. Spisovatel, který loví ve špinavých vodách, a vůbec nemusí jít o hluboké tůně. Klidně je tam jen pár centimetrů kalné vody, je to naše nejbližší budoucnost. Je asi o vteřinu rychlejší než skutečnost. A trefuje se dobře. Občas je nutno si jeho *Bouračku* přečíst.

Zemřel v roce 2009 a jeho poslední román *Království tvé* (2006) vydalo nakladatelství Plus, přeložil Ladislav Nagy. V knize není žádný doslov, žádná po-

Tenhle Ballard! J. G. Ballard. Bez něho by se Joy Division těžko stali kultovní kapelou. Spisovatel, který loví ve špinavých vodách, a vůbec nemusí jít o hluboké tůně. Klidně je tam jen pár centimetrů kalné vody, je to naše nejbližší budoucnost. Je asi o vteřinu rychlejší, než skutečnost. A trefuje se dobře. Občas je nutno si jeho Bouračku přečíst.

Ve filmových honičkách pronásledovatel jede vedlejšími cestami, občas se mu vlak, auto či jakýkoli jiný dopravní prostředek s pronásledovaný m ztratí, ale zase se za chvíli objeví – a pak dojde k tečování. Obě postavy, oba principy jedou ve stejné drážce. Česká literatura se k tečování buď nechce odhodlat, nebo je tak „výjimečná“, že o to nestojí.

jedna jedna jedna

známka, není třeba něco vysvětlovat, tohle si každý musí vysvětlit sám.

Richard Pearson, žijící v centru Londýna, jede do jednoho londýnského satelitu likvidovat pozůstalost po svém otci a taky se dozvědět, proč ho vlastně někdo zastřelil v obchodním centru. Stává se důležitou figurou v nepřehledném chaosu, který vyolávají ti, pro které je konzum nové náboženství a nová šance lidstva, i ti, kteří jsou zastánci starých „konzervativních“ hodnot.

„Tahle nákupní centra, kultura letišť a dálnic. Je to vlastně takové nové peklo…“ Sangster vstal a přitiskl si obrovské ruce k tvářím, jako by se chtěl vyfouknout. „To je hampsteadská perspektiva, pohled z Tavistocké kliniky. Na celém kraji spočívá stín Freudovy sochy. Agent Orange pro naši duši. Věřte mi, tady se věci mají jinak. Musíme naše děti připravovat na společnost nového typu. Nemá smysl jim povídat o parlamentní demokracii, církvi nebo monarchii.“

„Takže nám zůstal jen konzum? Na to jediné reagují?“

„Do značné míry ano. Staré ideje občanství, na nichž jsme byli vychováni my, jsou ve sutečnosti poněkud sobecké. Všechen ten důraz na práva jednotlivce, habeas corpus, svoboda jedince vůči mnohým…“

„Svoboda projevu, soukromí?“

„Jaký smysl má svoboda projevu, když nemáte co říct? Jen si to přiznejme, většina lidí nemá co říct a taky to vědí. Jaký smysl má soukromí, když je to jen vězení upravené na míru? Konzumní životní styl je kolektivní podnik. Lidé tu chtějí sdílet život s ostatními, chtějí oslavovat a setkávat se. Když jdeme nakupovat, účastníme se kolektivního obřadu vzájemné podpory.“

„Takže být moderní dnes znamená být pasivní?“

Sangster praštil do stolu a převrhl stojan s tužkami. Naklonil se ke mně, obrovský kabát se kolem něj vzdouval.

„Na modernost zapomeňte. Smiřte se s tím Richarde, že celý ten modernistický podnik lidi akorát rozdělil. Modernismus nás naučil nedůvěřovat si a nemít sám sebe rád. Všechno to individuální vědomí, osaměle zakoušená bolest. Modernismus poháněla vpřed neuróza a odcizení. Podívejte se na jeho umění a architekturu. Je v nich něco mrazivě chladného.“

„A konzumní způsob života?“

„Ten je oslavou pospolitosti. Sdílené sny a hodnoty, naděje a radosti. Konzumní styl života je optimistický a hledí do budoucnosti. Přirozeně po nás žádá, abychom přijali vůli většiny. Konzumní způsob života je novou formou masové politiky. Je velice teatrální, ale to se nám líbí. Pohánějí jej emoce, ale jeho sliby jsou dosažitelné, není to jen vznosná rétorika. Nový vůz, nové elektrické nářadí, nový CD přehrávač.“

„A důvod? Předpokládám, že na ten místo nezbývá?“

„Důvod, no…“ Sangster přecházel za stolem, prsty s okousanými nehty si tiskl ke rtům. „Má to hodně k matematice a většina z nás není v aritmetice dobrá. Obecně lidem radím, aby si od konzumu drželi odstup. Konzumní přístup k životu oslavuje kladnou stránku rovnice. Kdykoli si něco koupíme, podvědomě si říkáme, že jsme dostali dárek.“

„A politika si vyžaduje neustálý proud darů? Novou nemocnici, novou školu, novou dálnici…“

„Přesně tak. A my dobře víme, co se stane s dětmi, které nikdy nedostaly žádnou hračku. Dneska jsme vlastně všichni děti. Ať se vám to líbí, nebo ne, jen konzumní způsob dokáže udržet moderní společnost pohromadě. Dokáže v našich emocích stisknout ta správná tlačítka.“

„Takže… liberalismus, svoboda, rozum?“

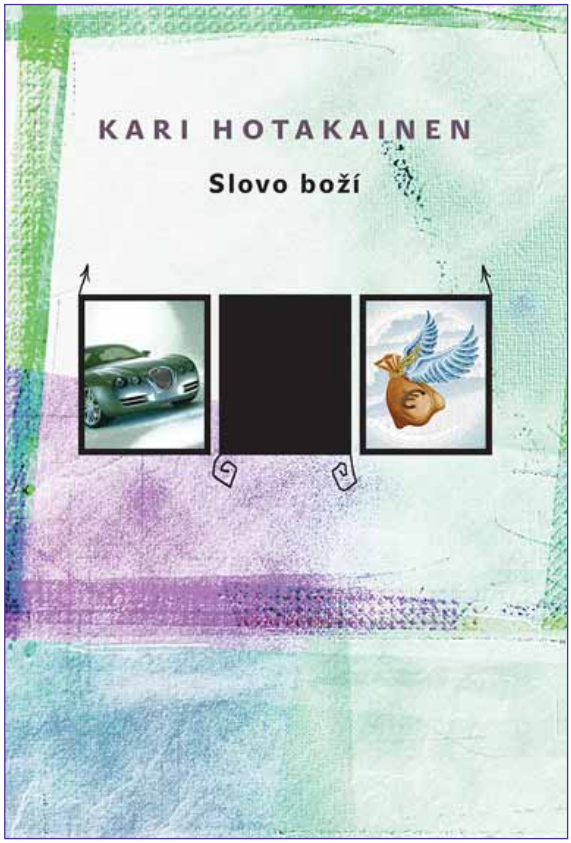
„To všechno selhalo! Lidi už nechtějí o rozumu ani slyšet.“

Začtvrté

Tak vyšel nový Hotakainen. Román *Slovo boží* je druhou částí trilogie (značně volné), jejíž první část *Role člověka* vydalo nakladatelství dybbuk v minulém roce. I pod tímhle kouskem je podepsán Vladimír Piskoř, jehož překladatelské kvality letos ocenili jak Finové, tak i Češi.

Po přečtení jako po souloži… Žádná radost, naopak. Jak to, že tak „finský“ autor je současně „obecný“, světový? Žijeme snad u nás nějaký paralelní život, který je sice souběžný s globalizací, tou nešťastnou socializací „všehosvěta“, ale nikdy nedojde k protnutí? Ve filmových honičkách pronásledovatel jede vedlejšími cestami, občas se mu vlak, auto či jakýkoli jiný dopravní prostředek s pronásledovaným ztratí, ale zase se za chvíli objeví – a pak dojde k tečování. Obě postavy, oba principy jedou ve stejné drážce. Česká literatura se k tečování buď nechce odhodlat, nebo je tak „výjimečná“, že o to nestojí. Anebo to z nějakého nejde. Každá odpověď je asi správná.

Šéf velké finanční skupiny jede autem přes celé Finsko do televizního studia, kde má poprvé v životě ve sledovaném programu vystoupit jako „člověk“, ne jako byznysman. Řidič mu občas pustí z kazety nahrávky jeho otce, zakladatele firmy. Svět bohatství, svět obyčejných lidí. Křížově k tomu se rozvíjí příběh dcery řidiče a příběh televizní moderátorky. Součástí kapitol je řeč, kterou měl hlavní hrdina Jukka Hopeaniemi pro-

nést na světovém ekonomickém fóru v Davosu, ale pro nemoc se fóra neúčastnil. Kdybych měl jednoduše tenhle román popsat, tak je to literární cvičení z politické ekonomie. Funguje to až nepochopitelně. Možná je to dáno současnou situací, kdy se všichni stahují se zákopů za hradby. Ale ani tam už není bezpečno.

Člověk se bláznem nestává, člověk blázen je. To platí i na mě. Každý z nás je povinen skrývat své bláznovství pro společné dobro. Pokud se společný cíl zatemní, bláznovství pukne jako vzdušný balon naplněný vodou a všichni se namočí. Také ti, kteří své bláznovství třikrát popřeli. Suší se stanou mokrými, mokří dostanou osudové druhy, a ti, co jsou pořád v pohybu a oblečeni podle počasí, vylezou na velký kámen a prohlásí bláznovství za pomíjivý jev, který Trh napraví. Kdepak, Trh se bláznovství nedotkne, ono nemá dotykový displej. (s. 58)

Téměř všichni jsou střední třída, když už ne úrovní příjmů, tak životním stylem. Všichni kuchtí, zařizují byt a oblékají se, investují do životního stylu. V televizi je v tuhle chvíli devět pořadů, které se těmihle věcmi zaobírají, desátý se plánuje. Hrnec bublá, nátěr schne, obruba se nažehluje. Střední třída je jediná třída, všechno platí, všechno trpí, o všem mlčí. Ačkoliv si lidé myslí něco jiného, veškerá moje činnost spočívá v tom, aby z chudých vzešli noví příslušníci střední vrstvy, jinak se dostaneme do velkých potíží. Tržní hospodářství se potápí a pozvedá kvůli téhle

Člověk se bláznem nestává, člověk blázen je. To platí i na mě. Každý z nás je povinen skrývat své bláznovství pro společné dobro. Pokud se společný cíl zatemní, bláznovství pukne jako vzdušný balon naplněný vodou a všichni se namočí. Také ti, kteří své bláznovství třikrát popřeli.

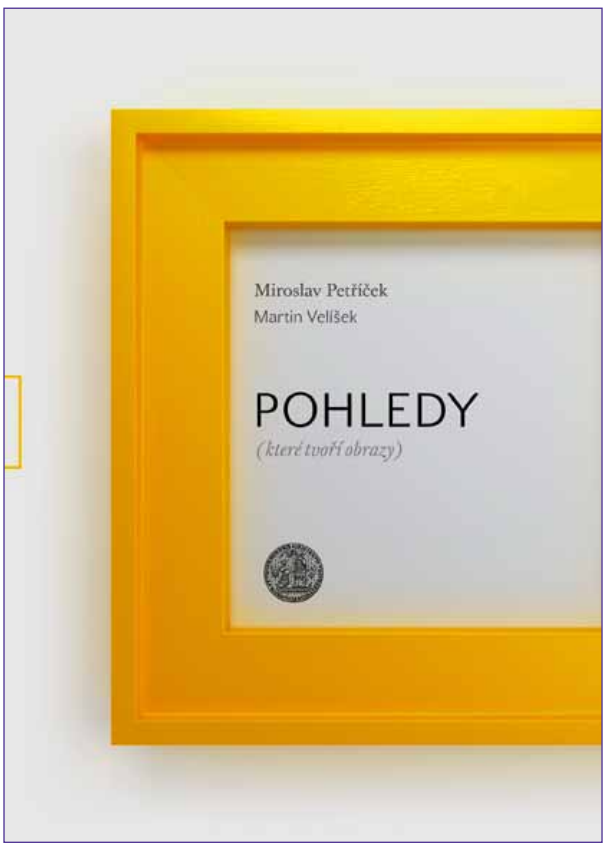
Dvě knihy v jedné, nebo dva texty v jedné, nebo jak chcete. Miroslav Petříček je věrný své filosofii, Martin Velíšek věří svým nizozemským malířům. Profesor filosofie (patkové písmo) a akademický malíř (bezpatkové písmo) vysvětlují obrazy.

většině či její zásluhou. My skutečně bohatí jsme už buď opustili loď, nebo koukáme z přístavu. Chci být ten, kdo je na lodi, proto jsem tržní ekonomice dal tvář, a nejen tvář, opravím se: dal jsem systému také trup, zadek a nervy. Srdce přechovávám ukryté ve sklepě ve staré plechovce od okurek. (s. 150)

Zapáté

Dvě knihy v jedné, nebo dva texty v jedné, nebo jak chcete. Miroslav Petříček je věrný své filosofii, Martin Velíšek věří svým nizozemským malířům. Profesor filosofie (patkové písmo) a akademický malíř (bezpatkové písmo) vysvětlují obrazy. Ne, co si máme myslet o konkrétním obrazu, ale jak to je s obrazy, s obrazem obrazů. *Pohledy (které tvoří obrazy)* by mohly být učebním materiálem (vydala pražská Univerzita Karlova, 2012), ale stejně tak ukázkou, jak funguje dialog, že není třeba se držet stále nadohled, že stačí když trasy se občas překryjí, pár metrů jsou stejné, a pak se zase ztratí. Není důležité si stále přitakávat, nebo spolu nesouhlasit, to najdeme v každé hospodě. Má-li mít dialog smysl pro nás třetí, pro čtenáře, když ti dva se obětují (jim je to jasné), tak nám musejí nabídnout pohled co nejširší.

Filosof: *Ať jakkoli paradoxní se to může zdát: ve viditelném, v jeho záhybech, se skrývá neviditelné, cosi nepřítomného přítomného. V trhlinách, mezerách. Vizualita, viditelný svět: i zde je cosi jako vztah rubu a líce, i zde je cosi jako neřečené v řeči, současnost latentního s manifestním. Jedno jako by bylo podmínkou druhého: bez přítomného nelze mluvit o nepřítomném, neřečené je možné jen v řečeném, a je-li neřečené skryto v mlčení, pak je třeba mít na paměti, že mlčení je způsob řeči. Jenže zámlky jsou i v tom, co vidíme.*

Lze najít až překvapivě mnoho způsobů či příkladů nepřítomné přítomnosti, zámlky ve viditelném světě, od komplikovaných až po jednoduché a nenápadné. Například stín. Může se stát, že vidím pouze stín – ale pak tu musí být (vidím ji nebo nevidím?) i věc, která jej vrhá: vidím ji skrze stín. Neboť nemohu oddělit – nechci-li uzavřít smlouvu s ďáblem – stín od věci, které náleží. Stín je jakoby prostorově rozložený protiklad neviditelného rubu a viditelného líce.

(Kapitola: *Stíny čili obrazy*)

Akademický malíř: *Posedlost smyslovým pozorováním propracovala způsoby zobrazování reality. Jako by to nebyla změna pohledu na svět, jež mění náš pohled na věci v něm, ale právě změna pohledu na věci, obyčejné věci, která ve svých důsledcích změnila pohled na svět. Exaktní, empirický přístup vlastní přírodovědným, ale i právnickým či filologickým oborům na jedné straně, a věcnost a účelovost obchodního světa i jeho myšlení si rozumí. I myšlenková východiska nizozemského malířství mají rámec kalvinistické či luteránské uměřenosti, strohosti a puritánství. Ty však budou nejspíše překonány ve smyslu bohatství zobrazovaného s odvoláním na Boží přítomnost v každé „věci“. Malíři tak rozpaky z bohatství vlastně cítit nebudou. I v bohatství je jeho míra pod malířovou kontrolou. A to nemá nic do činění s faktickým množstvím, ale s výrazem a prezentací.*

Kromě sebe sama zajímá měšťana samozřejme jeho svět. A do něj se vedle věcí (tiše stojících, odtud zátiší), které má rád, vejde třeba i do široka otevřená nizozemská krajina nebo neštěstí či směšnost druhých. Zvláštní anekdo-

ty, šťavnaté výjevy, rvačky, hádky, pitky, vše s výraznou pointou. Dělají si legraci ze sebe anebo z druhých? Je divák účastník?

(Kapitola: *Nizozemí*)

Zašesté

Co se všechno může v poezii? Všechno, anebo nic? Je všechno na nic?

Za nehty rez a špičkami prstů přejíždět po troubě od sporáku. Chce se mi dodat. Odporné, a přesto svádivé. Nebo odporné, a proto svádivé.

Básnická sbírka Vlado Matušky (1968) není žádná makovka k nedělnímu čaji, pozorování hvězdné oblohy a blekotání o Kantovi. Ani pozorování makovky na kantovském nebi.

Tohle je okupace v několika obrazech, hřeb do hlavy, protože se nám tam dosud nerozsvítilo. Tady se už nepočítá s pojistkami, s krabičkou poslední záchrany. Tady se už nepočítá.

Vydalo občanské sdružení H_aluze, s ilustracemi autora.

Vánoční přání 2010

v náladě svírán ve při s dnem
jsem čtyřstěn
liché je mi dýchat
já já vám

poetům skládajícím hlavy
zde
a přeji

aby zlaté prase nesežralo salát – večeři
aby zlaté prase nesežralo

Vánoce

Ostřejší břit pochvy píše

hradby padají
ženy šuliny dostanou
muži kudlu do zad

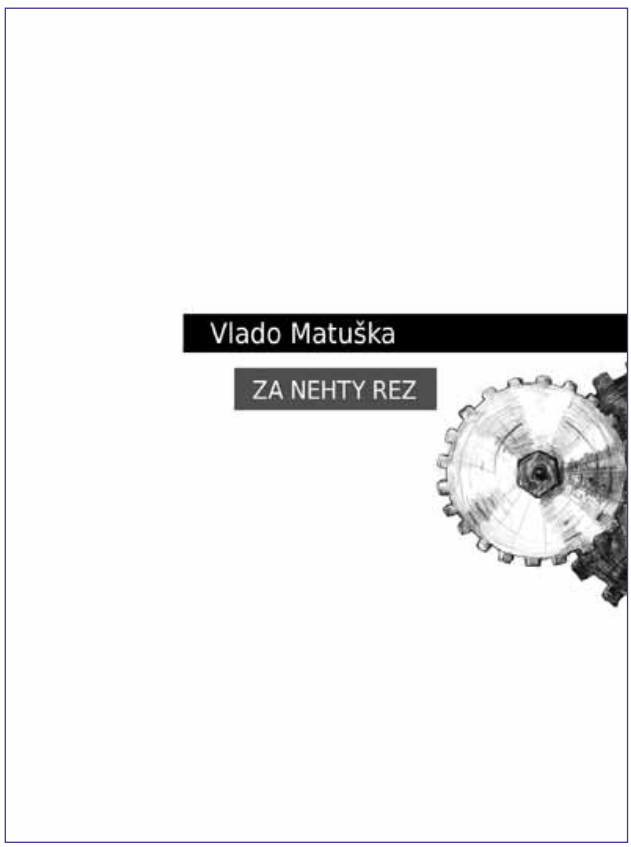
pičí čvachtá bahno kvality
nevhodný prdel trhá si na kůlu
je veselo

devětkrát naplní se tma
rozevřou chřtány lepšího člověka
rozmnožil se

i bez války
stejné morálky
s prdelí na kůlu
střevo mé píše

miluji alegorii boha
miluji člověka stvořitele
vychcípejte!

Jakub Šofar

Tohle je okupace v několika obrazech, hřeb do hlavy, protože se nám tam dosud nerozsvítilo. Tady se už nepočítá s pojistkami, s krabičkou poslední záchrany. Tady se už nepočítá.

Jedna. jedna. jedna

Na co se můžete těšit v příštím roce

Petr Stančík: Mlýn na mumie

Kapitola 3

Nejstarší pražský bordel

Kdybyste se zeptali Durmanových kolegů z pražské kriminální policie, co na něm obdivují, řekli by bez váhání, že odvahu. Ano, určitě odvahu. Durman je sice trochu divný, jeho vyšetřovací postupy jsou poněkud podezřelé, ale nikdo mu nemůže upřít, že je to po čertech odvážný chlapík. Tak například, pamatujete přece, jak tenkrát docela sám zatknul trojici loupežných vrahů, bratrů Kosých? A to měli břitvy a on jenom holé ruce. Inu, to je celý Durman…

On ale sám sebe považoval spíše za zbabělce, protože znal více věcí probouzejících strach nežli pocit bezpečí.

Například se děsil živočichů, kteří vypadají z různých stran stejně, jako jsou červi, polypy, medúzy, larvy a podobná havěť. Samozřejmě se nebál, že mu ublíží, ale pohled na jejich měkká těla v něm vyvolával jakési hluboko uložené vzpomínky, mnohem starší než jeho lidský život. Zkamenělé otisky paměti z doby, kdy byli jeho předkové právě tak beztvární, dědičný hnus nad svou původní jednoduchostí rotační symetrie, kdy tehdy ještě mladý Bůh zkoušel stvořit svůj obraz na hrnčířském kruhu kambria, aby pak od svých nezdařených pokusů odvrátil tvář s odporem i pocitem viny a špinavé ruce si umyl celoplanetární potopou…

Dále se bál juvenilního démona jménem Krucáb, který se před třiadvaceti lety vylíhnul uvnitř velké pukliny ve zdi hned vedle jeho kolébky, a skrze další praskliny jej mohl sledovat všude, kam se mu zamanulo. Nebylo před ním úniku, protože praskliny jsou všude a ve všem, a kde nejsou, tam si je Krucáb snadno propraská, dokonce i do pokoje samotného Františka Josefa I. v Schönbrunnu, jak se Durman osobně přesvědčil, když mu tam císař kdysi udělil audienci. Prostě – Krucáb byl původně obyčejné strašidlo, jaké se přisává na duši téměř každého dítěte, avšak zpackané vymítání páterem Ignácem Hankou od svatého Jindřicha, bratrem slavného objevitele rukopisů Václava Hanky, mu způsobilo poruchu růstu, takže se jako ostatní během puberty svého hostitele nezakuklil, ani z něj později nevyletěla můra bludu. A tak musel dál strašit Durmana i v dospělosti, doteky vláknitých pařátů či pohledy utkanými z prachových spirál.

Ale nejvíc ze všeho se bál toho, co sice nakonec nebylo, ale být by mohlo. Co by mohlo být v temné uličce, za nezřetelným obrysem, uvnitř nepopsané krabice, za zamčenými dveřmi, pod dámskými šaty… Strachem vybičovaná fantazie mu v takových chvílích kreslila obrazy tolik děsivé, že poznaná skutečnost se zatím vždy ukázala být snesitelnější.

„Co nevidím, to nenávidím," často si říkával.

Takže když se teď vrhnul do temných útrob židovského ghetta úplně sám, hnal

ho, lépe řečeno nasával, zase strach z neznáma.

Už po pár krocích ghettem se komisaři Durmanovi začala hrbolatá dlažba uličky houpat pod nohama. Zastavil a natáhl kohoutek revolveru. Po chvíli mu oči přivykly tmě, a spatřil, jak se dlažební kostky na zemi nadouvají a mnou o sebe. Zazněl zvuk, jako když vytáhnou zátku z lahve, a jedna kostka vyletěla obloukem někam do tmy, kde řinčivě rozbila okno. Do Durmanova orlího nosu se obořil závan mrtvolného puchu.

Kostky mu jedna za druhou začaly létat ze země přímo pod podrážkami lakýrek, o ušní lalůček mu škrtl drsný povrch kamene a sedřel tam kousíček kůže. Smrad zhoustnul do hmatatelnosti. Durman se dal na ústup, ale noha mu podjela a zabořila se do něčeho hnusně měkkého.

K okraji uličky konečně přiběhli dva strážníci, přivolaní Alterovou píšťalkou, a zapálili petrolejovou lampu. Komíhavé světlo odhalilo příšernou scénu: pohřbeno v mělké jámě těsně pod dlažbou leželo lidské tělo, tak nafouknuté mrtvolnými plyny, že jejich tlakem začalo vystřelovat žulové kostky nad sebou. A Durmanova polobotka se mu probořila do úst.

Komisař vykroutil nohu z čelistí mrtvoly a znovu našel ztracenou rovnováhu. Ukázal strážníkům svůj služební odznak a rozkázal: „Zavolejte posily a co nejdříve uzavřete ulici z obou stran, nesmí sem proklouznout ani noha. Ať sem okamžitě přijedou policejní kreslíř a ohledávač mrtvol. Až budou hotoví, odvezte mrtvolu do márnice a tu jámu nechte zaházet a předláždit. Jestliže uvidíte někoho podezřelého, zapište si jeho jméno a adresu. Hlavně nikomu neříkejte, co se tu stalo.“

Strážníci zasalutovali a odběhli plnit rozkazy. Kostky už naštěstí přestaly létat. Durman si dřepnul a zkoumal mrtvolu zblízka, náhle však zaslechl přidušený výkřik a zašustění látky. Duchapřítomně se obrátil na patě právě včas, aby zachytil padající dívčí tělo.

Následující minutu na bobku, s nosem zabořeným do dívčiných voňavých volánů, udržoval rovnováhu za oba, a protože nemohl vstát, aniž by ji pustil, prostě s ní třásl tak dlouho, dokud se neprobrala.

„Ach... musela jsem omdlít,“ ozvala se pak hlasem dosud rozechvělým, avšak lahodně podobným hře na struny violy da gamba, a jemně se vyvinula z jeho mužného objetí.

Komisař se postavil. Teď si ji konečně mohl prohlédnout a také to učinil: Byla v samém rozpuku mládí, svěží jako čerstvě rozemnutý lístek máty. Zpod elegantního kloboučku se jí draly ven kučery barvy zlata s nepatrnou příměsí mědi. Právě takovým, vytepaným do tenoučkých plátků, staří mistři na gotických obrazech zpodobňovali nebe.

Komisař u žen nikdy nedokázal rozeznat, kdy za vlnitost vlasů děkují Stvořiteli, a kdy rozpálenému železu, ale tyto se kroutily tak samozřejmě, že pokud ten zázrak způsobila kulma, ochotně by jí každý den přinášel zápalné oběti. A co bylo dál? Achátové jeskyně očí, labutí krk nosu, šťavnatou zralostí puklý fík úst. Krk, ňadra, pas, boky – pro hudebníka dokonalý příklad kontrapunktu, pro matematika čistá sinusoida.

„Slečno, dovolte, abych se představil. Leopold Durman, policejní komisař. Ničeho se nebojte, doprovodím vás domů.“

„To je od vás zcela kavalírské, pane komisaři. Jsem Libuše Pestrá. Šly jsme se s mamá podívat na orloj a já se nějak zatoulala. Ale nemáte tu ještě nějaké vyšetřování?“

Durman se pohledem rozloučil s mrtvolou a zavrtěl hlavou. „Tady už nemám co na práci.“

Ukázalo se, že slečna Pestrá bydlela na druhém břehu Vltavy, v domě U osla v kolébce na Malé Straně. Cestou se rozštěbetala a Durman se dověděl, že jí v létě bude osmnáct, že navštěvuje druhý ročník Vyšší

Komisař vykroutil nohu z čelistí mrtvoly a znovu našel ztracenou rovnováhu. Ukázal strážníkům svůj služební odznak a rozkázal: „Zavolejte posily a co nejdříve uzavřete ulici z obou stran, nesmí sem proklouznout ani noha. Ať sem okamžitě přijedou policejní kreslíř a ohledávač mrtvol. Až budou hotoví, odvezte mrtvolu do márnice a tu jámu nechte zaházet a předláždit. Jestliže uvidíte někoho podezřelého, zapište si jeho jméno a adresu.

dívčí školy v Široké ulici číslo 9, odkud nosí na vysvědčeních samé výborné, její papá je usedlý měšťan, majitel puškařství a kapitán malostranských ostrostřelců, mamá umí vynikající mramorovanou bábovku, celá rodina jsou vlastenci, členové tělocvičné jednoty Sokol, pěveckého sboru Hlahol a literárně-pohřebního spolku Svatobor, jehož znak – tři ruce svírající železný kruh – slouží u Pestrých i jako klepadlo na domovních dveřích.

Mezitím přešli kamenný most, a pak přes Ostruhovou ulici a Jánský vršek dorazili až k Pestrým domů.

Z Libuščina zmizení byl už celý dům na nohou. Zatímco maminka přikládala nos k lahvičce s čichací solí, tatínek ládoval jednu pušku za druhou a shromažďoval sousedy na záchrannou výpravu.

Durmana přijali s obrovskou radostí. Přes pokročilou noční hodinu dostal horké kafíčko i proslulou matinčinu mramorovanou bábovku a několikrát za sebou musel vyprávět, kde a jak Libušku objevil. Když konečně ženy odešly spát, s panem otcem si v pracovně ještě nalili koňak a zapálili doutníky.

Durman byl šťastný. Všichni se tu k němu chovali tak srdečně, že měl dojem, jako kdyby mu vřele potřásaly rukou i kliky u dveří a vlídně se na něj usmívaly i vzory na tapetách. Takže se osmělil pána domu zeptat, zdali by Libušku mohl, samozřejmě ve vší počestnosti, zas někdy navštívit.

„Jářku," odvětil Pestrý poté, co jej důkladně provrtal žárlivým pohledem, obvyklým u otců dospívajících dcer, „holka je na jednu stranu na tyhle věci ještě mladá, na stranu druhou má nejvyšší čas začít si nějakou známost. Doba je na jednu stranu pro nás Čechy zlá, tudíž pro zakládání rodiny nevhodná, na druhou stranu, čím nás bude víc, tím míň si na nás budou troufat. Vy se na jednu stranu stýkáte se zločinci, ale na druhou vypadáte jako slušný člověk. Proč jste se vlastně dal k policii?"

„Poradil mi to císař," odpověděl Durman a skromně se pousmál. „Za to, že jsem mu zachránil život."

„To už je důvod," uznal Pestrý a zkušeným hmatem si chrstnul zbytek koňaku skrz krk odrazem od patra. „Jednou mi musíte povyprávět, jak se to vlastně přihodilo, ale dnes už je pozdě. Jdete v pátek na premiéru Braniborů v Čechách? Že se vůbec ptám, pane vlastenče. Tak se tam uvidíme a pak můžete Libušku doprovodit domů, pořádáme totiž pro mistra Smetanu slavnostní večeři."

Rozradostněný Durman se rozloučil a vyšel ven. Chýlilo se už k ránu, silvestrovská oslava dohasínala a na ulicích zbyli jen ti nejvytrvalejší opilci, malebně packající mezi rozšlapanými konfetami a prázdnými lahvemi od šampaňského, v jejichž dutinách teskně kvílely meluzíny. Durman se rozhodl nalokat se před spaním čerstvého vzduchu, takže odmítl drožku a vyrazil domů pěšky.

Protože mu po kapsách nezbyly žádné mince, vzal to přes Kamenný most, kde se neplatilo mostné. Prošel špalírem laločnatých barokních světců, minul kostel Křížovníků s červenou hvězdou a podél rozvlněné zdi Klementina spíše tápal, než šel ztemnělou Karlovou ulicí.

Na prvním rohu se chystal zahnout vpravo do Liliové ulice, kde bydlel, když tu mu do chřípí vnikla hutná směsice tibetského pižma, pačuli, labdána, ambry, santalu a rozdrážděných kund, prostě typická vůně bordelu.

Komisař bojoval s chtíčem statečně několik okamžiků, pak mu ale do žulova ztopořený úd odsál příliš mnoho krve z mozku a dál už jeho tělo řídily pouze pudy. Namísto do Liliové pokračoval dál rovně Karlovou, urputně jako losos plující proti proudu té každým krokem sílící vůně. O několik domů dál, jakmile se důkladně rozhlédl do všech stran, zdali není sledován, stiskl prastarou bronzovou, kdysi snad cenící zuby a vyplazující jazyk, nyní však hladce ohma-

Komisař bojoval s chtíčem statečně několik okamžiků, pak mu ale do žulova ztopořený úd odsál příliš mnoho krve z mozku a dál už jeho tělo řídily pouze pudy. Namísto do Liliové pokračoval dál rovně Karlovou, urputně jako losos plující proti proudu té každým krokem sílící vůně. O několik domů dál, jakmile se důkladně rozhlédl do všech stran, zdali není sledován, stiskl prastarou bronzovou, kdysi snad cenící zuby a vyplazující jazyk, nyní však hladce ohmatanou lví hlavu na klice ode dveří Jeruzaléma a vstoupil dovnitř.

tanou lví hlavu na klice ode dveří Jeruzaléma a vstoupil dovnitř.

Jeruzalém byl veřejný dům, nikoli však nevěstinec obyčejný, nýbrž hampýz ze všech pražských bordelů nejdéle usazený na jednom místě. Jeho historie sahala až do roku 1372, kdy mystický kazatel Jan Milíč z Kroměříže svou výmluvností obrátil na cestu ctnosti osmdesát pražských kurev a nastěhoval je do zrušeného nevěstince zvaného Benátky v Konviktské ulici, jenž mu za tím účelem věnoval císař Karel IV. Milíč dům přejmenoval na Jeruzalém a pro napravené kněžky lásky tu vytvořil klášter, zasvěcený třem světicím, původně rovněž prostitutkám – svaté Máří Magdaleně, Afře a svaté Marii Egyptské. Pak ale odjel za papežem Urbanem do Avignonu, aby se očistil od žaloby z kacířství, a zemřel na zimnici.

Hned po Milíčově smrti, už v prosinci 1374, netradiční jeptišky z Jeruzaléma vyhnali mniši cisterciáci pod tou záminkou, že církev kurví klášter nikdy neuznala. Opuštěné a zklamané harapanny daly dohromady své úspory, koupily dům v Karlově ulici a tam Jeruzalém slavně obnovily. Po špatných zkušenostech však už ne jako řád, ordo, nýbrž bordel.

Oheň Milíčových kázání v nich však přes všechna příkoří nedoplápolal, takže spolu dál žily po klášterním způsobu. Do sklepa nového Jeruzaléma tajně přenesly oltář Tří svatých kurev a každé ráno u něj společně pronášely sprosté modlitby. Nad vrata daly vytesat úvodní verš ze žalmu 23: *Hospodin je můj pastýř*. Zákazníci platili do společné pokladnice, a z ní se kupovalo vše potřebné. Zatímco mladé mrdaly, staré stejně vášnivě uklízely, praly, žehlily a šily, pěstovaly zeleninu v zahrádce na dvoře a vařily. Společně jedly a po práci se douspokojovávaly hromadnou lesbickou souloží, zvanou *foukání do horký kaše*. Svoji velitelku si volily vždy po smrti té předchozí a oslovovali ji s úctou „Matko představená“. S jeptiškami měly společné i to, že téměř nevycházely ven, a když už musely, šly v černé sukni dlouhé až na zem, vlasy zahalené a oči cudně sklopené.

Na rozdíl od všech ostatních klášterů i bordelů byl Jeruzalém zcela soběstačný, co se týče lidských zdrojů. Své děti, narozené jako pracovní úraz, totiž láryně nepohazovaly u kostelních prahů, ale s láskou je vychovávaly. V jedné místnosti tu pro ně dokonce zřídily obecnou školu, vybavenou třecí elektrikou, stádečkem vycpané zvěře a všemi třemi doposud vyšlými díly Riegerova slovníku naučného (hesla A až Lžidimitrij). Z nich pak vybíraly ty nejhezčí a nejláskymilovnější slečny, jež zůstaly ve firmě. Zbylé dívky a všechny chlapce pak dávaly vyučit nějakému poctivému řemeslu a se štědrým příspěvkem do začátků je vypouštěly do světa.

Díky tomu v nich přirozený výběr stále posiloval a tříbil dědičné vlohy pro ukájení chtíče. A tak tu dnes na Durmana čekaly děvky již dvacáté páté generace, důkladně vyškolené pěti staletími nepřetržité kopulace. Avšak komisař byl dnes tak rujný, že první dvě, Francku a Kordulu, úplně schvátil, a až ta třetí, Salomína řečená Chlapkyně, dokázala zběsilým přiražením zchladit plamen, tak prudce rozdmýchaný jediným cudným polibkem Libušky Pestré.

Když konečně docestoval do svého mládeneckého bytu v plochém domku, nalepeném ke zdi kostela svaté Anny, popeláři už zametali ulice. Komisař se skácel do postele, ani se nepokusil svléknout svůj slavnostní frak. Z posledních sil si přivázal ochranný návlek na knír a odevzdal se spánku, i když věděl, že za slabou hodinu bude muset zase vstát a spěchat do práce, protože rozpustilý Silvestr skončil a po něm převzal vládu nejvšednější ze všech dnů, arcišedivý pondělek.

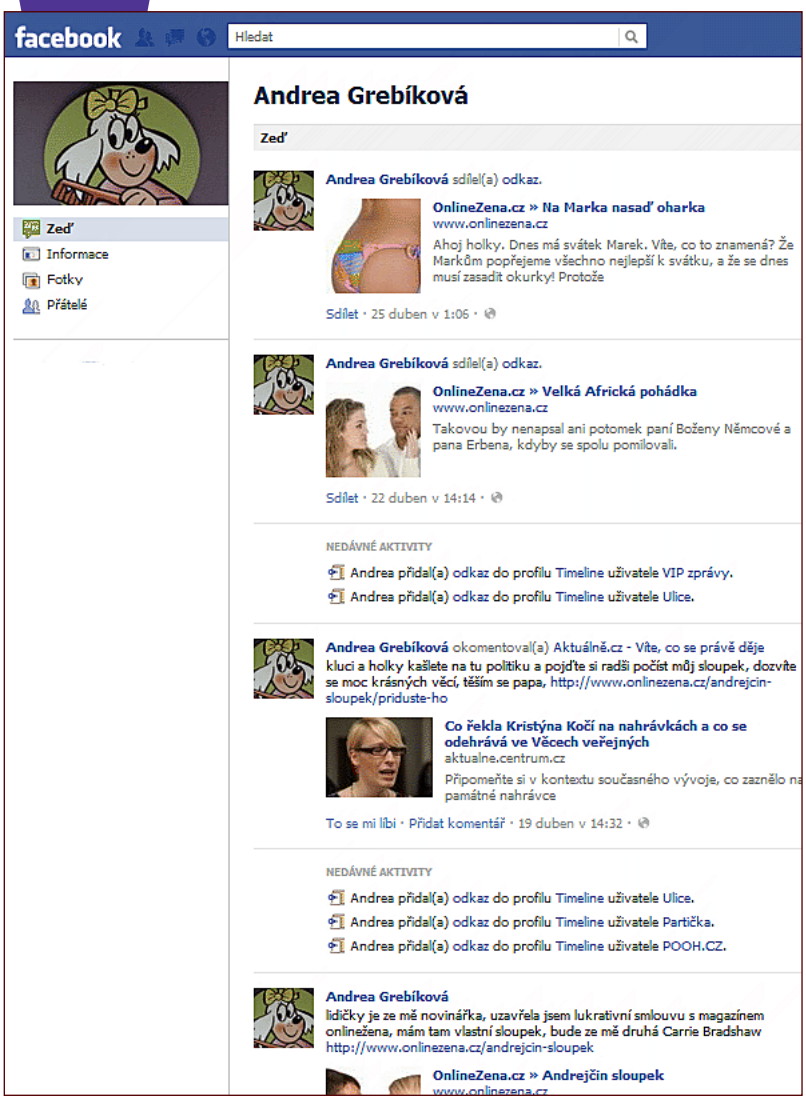
(Vyjde na jaře 2013 v nakladatelství *Druhé město*.)

Díky tomu v nich přirozený výběr stále posiloval a tříbil dědičné vlohy pro ukájení chtíče. A tak tu dnes na Durmana čekaly děvky již dvacáté páté generace, důkladně vyškolené pěti staletími nepřetržité kopulace. Avšak komisař byl dnes tak rujný, že první dvě, Francku a Kordulu, úplně schvátil, a až ta třetí, Salomína řečená Chlapkyně, dokázala zběsilým přiražením zchladit plamen, tak prudce rozdmýchaný jediným cudným polibkem Libušky Pestré.

Jedna. jedna. jedna

Andrejka aneb Jako Nutella to nechutnalo aneb Mystický orgasmus ve tři ráno

Motto: Ahoj. Jmenuji se Andrea. Říkají mi Andrejka. Tvořím pro vás tento blog. A vymyslela jsem tento citát: Láska je jako parní lokomotiva. Občas je třeba upustit páru, a hlavně se musí pořád přikládat pod kotel. Takže se snažte! Milujte ty svoje miláčky činy, a ne slovy! Mějte krásný a šťastný týden!

Andrejka zaměstnávala českou internetovou komunitu po celý letošní rok. Není divu, protože jde o opravdu významnou osobnost: „Je ze mě novinářka! Mám sloupek v magazínu pro ženy – ANDREJČIN SLOUPEK, bude ze mě druhá Carrie Bradshaw," prohlásila. Ostatně koho by třeba nezajímala následující rada: „Zítra nám začne máj, takže vám prozradím návod na nejkrásnější líbání. Navrhněte partnerovi, ať vám políbí prdelku. Řitní otvor. A francouzsky. Do hloubky. A dlouze. Nemusí to být pod rozkvetlou třešní, ale klidně v ložnici. Je to moc příjemné, a navíc

to mezi vámi zboří všechny zábrany a hranice. Stane se z vás jedno tělo a jedna duše a budete žít šťastně celý máj a celý život.“ Tahle moudra a mnoha další najdete v jejím sloupku **http://www.onlinezena.cz/andrejcin-sloupek/**. Začneme několika ukázkami (obvykle začínají oslovení Ahoj lidičky a končí přáním Mějte krásný den):

28. března

Říkají mi Andrejka. Jsem tu nová, a budeme si spolu povídat o sexu, o lásce a o životě. Těšíte se? Já moc. Můžete mi psát dotazy, připomínky, ale i svá trápení nebo radosti. Budu taková vaše sexuální i nesexuální terapeutka. Pro začátek si popovídáme něco o mužích. Většina mužů je moc zlá. Pořád si musí něco dokazovat, a končí to násilím, válkami, a zlými věcmi. Prozradím vám tajemství, jak najít hodného muže. Ale řeknu vám to až zítra. Abyste se měly na co těšit.

14. července

Moje kamarádka Darinka tvrdí, že když budete masturbovat ve dvě nebo ve tři hodiny ráno, tak prožijete moc mystický orgasmus. Asi protože v tu hodinu tělo pracuje na nějaké jiné tělesné a duševní frekvenci. Už několikrát jsem to chtěla vyzkoušet, ale zatím se mi nikdy nepovedlo probudit. Vám se snad zadaří.

18. července

Milování při menstruaci je moc blahodárné, ale nesmíte souložit v misionářské poloze, protože to by vám partnerův penis tlačil menstruační výměšky zpátky do dělohy. Takže buďte nahoře a udávejte tempo a bude vám moc dobře a navíc se vám uleví od bolestí a křečí.

15. srpna

Chlap je nevěrný tvor. Ale není to jenom jeho vina. On totiž pokoutně neobskakuje ovečky. Ale svede nějakou jinou ženu, která ho tím v té nevěře podporuje. Takže až s vámi bude chtít nějaký chlap být nevěrný své ženě nebo přítelkyni, tak mu řekněte ne!!! A přidejte facku, ať se probere.

22. srpna

Klesá mi prý sledovanost. Pan ředitel k tomu dodal, že se ani nediví, vzhledem k těm mým častým depresivním výtvorům. Musím mu udělat radost a napsat krásný bulvární článek. Bude to moc intimní informace o bývalé paní zpěvačce Ivetě Bartošové. Totiž i taková slavná celebrita musí chodit čůrat. A hádejte kolikrát. Přesně dvakrát až šestkrát!!! Podle jedné biologické studie tolikrát průměrně čůrá každá žena. Snad vám tato informace zkrásní den.

29. srpna

Nejde mi kreslení a už ani psaní, tak vám dnes zkopíruji dopis, který mi poslala jedna úžasná paní z Ameriky. Ona se narodila v Česku a do USA emigrovala a přidala se tam k hnutí hippies a v roce 1969 byla na festivalu ve Woodstocku!!! To byl nejlepší hudební festival ze všech hudebních festivalů. Napsala mi toto:

Andrejko mám na hřbetě už nějaký ten křížek, ale ještě stále si ráda užívám něžný sex, ať už s holkou nebo klukem ..... ale poslední dobou mi přijde, že ubývá takové té opravdové lásky ..... a já vím o čem mluvím, zažila jsem Woodstock ..... během koncertu jsem tehdy skončila v dodávce s kytaristou z Grateful Dead, a milovali jsme se tak vášnivě, že jsme si nevšimli, že s dodávkou někdo odjíždí ..... probudili jsme se až v Albuquerque.

3. září

Včera mě navštívila Darinka a opět se účastní čehosi speciálního. Se svým partnerem se občas miluje před jeho desetiletým synem Honzíkem!!! Prý aby Honzík získal zdravý přístup k milostným scénám a dějům a uvědomil si, že láska a milování jsou přirozené lidské činnosti a že stud a zábrany nejsou na místě. Tak nevím.

Andrejko mám na hřbetě už nějaký ten křížek, ale ještě stále si ráda užívám něžný sex, ať už s holkou nebo klukem ..... ale poslední dobou mi přijde, že ubývá takové té opravdové lásky ..... a já vím o čem mluvím, zažila jsem Woodstock ..... během koncertu jsem tehdy skončila v dodávce s kytaristou z Grateful Dead, a milovali jsme se tak vášnivě, že jsme si nevšimli, že s dodávkou někdo odjíždí ..... probudili jsme se až v Albuquerque.

Ukázalo se, že to byl mimozemšťan, který se zastavil na Zemi a u potoka usnul. Irence se moc líbil a chtěla mu to dát nějak najevo, ale mužíček ji předstihl – když se k němu sklonila, strčil jí s rozzářenýma očkama prst do nosu. To je u nich tradiční způsob seznamování. Pak si dali pusinku atd. Irenka si chvíli dělala starosti s tím, že je pro ni příliš malý, ale on ji uklidnil, že ji pomocí speciálního zařízení dokážou zmenšit, tak se velmi zaradovala.

4. září

Napsala jsem svoji první bajku!!! Chtěla jsem, aby v ní bylo nějaké krásné životní moudro a poučení, ale asi se mi to nepodařilo, protože mi z toho vznikla obhajoba recidivy alkoholiků:

Nějaký hmyz měl žízeň, tak se přišel napít ke studánce, ale uklouzl a spadl do vody a topil se. Šla kolem Andrejka a prstem ho vytáhla. Hmyz byl určitě šťastný, že neuhynul, ale další den měl zase žízeň. Konec.

A teď úplně nejslavnější série čtyř sloupků:

• Chcete poradit tajný recept, jak úplně nejlíp sexuálně uspokojit muže? Hodného i zlého. Budete mu to dělat pusou, a před vyvrcholením mu strčíte prst do řitního otvoru. Prožije královský orgasmus, a od té chvíle vás bude uctívat jako bohyni sexu. Vyzkoušejte to, a napište, až jak moc se vám to povedlo

• Ve včerejších komentářích jsem našla správnou připomínku k tomu prstu v řitním otvoru. Jestli máte umělé nehty, tak je do zadku nestrkejte. Ten recept je od staré paní, a za jejího sexuálního života se umělé nehty nepoužívaly. A neměly by se používat ani teď, protože umělá hmota škodí zdraví.

• Každopádně mám pro vás další krásný recept. Je trošku nebezpečný, takže buďte holky opravdu moc opatrné. Opět mu to budete dělat pusou, ale předtím mu nasadíte na hlavu igelitku! Krátkodobý nedostatek kyslíku způsobí v jeho mozku euforický stav, takže prožije super orgasmus a vy budete mistryně světa. Ve světě je to moc oblíbená praktika. V USA při tom dokonce zemře 500 lidí ročně. Nejsou opatrní. Vy budete. A bude to stát za to.

• Ta moje rada, ať zkusíte svým partnerům při sexu nasadit igelitku na hlavu, rozpoutala velké emoce. A že by se mohl udusit i někdo jiný než těch 500 Američanů. Pan ředitel mně přikázal, ať to nějak urovnám. Takže holky, igelitku používejte radši jenom na nákup. Neriskujte životy pánů tvorstva. Podobný efekt jako přidušení prý vyvolává i přiškrcení varlat. A to nikomu smrt nezpůsobí. Kupte si na to speciání kroužek nebo klidně použijte gumičku do vlasů.

Andrejce ovšem nestačí vlastní sloupek, Andrejka si přeje být viděna všude. Své zkušenosti s ní mají například na Lupě.cz, kde vzbuzovala zuřivé reakce diskutujících, protože neustále upozorňovala na své sloupky, a kde také mimo jiné sháněla práci:

Už měsíc mám sloupk v internetovém magazínu pro ženy.

Myslím že úspěšný. Hodně navštěvovaný, hodně komentovaný, hodně sdílený. Hodně lidí mě nemá rádo, ale hodně má.

Pan ředitel je moc hodný, že mi dal šanci, ale teď mi znemožnil vkládat odkazy do sloupků, takže asi začala válka... a ten magazín je jeho takže... :-(

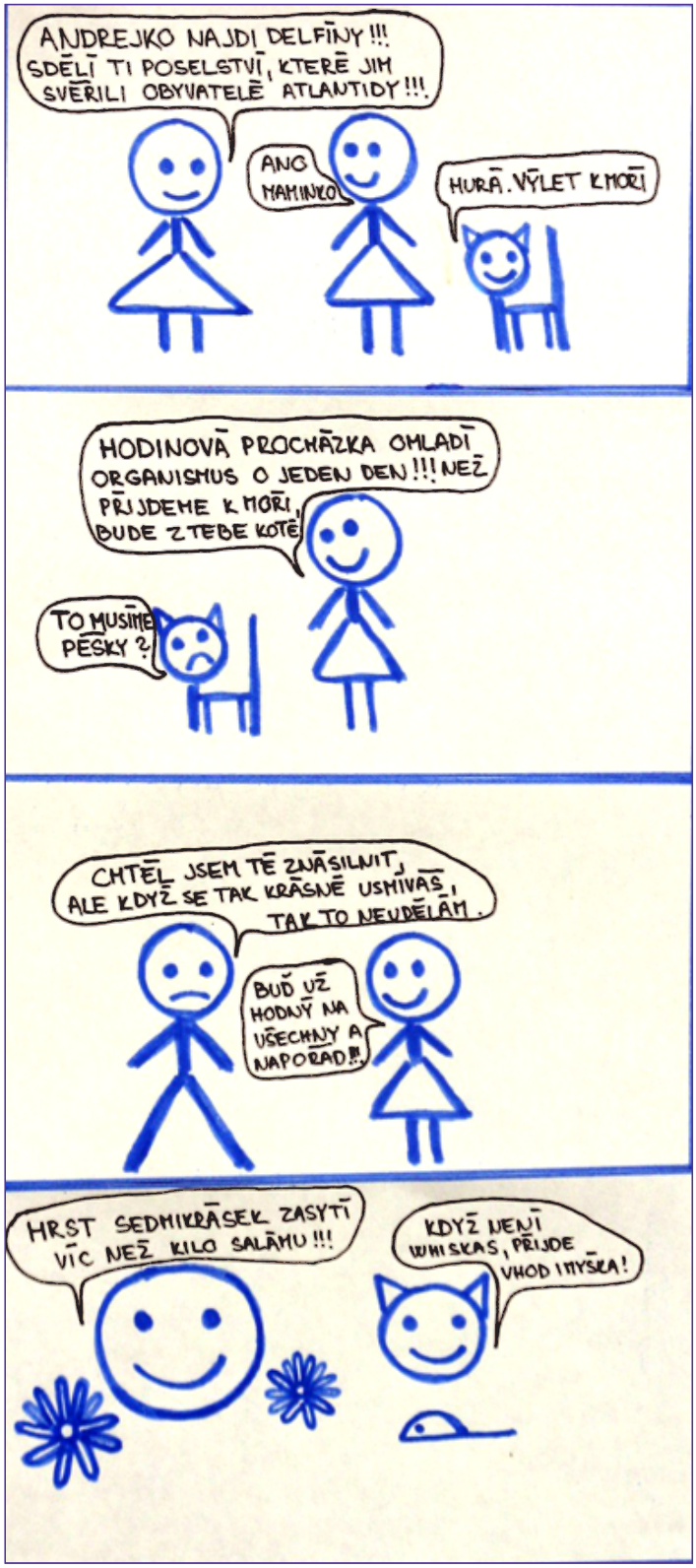
Nechce mě někdo??? Prosim prosim!!! Třeba i do magazínu jiného zaměření. Byla bych vám moc vděčná a určitě i pánbůh by vám to oplatil na dětech a třeba i na něčem jiném.

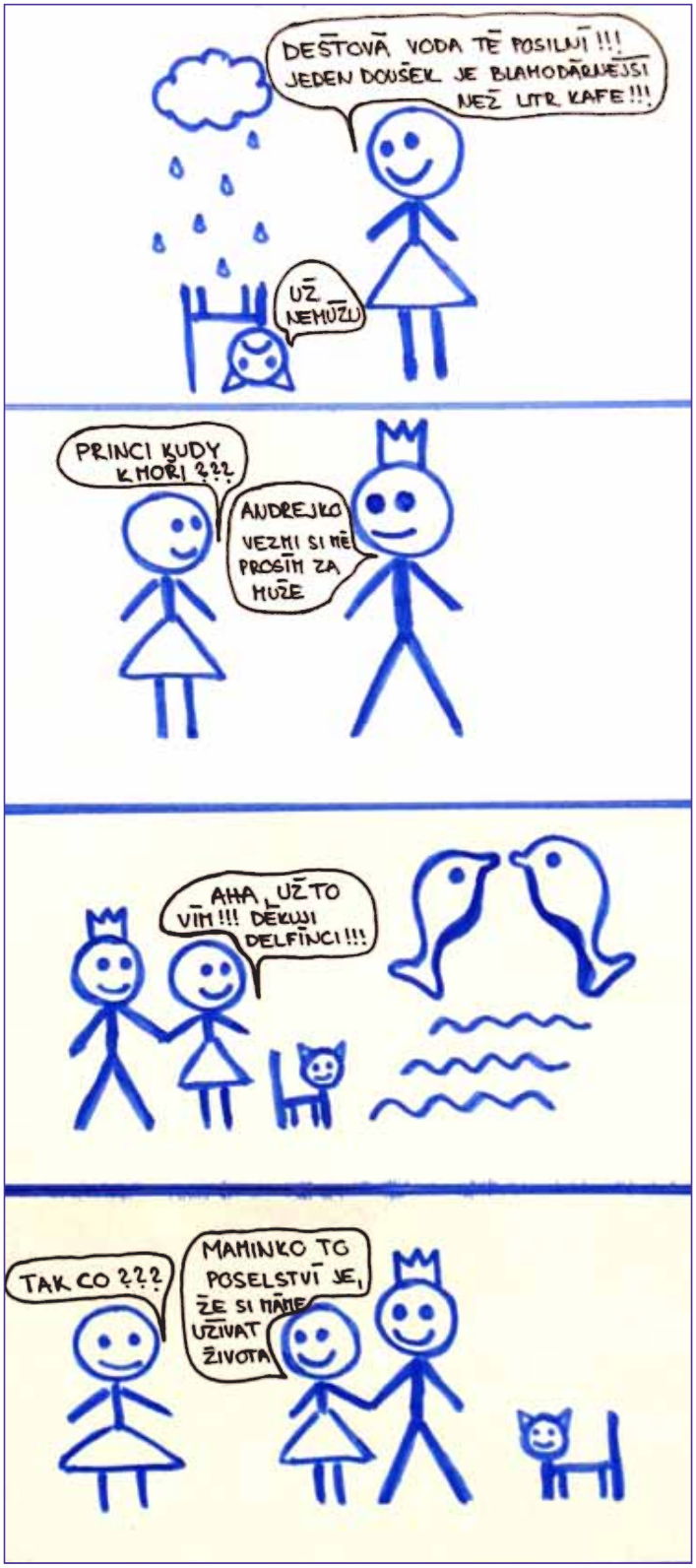
Děkuji moc za případné nabídky. (...)

A na ČSFD.cz, kde lidé hodnotí filmy, si otevřela i vlastní profil a vyjádřila se ke čtyřem filmům (než ji zablokovali), u Lásky nebeské tak nějak příznačně: „Ahoj lidičky! Toto není film! Toto je 130 minut trvající orgasmus.“ Ostatně sama by ráda prorazila ve filmovém průmyslu, na internetu nabízela svůj ke zfilmování svůj komiks (http://akomiks.blogspot.cz/) a následující scénář:

O Irence

Irenku ve vsi neměli rádi – přišla jim divná. Na procházce lesem uviděla u potoka něco modrého. Byl to malý mužíček s bledou pletí a modrými vlasy. Ukázalo se, že to byl mimozemšťan, který se zastavil na Zemi a u potoka usnul. Irence se moc líbil a chtěla mu to dát nějak najevo, ale mužíček ji předstihl – když se k němu sklonila, strčil jí s rozzářenýma očkama prst do nosu. To je

u nich tradiční způsob seznamování. Pak si dali pusinku atd. Irenka si chvíli dělala starosti s tím, že je pro ni příliš malý, ale on ji uklidnil, že ji pomocí speciálního zařízení dokážou zmenšit, tak se velmi zaradovala. Odešli spolu na mimozemšťanskou základnu, tam Irenku opravdu zmenšili, a ona pak se svým vyvoleným mimozemšťanem odletěla do nekonečného vesmíru plného krásných hvězd. Byli v něm na společných cestách oba moc šťastní.

Zatímco jinde na webu je dohledatelná jako Andrea Kočí, na ČSFD vystupuje jako Andrea Grebíková, stejně jako na Facebooku (tam má celých osm přátel, což si jistě nezaslouží: https://www.facebook.com/andrea.grebikova?fref=ts). Musíme také litovat, že Andrejka nesehnala 20 tisíc korun na vydání Andrejčiny knížka Porno pro ženy a pro hodné muže. Na internetu o ně žádala takto:

Nakladatelství Grada chce vydat sbírku mých povídek, ale protože jsem začínající

Nakladatelství Grada chce vydat sbírku mých povídek, ale protože jsem začínající autorka, chtějí příspěvek na vydání 20 000 Kč. Já je nemám :(Kdybyste mně s tím pomohli, tak byste udělali dobrý skutek a já bych byla moc šťastná. A nenechte se odradit tím názvem. Ono je to spíš taková lyrická pornografie. Ukázka: Alenka nemá ráda souložení. Má ráda líbání, objímání a mazlení. Našla si kluka, který to má rád taky tak, a jsou spolu moc šťastní. Občas si samozřejmě i zasouloží, aby provětrali pohlavní orgány.

autorka, chtějí příspěvek na vydání 20 000 Kč. Já je nemám :(Kdybyste mně s tím pomohli, tak byste udělali dobrý skutek a já bych byla moc šťastná. A nenechte se odradit tím názvem. Ono je to spíš taková lyrická pornografie.

Ukázka:

Alenka nemá ráda souložení.
Má ráda líbání, objímání a mazlení.
Našla si kluka, který to má rád taky tak, a jsou spolu moc šťastní.
Občas si samozřejmě i zasouloží, aby provětrali pohlavní orgány.

a nebo:

Báře se pokazil vibrátor.
Zanesla ho do opravny.
Pan opravář vyměnil baterky, a vibrátor zase vibroval.
Bára poděkovala.
Pan opravář ji pozval na večeři.
Večer se vydařil, a Bára už vibrátor nikdy nepotřebovala.

Každý, kdo přispěje, bude v knížce uveden jako mecenáš!!! Takže do zprávy pro příjemce platby uveďte vaše jméno nebo přezdívku nebo jméno vaší firmy atd. Jedná se o vydání 1000 výtisků.

Nakonec ji nikdo nic neposlal, ačkoliv jí emailové adresy ministr.kalousek@mirov.cz či jdidoprdele@ahned.eu slibovaly statisíce. Nicméně se její tvorbou můžete pokochat na http://pornoprozeny.blogspot.com/. A je opravdu čím, jak vidno z následujících ukázek:

Eliška

Eliška má erotogenní zónu kolem řitního otvoru.
Její manžel Petr jí ho z lásky a s láskou líže a vylizuje.
Několikrát se stalo, že Eliška byla špatně vytřená.
Petra to nezastavilo.
Jako Nutella to sice nechutnalo, ale Eliščino slastné vzdychání bylo sladší než tuna čokolády.

Valentýn

Valentýn byl zoofil, který se ukájel na ovečkách.
Jedné se to nelíbilo, otočila se, a ukousla mu kulky – varlata.
Valentýna přestal sužovat chtíč, a žil šťastně a spokojeně až do smrti.

Jarmila

Jarmila žije s Hynkem a s Vilémem.
Oba miluje, a oni oba milují ji.
Když se jeden na druhého zlobí, ten třetí je usmíří.
Jejich sexuální život je rozmanitý.
Někdy spolu souloží všichni tři.
Někdy na sex nemá náladu Hynek.
Někdy Vilém.
A někdy Jarmila.
Děti ani jeden z nich nechce, takže si spolu budou užívat až do smrti.

Angelina

Angelina Jolie exkluzivně pro náš web napsala o milování s Bradem Pittem.

Líbáme se.
Svlékneme se.
Roztáhnu nohy.
Brad se do mě udělá.
Odvalí se na svoji stranu postele a usne.

Děkujeme Angelino. V posteli mezi námi není žádný rozdíl.

Jitka

Jitka a Břetislav rádi souloží v poloze, která určitě není ani v Kámasútře.
Říkají jí full house – plný dům.
Po předehře Břetislav Jitce strčí do zadku anální kolík.

Do pochvy svůj kolík.
Do pusy prsty.
Jitka se cítí totálně naplněná, a Břetislav cítí, že Jitku totálně naplňuje.

Tereza

Tereza pracovala jako prostitutka.
Sex prožívala asi jako prodavačka doplňování zboží do regálů.
Tajně doufala, že se třeba jednou objeví někdo jako Richard Gere, a změní jí život.
Její zákazníci, ale měli do Richarda Gerea daleko asi jako.....hodně daleko.
Jednou v noci se objevil Honza.
Měl urostlé tělo a čistou duši.
Chtěl si zaplatit za sex, protože měl sexuální úchylku.
Vzrušoval ho sex v převleku za medvěda.
Přinesl si dvě medvědí kůže.
Jednu pro sebe a druhou pro Terezu.
Ta souhlasila, a splnila mu jeho sexuální fantazie.
A příště zase.
Časem ji požádal o ruku.
Tereza ho milovala, takže souhlasila.
Prožili spolu moc šťastný život.

Magda

Magdin příběh je sadomaso!
Takže kdo na to nemá nervy, srdce, žaludek, tak ho nečtěte!
Magda byla šťastně vdaná.
Po třech letech manželství a sedmičce vína řekla svému manželovi, že ji vzrušuje představa, že je svázaná do kozelce, a že má v puse roubík, a že je tvrdě osouložena.
Manžela to nerozhodilo.
Zašel si do dílny pro provaz.
Svázal ji do kozelce.
Dal jí do pusy roubík.
A tvrdě ji osouložil.
Magdě se to moc líbilo.
Manželovi se to taky moc líbilo. Takže to zařadili do svého milostného repertoáru, a žili v ničím nerušeném psychickém i fyzickém souznění.

Kája

Kája se narodila v mužském těle.
Přežila pubertu.
V 18ti si změnila pohlaví atd.
Ve 30ti se vdala za hodného muže.
S manželem adoptovali tři děti a jsou skvělá rodina.
Jaké si to uděláš, takové to máš.

A protože je literátka, můžete její tvorbu najít i na webu Písmák.cz. Kvůli němu se ovšem zřejmě přestěhovala z Prahy (její obvyklá adresa je Ústavní 91 – ano jistě, bohnická léčebna) do Brna. („Ano navštěvuji psychiatra a nijak se za to nestydím, protože bez prášků bych vás chlapy musela asi všechny zakousnout, jak mě štvete," napsala v jedné diskusi a přiznání jinde: „Jsem invalidní důchodkyně, protože mám blbou hlavu. Dvakrát jsem byla v blázinci, ale pokaždé jsem utekla. Jednou přes plot a podruhé hlavní branou. Ale už jsem se naučila žít i s blbou hlavičkou."). Na Písmáku tvrdí, že jí je 29 let (ovšem na základní škole prý soutěžila v soutěži Co víš o Sovětském svazu, začala do ní tedy chodit někdy ve dvou letech). A vibrátor se tu nepokazil Báře, ale Ivě. A můžete si zde přečíst třeba následující text:

Ženská obřízka

Zaře v dětství z kulturních důvodů uřezali klitoris a stydké pysky, a zašili poševní vchod.

Po svatbě jí ho manžel rozpáral, a nakazil ji virem HIV.

Potom ji zostudil a opustil, a tak šla Zara k řece a odplavala pryč.

Život není vždycky krásný a šťastný.

Svět je ovšem smutné místo pro žití, takže se sloupku čtenáři v listopadu dozvěděli, že Andrejka je vlastně Rosťa, co právě byl měsíc v blázinci. Ale nekončí ani náš příběh, takže příště se dočtete něco o Andrejčiných klonech a Kolesákovi.

Dušan Objevitel

A protože je literátka, můžete její tvorbu najít i na webu Písmák.cz. Kvůli němu se ovšem zřejmě přestěhovala z Prahy (její obvyklá adresa je Ústavní 91 – ano jistě, bohnická léčebna) do Brna. („Ano navštěvuji psychiatra a nijak se za to nestydím, protože bez prášků bych vás chlapy musela asi všechny zakousnout, jak mě štvete," napsala v jedné diskusi a přiznání jinde: „Jsem invalidní důchodkyně, protože mám blbou hlavu. Dvakrát jsem byla v blázinci, ale pokaždé jsem utekla.

Horákovo drobné obludárium

Jedna.

jedna.

jedna

Provolání k Lidem
Karolína Peake

Naše teta Karolína vůbec nemá ústa líná,
kvůli své kariéře rychle přejde odpověď
na otázku: Kam jsme došli, kdo to ví?
Kdopak z vás mi odpoví?
Kampak minulost svou schová,
budeme si pamatovat,
že ulice nese jméno podle
tety: Fest Férová.

A pak už přejdeme s nejvyšším klidem,
že teta to všechno dělá kvůli Lidem,
že rozkrádat Věci veřejné už ji nebaví,
protože kočí tam jsou holky a navíc jebavý.

Česká politika je unisex a světová,
sexy mozek se před voličem zkrátka neschová.
Nejdřív tomu oblékla podělaný frak
ekologická vědma Kateřina Jacques,
a teď zase čestná holka Karolína Peake
přísahá si na pupík,
že je prej fakt férovější, superférová,
daleko víc než Kačka Klasnová,
co má doktorát za vykuřování Sázavského kláštera,
a teď už jenom manžel nahrává ji a ona zas manžela,
protože tvoje choť ti nahrávku vrátí...

Nám se to zdá dlouhý, i když si říkáme,
že vám se to krátí.

Český literární provoz

Má hodně čtenářů
a doma na gaučíku
spoustu heboučkých polštářů,
ale kde jsou ty literární ceny?

Má hodně literárních cen
a doma v rozpadajícím se kotci
párek olysalých fen,
ale kde jsou ty davy čtenářů?

A protože tady žádnej pisálek
nemá hodně čtenářů
a zároveň cen plnej krcálek,
tak to je finito.

(A českýho literáta
světovejch parametrů
možno rozeznat dle toho,
že ví, co je burrito.)

Ondřej Horák

Čítanka Dobré adresy

Milan Ohnisko: Azurové inferno

Onehdy jsem šel po Národní třídě a z okénka tramvaje 22 na mne zakřičel performer Milan Kozelka: „Vzkaž tomu svýmu brněnskýmu kámošovi, že jestli nepřestane psát jako Krcháč, že dostane do držky.“ Shodou okolností jsem nazítří jel do Brna. Zastavil jsem se i na Obci spisovatelů. Jako tradičně tam měli rozehranou partii šachu Zeno Kaprál s Leošem Baconem Slaninou. Řekl jsem tedy Zenovi: „Vzkazuje Kozelka, že jestli nepřestaneš psát jako Krchovský, dostaneš do držky.“ Zenovi vypadla úžasem fajfka na šachovnici a srazila střelce,

Ohniskova sbírka upoutá už na první pohled adjustací. Dřív totiž než se čtenář dostane k četbě samotné, musí roztrhnout naducaný obal z bublinové fólie. Ale i po tomto základním úkonu oddalování četby pokračuje, protože ve fólii je kromě knihy ještě igelitový pytlíček s 1 g bílého prášku. Vysypávaje prášek na zrcátko říkal jsem si v duchu, že u nakladatelství Větrné mlýny je možné všechno. Proč by místo doprošování se o menší než malé

který se už už chystal dát příštím tahem Baconovi mat.

A zase jsem jel do Brna, do Divadla Na provázku na Měsíc autorského čtení. Ten večer četl Milan Ohnisko a při té příležitosti křtil svoji novou sbírku Azurové inferno. Po představení za ním přišel do divadelní kavárny kdosi mně neznámý a nadšeně halekal: „Kam se na tebe hrabe Krcháč!“

Ohniskova sbírka upoutá už na první pohled adjustací. Dřív totiž než se čtenář dostane k četbě samotné, musí roztrhnout naducaný obal z bublinové fólie. Ale i po tomto základním úkonu oddalování četby pokračuje, protože ve fólii je kromě knihy ještě igelitový pytlíček s 1 g bílého prášku. Vysypávaje prášek na zrcátko říkal jsem si v duchu, že u nakladatelství Větrné mlýny je možné všechno. Proč by místo doprošování se o menší než malé množství drobáků z ministerských dotací nemohli potřebné finance získávat medelínskou cestou? Vytrhl jsem z knihy titulní list a z prášku na zrcátku vytvořil úhlednou lajnu. Potom jsem ho sroloval ho do ruličky. Šňupnul jsem si. Během tisíciny vteřiny mi došlo, proč má sbírka právě tenhle název. Blesklo to ve mně jako tisíc sluncí. Třeskutá bolest. Prací prášek Azur způsobil v mé hlavě doslova a do písmene inferno. Nevím jestli mám mlátit čelem o zeď nebo o podlahu. Do očí se mi hrnou slzy. Musím uznat, že si básník Ohnisko dovede svého čtenáře předpřipravit!

Šejdrem

Tak trochu šejdrem kráčí můj život
tak trochu šejdrem můj život jde si
tak trochu šejdrem „No to víš, hochu!“
tak trochu šejdrem... Jsi to ty?

Nejsi

Abúzus

Po nocích po dnech
posedle šílím

Po chodnících zase
válím se jak prase

Tři Tramaly
patnáct vodek
čtyři Lexauriny

Pak už jen rvu se křičím blábolím
jak obsednut byl bych duchem zlým

Nesmír

Norbert Holub v autě říká:
„Všechno je vidět na mozku.
Rentgen neomylně pozná
psychotika i násosku.“

Někdo jiný někde jinde:
„I van — divíš se? — je Duch!“

I démoni umí plakat
a dokonce prý i Pán much

Ukolébávání

Netrpím nouzí jinou než vnitřní
večerní hvězda mě zvláštně jitří

Netrpím nouzí jinačí než tou svou
andělé smrti houpou mě houpy hou

Hou a houpy
jsi tak hloupý

Theodicea

Tak tomu pán Bůh
od nepaměti chtěl

Někdo je kolář
jiný kořál
a třetí třebas hobojista

Spasení duší či i těl?

Žák neví
tápe učitel

Jediná věc zdá se být jista
Trpí stamiliony

Jsme z lepších stád snad nežli ony?

Schyluje se úž a úže
nikdo už za nic nemůže

Snad nakonec
přec přijde zřec
a vyřkna Slovo
vydechne a zemře
zdá se
ku věčné všeho spáse

+ + +

Báseň se jmenuje tři křížky
je to moje signatura
má negramotnost in natura
i kdybych přečtl všechny knížky

Mat

Za okny psychiatrie sněží
střelec koketuje s věží
hraje se poněkud lechtivá partie
jenom bůh ví jak zle mi je

Mučitelka

Byl jsem se podívat
na vzorné hodině
takzvané pro zvané
– ale ne... jémine!

A teacher stála tam
v překrátké a red skirt
Kdes ve mně se tam-tam
divoce rozbušil

Ačkoli žerty mám
raději bez košil
pud se mnou divě šil
vize poštívaly:

Jako skřet být malý
pod sukni hledět jí
Vydat se na cestu
rzích chloupků alejí!

Cenila v úsměvu
bělounké své zuby
Ó tak ji uzříti
jak hot-dog v kleče jí!

U řiti zřítit se
do sladké záhuby
Dát jí do ruky bič
jí – té a little bitch!

Nevědomky jsem si
rozepínal kšandy
Hodinu skončila
větou I am hungry

I guess she's twenty-two...
Oh, my Lord! Manitou!

Narcis

V životě příštím
(cha zas už prýštím)

možná blecha
možná blbec
možná mnich

V zrcadle na mne právě kých
nejubožejší z ubohých

Bicycles in icicles

Bicykly v rampouších
zamrzlé po uši
bicykly v rampouchách
dejte mi napít ach
bicykly v prdelích
až budu na sotnách
dejte mi napít líh
nejlépe formou ich

Bože

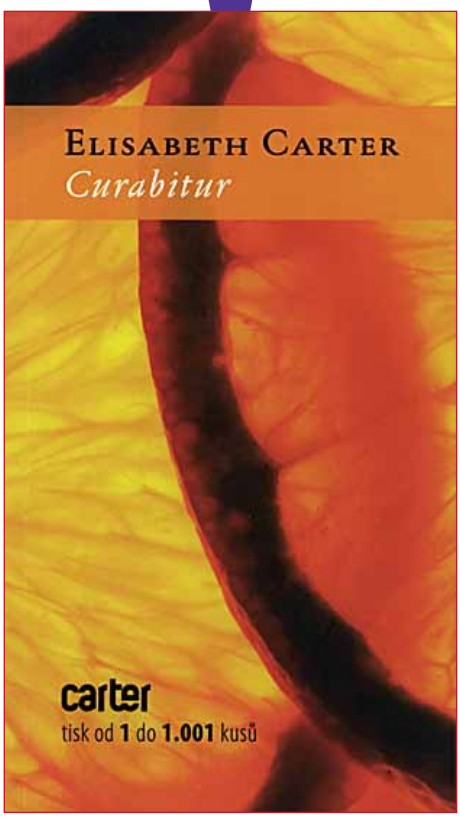
Bože bože bože
do kohos to duši dal

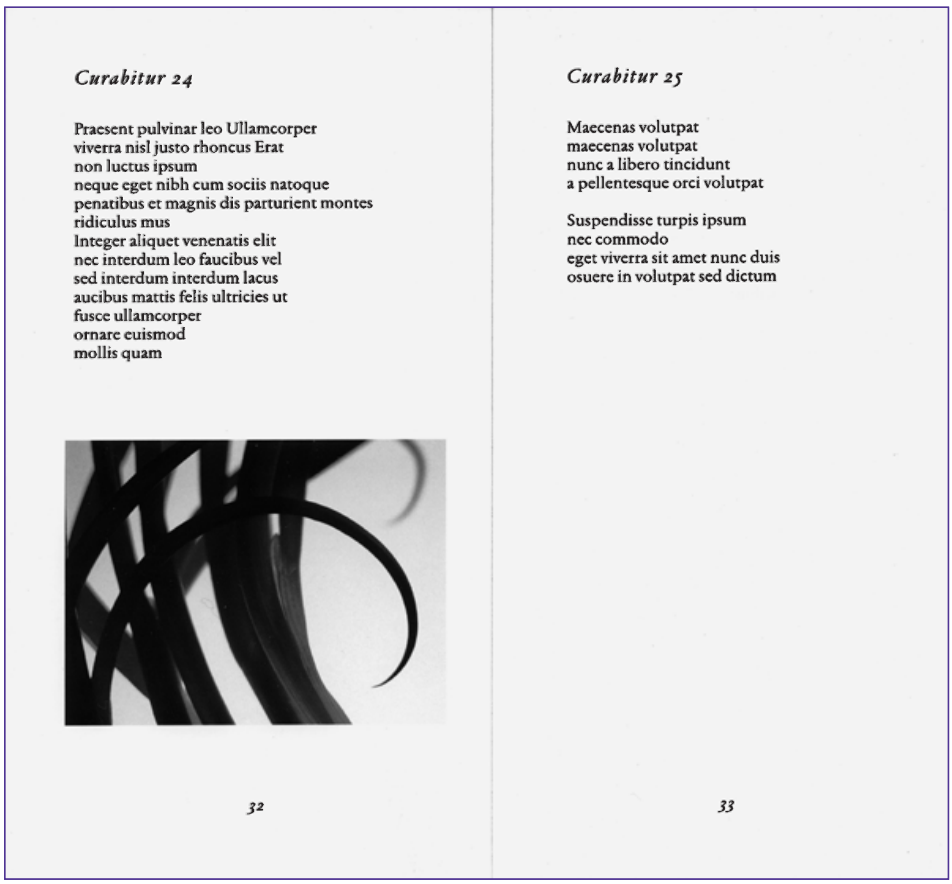
Zavázat oči šátkem
postavit ke zdi
zacílit a:
pal!

Připravil
Michal Šanda.

Průvodní text je součástí recenze publikované v Salonu, literární a kulturní příloze deníku Právo (1. 10. 2009)

Jedna. jedna. jedna. Nejlepší kniha roku, kterou jste si nepřečetli (III)

Curabitur 24

Praesent pulvinar leo Ullamcorper
viverra nisl justo rhoncus Erat
non luctus ipsum
neque eget nibh cum sociis natoque
penatibus et magnis dis parturient montes
ridiculus mus
Integer aliquet venenatis elit
nec interdum leo faucibus vel
sed interdum interdum lacus
aucibus mattis felis ultricies ut
fusce ullamcorper
ornare euismod
mollis quam

32

Curabitur 25

Maecenas volutpat
maecenas volutpat
nunc a libero tincidunt
a pellentesque orci volutpat

Suspendisse turpis ipsum
nec commodo
eget viverra sit amet nunc duis
osuere in volutpat sed dictum

33

Curabitur 11

Maecenas dapibus
dapibus nunc quis blandit
curabitur non justo sit amet
ante ornare ultricies Vivamus
interdum ultricies sapien et lacinia vestibulum
nulla quis ante

Elisabeth Carter: Curabitur. Carter, Praha („Tato kniha patří do série publikací, které ukazují možnosti a kvlaitu digitálního tisku a dokončování ve společnosti Carter“).

Neobyčejně zajímavý, i když neplánovaný „vstup“ do české experimentální poezie.

(s)

Na perském koberečku

Jedna.

jedna.

jedna.

jedna.

JAK V PERSII ŠKRTÍ ODSOUZENCE

POPRAVA DVOU VRAHŮ
Kat drží delikventa prsty za nosní dírky a prořízne mu hrdlo.

VYSTŘELENÍ VRAHA DĚLEM

POPRAVA VRAHA ROZSEKNUTÍM NA DVA DÍLY

ZA ŽIVA ZAZDĚNÝ, JEMUŽ JSOU HLAVA A NOHY PONECHÁNY VOLNY.
Smrt následuje rychle — sražením se vápna, jímž odsouzený polit.

Z pod perského koberečku zaznamenal

Michal Šanda

1.

Dva výlety do Polska

V létě a na podzim jsme opět cestovali. Začátkem června Šumava, v srpnu Pálava a koncem září Jizerské hory. Při cestách na okrajích České republiky si člověk uvědomí, jak jsou Čechy soustředěné a vlastně soustředné, točí se okolo jednoho bodu, který je geograficky zvýrazněn horou Říp a duchovně hlavním městem Prahou. Vedle nich je Morava jaksi nedbale průchozí, zejména na jihu, kde je chráněná jen několika kopečky Pálavy, tak nějak, aby se neřeklo. Kapesní pohoří, které je možné přejít z jedné strany na druhou během jednoho dopoledne. Moravské otevřenosti koneckonců odpovídá souvislost moravských a rakouských vesnic, v krajině pod Pálavou jsou si velmi podobné, navazující hustotou i stylem osídlení. Jenom těch hospod je na rakouské straně hranice pomálu a ani turistický ruch tam v té české hromadné formě neexistuje. Zdálo se nám, že Rakušané v létě vesměs balí kufry a stěhují se někam do ještě teplejších krajů.

trati

Hala Izerska

Na začátku podzimu jsme pobyli celkem deset dnů v Jizerských horách, bydleli jsme v pronajaté chalupě v Jiřetíně pod Bukovou, v kopci nad slavnou továrnou od architekta Roberta Hemmricha (1871–1946) na dřevěné hračky Detoa, dříve ToFa, jako Toy Factory, která se v údolí říčky Kamenice rozkládá jako zaoceánský parník. Naše cesty vedly mimo jiné opět několikrát přes hranici, tentokrát severním směrem, do Polska.

Na začátku podzimu jsme pobyli celkem deset dnů v Jizerských horách, bydleli jsme v pronajaté chalupě v Jiřetíně pod Bukovou, v kopci nad slavnou továrnou od architekta Roberta Hemmricha (1871–1946) na dřevěné hračky Detoa, dříve ToFa, jako Toy Factory, která se v údolí říčky Kamenice rozkládá jako zaoceánský parník. Naše cesty vedly mimo jiné opět několikrát přes hranici, tentokrát severním směrem, do Polska. Podobně jako všude jinde v Čechách je i za Harrachovem hranice výrazným předělem, na české straně se tísní několik měst různé velikosti: Liberec, Jablonec, Tanvald. Za kopci v Polsku je pak zcela jiná krajina, zprudka spadající do nížiny, v kopcích méně osídlená, klidnější a starobylejší.

Továrna Detoa

2.

Jedna.

jedna.

jedna.

jedna.

Z české osady Jizerka jsme se na kolech vypravili podél potoka stejného jména k chatě Orle, ležící už na polském území. Cyklostezka za Jizerkou vede pod horou Bukovec (1005 m. n. m.). Na odbočce z panelové cesty na okraji jizerské pláně je nutné z kola sesednout, protože stezka prudce klesá nesjízdným kamenitým úvozem. Po necelých dvou kilometrech se potok Jizerka vlévá do Jizery, která zde tvoří česko-polskou hranici. Nedaleko od soutoku je Karlovský most, který spojoval oba břehy od roku 1901 do konce války a pak dlouhá léta ne. Němci ho při ústupu poškodili a most pak neopravili ani za dob komunistů, kdy zde byla hranice uzavřena, ačkoliv na papíře byly Čechy a Polsko spřátelené země. V roce 1979 byl most stržen a obnoven byl teprve v roce 2005. Nyní se po něm dá pohodlně přejít na polskou stranu a zamyslet se u dřevěné sochy sv. Jana Nepomuckého, která most ve dne v noci střeží. Stezka je na polské straně už sjízdnější, k chatě Orle vede dvěma směry, pro pěší přímo přes kopec, pro cyklisty vzhůru proti proudu Jizery, ke křižovatce lesních cest. Tam odbočujeme na širší a udržovanou, ačkoliv nezpevněnou cestu, která nás vede k asi kilometr vzdálené horské chatě Orle, na úbočí hory Granicznik. Je to velká kamenná budova, kde bylo ještě v devadesátých letech sídlo polských pohraničníků. Dnes je tam občerstvení pro turisty, možnost přespání, možnost nákupu pohlednic a suvenýrů.

Po malé zastávce se vracíme zpátky, na křižovatce cyklostezek pokračujeme na sever, proti proudu řeky Jizery. Cesta vede lesem a pak otevřenou plání v mapě označenou jako Hala Izerska. U chaty Orle je vztyčen kámen na památku Mikoláše Koperníka, je u něj symbol Slunce, představující pomyslný střed sluneční soustavy, po cestě pak míjíme památníčky se symboly Merkura, Venuše, Země, Marsu, Saturna, Jupitera a všech ostatních planet. Tahle hra na objevování nám vydrží až k našemu cíli, asi pět kilometrů vzdálené chatě Górzystów.

Každá kultura si vyvinula svoji vlastní představu o uspořádání kosmu a o korespondenci věcí na Zemí s věcmi ve vesmíru. Každá kultura upírala hlavu vzhůru, žasla a pozorovala. V každé civilizaci se našlo dostatek bystrých nespavců... Západní kosmologie je od Koperníkových dob naprasklá, Země nám od jeho dob začala ujíždět pod nohama. Objevy, které ve své době znamenaly velkou ránu představám o postavení člověka, současně přinesly technický pokrok, ostatně také při naší cestě žasneme, v jaké vzdálenosti se nachází památníčky se symboly planet vnějších, jako jsou Uran, Neptun a Pluto. Jaká pozorování a jaká myšlenková pronikavost vedla k jejich obje-

Karlovský most, socha sv. Jana Nepomuckého

Chata Orle

vení? Ale se ztrátou pevné opory a jistot jsme se zatím ještě plně nesrovnali. Jak chápat pojem Boha, když se nám naše planeta zmenšila na mikroskopický prášek zapomenutý v nepřehledném kosmu? Proč je v kosmu tolik prázdného místa? Nešlo to zařídit nějak jinak, pohodlněji? A další související otázky, nad kterými nám nezbývá než soukromě žasnout, a přitom zapomínat na celý vzdálený okolní svět plný cyniků a relativistů.

Chata Górzystów (www.chatkagorzystow.prv.pl) je místem, které by člověk na jizerské pláni nečekal. Český turista je přece jen zvyklý, že všude, kam se dostane, najde nějaké informační centrum s mladou slečnou za pultem, internetem, pokladnou, reklamními letáčky a prospekty ze všech možných okolních zajímavostí a kuriozit. Ale v chatě Górzystów panuje kult drsných hor. Je to menší roubená budova s místnostmi pro odpočinek a nejnutnějším zázemím. Poskytuje ubytování pro čtyřicet osob, ale jen s tím nejnutnějším a se samoobsluhou, není tam například zavedena ani elektřina. Na rozdíl od chaty Orle zde bylo méně turistů, ačkoliv provoz zde také byl, v pozdním září, ve všedním a docela chladném dni. V prostorné vstupní místnosti jsou obyčejná kamna, dřevěné stoly a lavice, okénko do kuchyně, která je mezi sezonami otevřená jen od čtvrtka do neděle. Jinak je možné si u správce koupit pivo nebo limonádu, nějaké sladkosti, postavit si vodu na čaj v plechovém hrnku na kamna… V policích u vnitřní stěny velké vstupní místnosti v přízemí je soukromá sbírka několika tisíc knih, nabídka pro osamělé duše. S ručně psaným upozorněním, že knihy patří majiteli chaty a jde o soukromý majetek, nejsou tudíž určeny k rozebrání. Vlastně sem knihy patří, protože chata vznikla z rozvalin bývalé školy v poválečném období zaniklé vesnice Groß-Iser. Původní obyvatelé byli vyhnáni a jejich domy zničeny, z celé vsi se dochoval jediný postupně chátrající objekt bývalé školy, částečně využívaný pohraniční stráží a lesníky. Do druhého života místo probudili studenti, kteří budovu koncem osmdesátých let opravili a začali provozovat.

Chata Górzystów, část knihovny

Česká kultura vytvořila příběh Švejka a hospody na mýtince, zná hostinského provozujícího svoji živnost v místě, kam nikdo nechodí, čistě ze záliby. Zde jako by šlo o poustevnu intelektuála milujícího pustinu, drsnou pláň pod hřebenem Jizerských hor. Knížky byly v polštině, produkce toho nejlepšího ze sklonku komunistické éry, převažovala překladová literatura. Novějších titulů jsem si tam ani nevšiml. Bohužel jsme neměli čas podrobněji se seznámit s historií chaty Górzystów, připozdívalo se, a proto jsme za malou chvíli raději jeli zpátky k osadě Jizerka.

3.

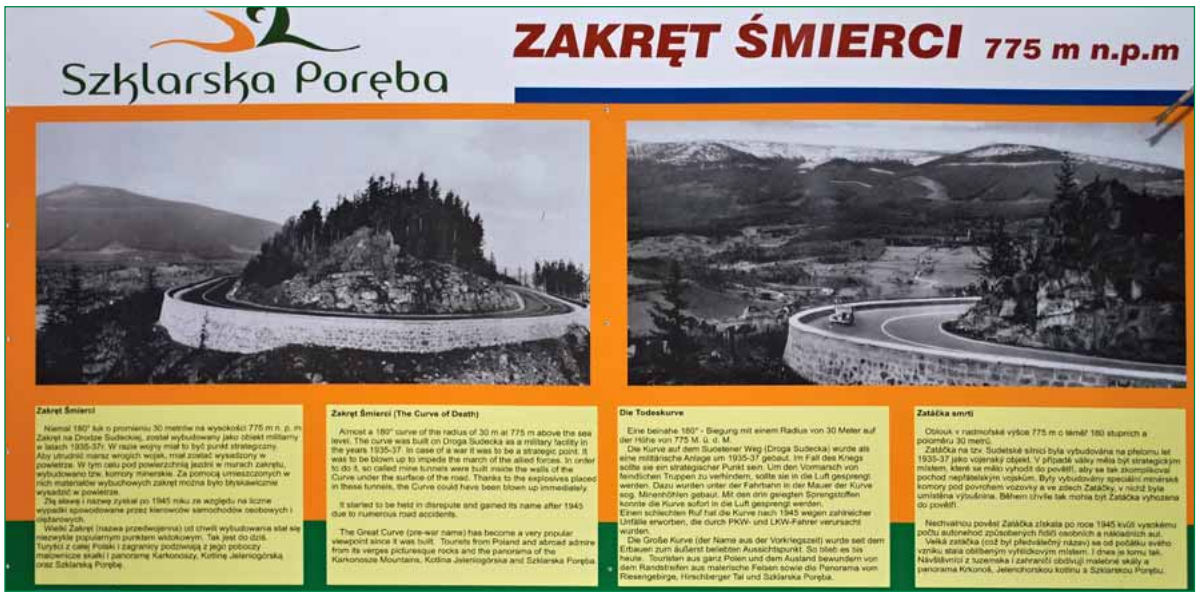
O pár dní později jsme absolvovali výlet do města Świeradów-Zdrój. Je to lázeňské místo s dlouhou historií, místní léčivé prameny byly popsány již v šestnáctém století jako vhodné pro léčení potíží zažívacího traktu. Obec byla do konce druhé světové války známá pod německým názvem Bad Flinsberg. Při našem výletě jsme zaznamenali hodně místních, ale i německých turistů. Městečku dominuje lázeňská budova, s malebnou a prostornou dřevěnou halou. Ke kostelu přistavili druhé křídlo, původní a nová loď svírají ostrý úhel ve tvaru velkého tiskacího písmena V. Třetím místem k zastavení je stanice kabinkové lanovky na 1105 m vysoký Stóg Izerski. Lanovka funguje teprve od roku 2008, má délku 2172 metrů a překonává převýšení 443 metrů. Ze stoupající kabinky je rozhled daleko do polských a německých rovin. Nedaleko od horní stanice lanovky je horská chata, postavená na tomto místě už v roce 1924 a s nepatrnými úpravami fungující dodnes. Z jídelního lístku jsme si vybrali polské pirohy. Na rozdíl od těch ruských nejsou plněny masem, ale bramborovou kaší. Po občerstvení jsme šli směrem na Stóg Izerski a pak přes hranici na rozhlednu na hoře Smrk (1124 m. n. m.), kde se obzor ještě rozšíří, vidět je krajina daleko na obě strany od Jizerského hřebene.

Świeradów–Zdrój, dřevěná hala lázeňské budovy

Zajímavým prvkem cesty spojující Świeradów-Zdrój se Szklarskou Porębou je tzv. Zatáčka smrti (Zakręt Śmierci). Silnice těsně u Szklarske Poręby obtáčí skalní ostroh Czarnej hory a to v poloměru téměř 180°. Místo své přízvisko získalo v souvislosti s řadou nehod, které se zde staly v divokých poválečných dobách. Současně je připomínkou dobového militarismu, když totiž byl tento úsek tehdejší Sudetské silnice ve třicátých letech budován, byly do náspu vestavěny komory určené pro umístění min. Pokud by silnicí měla projíždět nepřátelská armáda, bylo ji možné snadno vyhodit do povětří a postup na západ by byl narušen. To aspoň tehdejším německým vojenským stratégům napovídaly dobové představy. Dnes se dá zaparkovat kousek od zatáčky a projít se po ochozu, ze kterého je vidět na městečko a panoráma Krkonoš z polské strany.

Zatáčka smrti

Szklarska Poręba je živé městečko, nemá poklidný lázeňský charakter Świeradówa. Je horalskou základnou u silnice vedoucí z průsmyku nad Harrachovem směrem na okresní město Jelenia Góra. Ve Szklarske Poręběje řada krámků s nejrůznějším zbožím, restaurace různé kvality, v několika stáncích na chodníku tu jako místní specialitu nabízí uzené ovčí a kozí sýry. Největší atrakcí jsou dva vodopády: Kameńczyk a Szklarki. Vodopád Kameńczyk cestou k české hranici je zajímavější, stoupá se k němu ze Sklarske Poręby asi dva kilometry přímo do kopce po relativně dost nepohodlné kamenité cestě. Vodopád je vysoký dvacetsedm metrů a poblíž něj je chata a koliba přestavěná na restauraci s velkým otevřeným ohništěm.

Dole v Porębě si kupujeme polské noviny *Rzeczpospolita* a časopisy, které vydává stejný nakladatel. Pro mě je dnes nejzajímavějším polským týdeníkem konzervativní titul *Uważam Rze* a nedávno založený měsíčník *Uważam Rze Historia*.

V *Uważam Rze* se často píše o vyšetřování havárie polského vládního letounu ve Smolensku. Bylo to před dvěma lety. Někdo může soustředění na podobné téma vnímat až jako obsesi. Jenže pod jeho tlakem vychází najevo, že celé oficiální vyšetřování nepřineslo v mnoha ohledech právě přesvědčivé výsledky. Je vůbec s podivem, že Smolensk milovníci konspiračních teorií tak ostentativně vynechávají. Jako by se konspirační teorie měly týkat pouze Spojených států. Ty historky o 11. září 2001 nebo o skrytých důvodech války v Iráku nebo o zfalšovaném přistání na Měsíci a podobně. A jiné se týkají listopadu 1989 u nás, že to bylo všechno předem domluvené. To si nemyslím, vždyť Gorbačova by asi nikdo nevymyslel. A vlastně to tak vypadá až zpětně, že to bylo všechno domluveno, protože je obtížně pochopitelné, jak rychle mnozí bývalí straníci začali podnikat a jak snadno při tom využili linie svých dřívějších známostí. Jak bylo v listopadu 1989 všechno až zázračně jasné během pouhých několika dní, tak bylo okolo roku 1995 stejně jasné, byť ne tak dobře postřehnutelné, že novou elitu budou z velké části tvořit bývalé nomenklaturní kádry. O polském Smolensku u nás dosud nikdo pořádně nekonspiruje. Přijde mi, abych také svým dílem přispěl do rezervoáru konspiračních teorií, jako by někde existovala jakási pomyslná centrála, kde jako by se rozhodovalo, o čem se bude konspirovat a jakým zhruba způsobem. Lidská tendence k nápodobě je příslovečná a prosté konspirace se šíří rychlostí blesku od jednoho ucha ke druhému.

Z Polska jsme si odvezli několik výtisků *Uważam Rze – Inaczej pisane* a pocit, že ze skutečného dění u našich severních sousedů k nám přes hranice téměř nic nepronikne. Jen to, co projde skrze hustý cedník velkých médií, televize, rozhlasu a Četky. Proč jsou tato média u nás tak důležitá? Praha je vysílač, který jako by byl současně i přijímačem svého vlastního signálu. Signálu, který se vrací odrazem o pohraniční hory. S echem, které zní, jako by šlo o zprávy ze světa. Hra na tichou poštu, kterou vysílač Praha hraje sám se sebou, přináší obraz spředený z vlastních představ o sobě. Ozvěna se zpožděním vrací naši dávno minulou tvář, autistickou a současně egomanickou, nepřípadnou a nehodící se do dnešního světa.

Zdeněk Mitáček

Szklarska Poręba

Vodopád Kameńczyk, koliba

Jedna.

jedna.

jedna.

jedna.

Do pusty a ještě dál aneb Tady Eliot nebyl

Uherský smysl pro politický humor

Průměrný občan ČSSR, pokud nezlobil a pokud nebyl neprůměrný občanem, mohl volně cestovat po roce 1970 (bez různých žádostí a povolení) individuálně pouze do čtyř zemí: NDR, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko. Mluvím o situaci, když se někdo rozhodl hned teď odjet. Stačil pas a vyplněné celní prohlášení, na které mu v Čedoku (případně v jiné specializované cestovní kanceláři) vyznačili nákup příslušné měny. Do Polska to volně šlo jen asi cca tři roky před vyhlášením stanného práva (13. 12. 1981) a pak se to mohlo podařit přechodem přes NDR či jiným „podloudným“ způsobem.

Na přelomu 70. a 80. let byl proto vlakový koridor Praha – Bratislava – Budapešť – Arad – Ruse – Burgas vyhledáván československými občany, zvlášť pokud byl občan studentem, mohl jet na slevněné jízdné až k tureckým hranicím za poměrně málo peněz.

Hortobágy za a

Pokud někdo putoval až do Bulharska, tak jediná možnost jak to všechno přežít byla nakoupit pár lahví jaryny, jednu vypít v nástupní stanici a přikrmovat opici během cesty.

Nicméně mně se často stávalo, že jsem se pravidělně probouzel v maďarském Szolnoku, kde byl velice hlasitý nádražní rozhlas. A pak jsem už nemohl nahodit, takže chtě nechtě jsem obdivoval ty nekonečné pláně, na nichž nebyl žádný pahrbek, jen pastviny, občas pár stromů či keřů, stádo koní, osamělý kůň, stodola, čárda a u ní studna s klasickým břevnem, rozpoznatelné znamení, že jste v pustě.

Každý pokus udělat výlet do těchto míst po roce 1989 skončil neúpěšně, buď jsme to stáhli na jih, na Pécs, nebo na severovýchod, na Eger. Takže rokem pro pustu (pustním roken) se stal až podzim 2012.

Z pohledu na mapu vypadá pusta jako fazole, která víceméně obepíná od východu na jih Budapešť (Velká uherská nížina) a jedním z jejich center je Hortobágy, nedaleko jezera Tisza. Vydali jsme se tedy na pouť po dálnici, která vede horní částí Maďarska východním směrem. Když už to téměř vypadalo, že zase zahneme na Eger, přejeli jsme

Hortobágy za b

Hortobágy za c

Hortobágy sakrální

Tisu a v první pokusné restauraci jsme pojedli něco různých perkeltů. Kulinářské štěstí. Už zase klidně můžeme jet domů. Pak jsme navštívili tržnici v jednom městečku, kde jsem setrval asi půlhodinu v úžasu nad plakátem, který informoval o výkupních cenách hub – ani jednu z nich jsem nedokázal identifikovat. Já, skautský odborník na mykologii. Je to možné, že tomto regionu nerostou žádné hřibovité houby, nic co by vzdáleně připomínalo holubinky, klouzky, muchomůrky, lišky atd.?

Dál jen dál s krky téměř vykloubenými. Avšak již žádné studny s vahadly jsme nezahédli. Rovina začíná být industrializována, její „sláva“ přežívá jen v referenčních bodech, do nichž je kanalizována veškerá volnočasová aktivita. Zde je to právě Hortobágy, takový místní Disneyland. To nás trochu nakrklo, i když vahadla tu byla, a spousta soch. Něco mezi Velehradem, Stonehenge a vídeňským „Mexiko-platzem“.

Hortobágy sakra sakrální

Cestou na Debrecín nebo na zabíjačku?

Nejen debrecínské klobásy, ale i pěkné květináče

Rumunští palačinkáři

Svařák jak má být

Jeli jsme nakrknuti a uraženi dál, až téměř k hranicím, do Debrecínu. Vypulírované město uherského stylu. Větší Košice. Pak nás napadlo, že když už jsme u rumunských hranic, co kdybychom se podívali, jak se žije v zemi dráculů? Nejbližším městem byla Oradea, Velký Varaždín, dnes více než 200tisícové město, v Rumunsku jedno z nejbohatších. Na hranicích žádná buzerace, přestože Rumuni zatím „nešengení“. Nejdřív jedete územím zmaru, rozpadajících se továrních hal, jenže „vnitřní“ město je většinou opravené nebo se opravuje. Barokní domy, secesní ulice s pasážemi, kolem 100 kostelů (tři synagogy), vysoké školy. Lidé příjemní, komunikativní, znalí jazyků. Průmysl byl vyměněn za služby a život ve městě, plném kaváren a galerií, pulzuje i v noci. Přijeli jsme zrovna včas, večer se hrál fotbal mezi Rumunskem a Tureckem a hospody a bary byly plné.

Zase nám lhali. Všichni ti, co vyhrožovali balkánským hospodářstvím. Debrecín

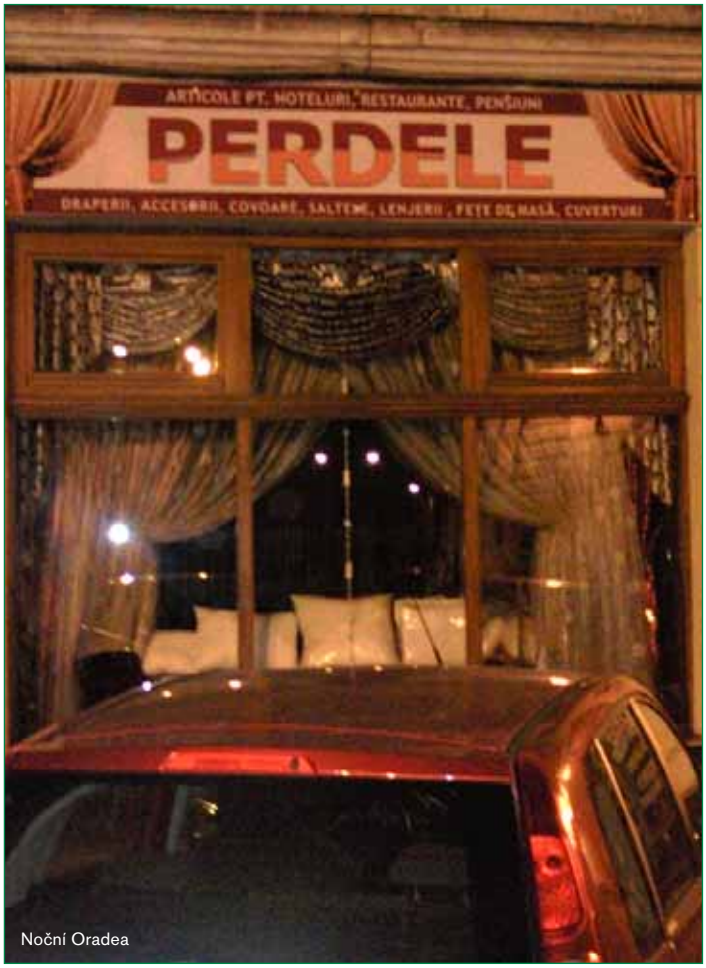

Dokud se žere, ještě se neumřelo I

Dokud se žere, ještě se neumřelo II

Oradea – synagoga

Noční Oradea

Mazanej králíček ala Oradea I

a Oradea, zkuste to poměřit se stejně velkými městy u nás. Česká republika už dávno není „vyvolená“. Už není mamánkem ani Bruselu, ani Davosu. Jednou si místo Berlína či Paříže udělejte výlet na východ a komparujte.

Zpátky jsme se ještě stavili v Gabčíkově na „lodičkách“, to je taky pěkný tyjátr. O tom, jak člověk proměnil krajinu. Jde o to, jestli mu to krajina odpustí...

Jaroslav Krištof

Mazanej králíček ala Oradea II

Lodičky v gabčíkovské plavební komoře

Mazanej králíček ala Oradea III

V příštím čísle (které vyjde asi určitě 12. ledna 2013) rozhodně nenajdete:

pokračování nekonečného seriálu Jů a Pehe

pokračování nekonečného seriálu přednášek Daniela Landy o landartu

pokračování nekonečného seriálu Iluminace: souběžné životopisy Petra Hájka a Daniela Veselého

pokračování nekonečného seriálu Sám sobě kadeřav o vlivu hlávkového zelí na sexuální život členů Strany zelených

pokračování nekonečného seriálu o tom, zda bude jednou možné pohánět auta pozitivní energií

pokračování nekonečného seriálu Nonstop poupata: František Janeček radí Karlu Janečkovi

a

jiná další pokračování nekonečných seriálů

Na shledanou příště!
Ne za pomente!